

INFORMATOR OŚWIATOWY

BIULETYN OŚRODKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W SŁUPSKU

PROJEKTY I PROGRAMY

POMORSKI PROGRAM EDUKACJI MORSKIEJ

W biuletynie m.in.:

- Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia...
- Informacje o placówkach oświatowych
- Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- Propozycje doskonalenia nauczycieli
- Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- Recenzje, nowości wydawnicze
- Komunikaty

ODN
S Ł U P S K
www.odn.slupsk.pl

JEDNOSTKA
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO

INFORMATOR OŚWIATOWY

• Nr 2/19 (186) • Rok XXIX • KWIECIEŃ - CZERWIEC 2019 • ISSN 1505-0904

Bożena Żuk: *Jutro popłyniemy daleko...* 3

INFORMACJE, OPINIE, PROPOZYCJE

dr Piotr Bojko: <i>System „Zdolni z Pomorza”</i>	4
dr Anna Kreft: <i>Młodzi Zdolni Pomorskiej Ligi Zadaniowej. Rok szkolny 2018/2019</i>	6
Katarzyna Ewa Wąsowska Garcia: <i>4 tysiące KoderJuniorów z Pomorza</i>	9
Mariusz Domański: <i>Mickiewicz pierwszy w nauce, ale również w pomaganiu!</i>	11
Jacek Bochenek: <i>Młody Europejczyk – Świadomy i Bezpieczny Obywatel Świata</i>	13
Krzysztof Kierbić, Krzysztof Korewo: <i>Multitechnik – Projektowanie i budowanie urządzeń i aplikacji z wykorzystaniem dostępnych narzędzi programistycznych</i>	15
Maria Nowak: <i>Zszyci ze społecznością ... Wyłącz się do ludzi ...</i>	18
Edyta Berbecka: <i>Perfekcyjna pani domu na co dzień</i>	19
Elżbieta Polenceusz: <i>Kreatywne warsztaty lodowe z Scholler Ice Cream 2019</i>	21
Iwona Poźniak: <i>Pomorski Program Edukacji Morskiej. Rok szkolny 2018/2019</i> <i>Założenia, cele, korzyści</i>	22
Aleksandra Bąkowska: <i>Pomorski Program Edukacji Morskiej Certyfikacja</i>	28
Joanna Kierul-Cieślak: <i>Żeglujecie mały i duży nawet w kałuży – Edukacja morską</i> <i>– Innowacja pedagogiczna</i>	30
Jolanta Pająk, Maciej Barański: <i>Pomorski Program Edukacji Morskiej - program edukacji morskiej w Szkole Podstawowej w Łebie</i>	34
Agata Rojek: <i>Wizyta w Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni</i>	37
Dorota Nowak: <i>Piknik integracyjny „A może bezpiecznie nad morze”</i>	38

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

Irena Czyż: <i>Odbyło się w ODN. XIV Konferencja z cyklu Zdrowie dzieci i młodzieży - Psychiczne uwarunkowania pracy nauczyciela</i>	39
Jerzy Paczkowski: <i>Pokolenie Z – Kogo nauczamy?</i>	41
Dorota Iwanowicz: <i>Projekt edukacyjny a podstawa programowa i kompetencje kluczowe</i>	45
Marta Młyńska: <i>Ile TIK-u na lekcji języka obcego?</i>	48

OLIMPIADY, IMPREZY, KONKURSY

Iwona Poźniak, Leopold Naskręt: <i>IV Pomorski Konkurs o Tytuł Mistrza Nawigacji</i>	52
Iwona Poźniak: <i>XXIII Festiwal Piosenki Marynistycznej „Łajba 2019”</i>	54
Anna Bielecka: <i>Szkoły rządzą w Kobylnicy – IX Miedzywojewódzkie Targi Edukacyjne</i>	56
Agata Szklarkowska, Jolanta Betkowska: <i>Nauczyciele do piór – czyli VI Pomorski Konkurs Literacki dla Nauczycieli</i>	57

KSIĄŻKI, CZASOPISMA, MULTIMEDIA

Grażyna Wieczorek: <i>Biblioteka ODN poleca</i>	59
Agata Szklarkowska: <i>Przedział Literac(t)ki – Lubię korzystać z cytatów</i>	61
Maciej Maraszkiewicz: <i>Z biblioteczki młodego (STAŻEM) psychologa – dla wszystkich tych, którzy wymagają od słowa pisanego znacznie więcej...</i>	63
Jolanta Betkowska: <i>Rozmowa z Magdaleną Kubiak – autorką wierszy „Słoi z poezją”</i>	64
Dorota Czapiewska: <i>PBW poleca ...</i>	66
Jolanta Janonis: <i>Tematyczne zestawienie bibliograficzne. Na podstawie kartoteki zagadnieniowej PBW w Słupsku.</i>	67

Jutro popłyniemy daleko...

Dobiega końca kolejny rok szkolny, który pod wieloma względami był wyjątkowy. Zapadnie on w naszej pamięci jako ostatni rok istnienia gimnazjów i pierwszy, w którym do egzaminów końcowych przystąpiły dwa roczniki: 16-latków z gimnazjów i 15-latków z podstawówek, którzy równocześnie będą zabiegać o przyjęcie do szkoły średniej. To jeden z efektów wprowadzonej przed rokiem reformy edukacji, która doprowadziła do kryzysu **środowiska oświatowego**, protestów nauczycieli i sporów z rządem.

Mijający rok szkolny uświadomił wszystkim zainteresowanym kształceniem dzieci i młodzieży, że potrzeba będzie szczególnej wrażliwości, ażeby stworzyć w szkole uczestnikom procesu edukacyjnego klimat przyjaznego i otwartego dialogu o kierunkach rozwoju polskiej edukacji, a przede wszystkim o tym: kim jest, kim może być i kim być powinien nauczyciel w XXI wieku. Wstępne wyniki przeprowadzonego wiosną 2019 r. badania pn. **Kondycja pomorskiego nauczyciela** wskazują, że dla uczniów istotne są jego styl bycia, takt pedagogiczny, sposób rozwiązywania problemów, jakość kontaktów międzyludzkich, zaangażowanie w pracę zawodową, realizacja programu dydaktyczno – wychowawczego. Jak widać, to co najważniejsze, pozostaje niezmiennie. Sama mam osobisty dług wdzięczności wobec polskiej szkoły, wobec nauczycieli i wychowawców, których pamiętam do dzisiaj. To, co otrzymałam w latach szkolnych, stanowi mocny fundament mojego rozwoju.

Podobnie rzecz się ma z rozwojem społeczeństw świadomych tego, że wydatki na szkolnictwo są zawsze owocną inwestycją. W taki sposób postrzegany może być program **Zdolni z Pomorza** realizowany od kilku lat przez Samorząd Województwa Pomorskiego. Niewątpliwie pozytywnie wpływa on na rozwój młodych Pomorzaków, stanowiąc wyjątkową propozycję rozwoju ich zainteresowań, czemu sprzyjają: *Pomorska Liga Zadaniowa* i otwarte zajęcia akademickie. Program ten wszechstronnie wspiera rozwój uczniów szczególnie uzdolnionych, którzy uczęszczają na zajęcia organizowane w Lokalnych Centrach Rozwoju Kreatywnego oraz na uczelniach i uczestniczą w obozach naukowych.

Równie interesujący dla dzieci, młodzieży oraz ich nauczycieli jest **Pomorski Program Edukacji Morskiej**, realizowany dopiero od bieżącego roku szkol-

nego. Odwołuje się on do bogatej tradycji morskiej w regionie i dotyczy tematyki żeglarstwa, wód śródlądowych i morskich. Z założenia uczestnicy programu łączą wiedzę i umiejętności zdobyte w szkole z umiejętnościami rozwijanymi w trakcie zajęć praktycznych na wodzie.

Przygotowując podsumowania, wybiegamy myślami do przodu, projektując działania, które realizowane będą w przyszłym roku szkolnym. Jestem przekonana, że obydwie przedsięwzięcia warte są Państwa uwagi. Równie gorąco polecam artykuły zawarte w obecnym numerze *Informatora Oświatowego*, w których znajdziecie Państwo wiele inspiracji.

Zachęcam Państwa do lektury naszego kwartalnika, a że wakacje tuż, tuż, wspólnie z Konstantym Ildefonsem Gałczyńskim, zachęcam do udziału w bliźszych i dalszych wyprawach wodnych.

Zatem:

*Jutro popłyniemy daleko,
jeszcze dalej niż te obłoki,
pokłonimy się nowym brzegom,
odkryjemy nowe zatoki;
nowe ryby znajdziemy w jeziorach,
nowe gwiazdy złowimy w niebie,
popłyniemy daleko, daleko,
jak najdalej, jak najdalej przed siebie.*

*Starym borom nowe damy imię,
nowe ptaki znajdziemy i wody,
posłuchamy, jak bije olbrzymie,
zielone serce przyrody.*

Kronika Olsztyńska, K.I. Gałczyński

Bożena Żuk
dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku

System „Zdolni z Pomorza”

System „Zdolni z Pomorza” stanowi wyjątkową propozycję zapewnienia wszechstronnego i wieloaspektowego wsparcia uczniom szczególnie uzdolnionym w obszarach biologii, chemii, fizyki, informatyki, matematyki oraz kompetencji społecznych – w tym uczniów uzdolnionych humanistycznie. Koordynowane przez samorząd województwa pomorskiego działania realizowane są przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego i jego jednostki organizacyjne, niemal wszystkie samorządy powiatowe oraz największe pomorskie uczelnie.

Dlaczego „Zdolni z Pomorza”?

Oczywista prawda – ludzie są różni – widoczna jest także w obszarze edukacji. Poszczególne uczniowie w tej samej grupie wiekowej różnią się. Niektórzy świetnie wpisują się w ramy szkolnictwa powszechnego, które zapewnia im odpowiednie do ich potrzeb wsparcie, inni potrzebują dodatkowej pomocy w celu przezwyciężenia pewnych deficytów rozwojowych. Istnieje jeszcze jedna grupa – uczniowie szczególnie uzdolnieni. Tacy, którzy posiadają specjalne predyspozycje w danej dziedzinie – lub nawet w kilku dziedzinach. Uczniowie ci mogą osiągnąć więcej, potrzebują jednak do tego specjalistycznego wsparcia.

Istnieje przekonanie, że zdolny uczeń sobie „jakoś” poradzi. Powinien jednak radzić sobie nie „jakoś”, tylko bardzo dobrze. Jeżeli taki młody człowiek otrzyma odpowiednie – nie tylko merytoryczne – wsparcie, może jednak osiągnąć więcej i w pełni wykorzystać posiadany potencjał. Dodatkowym wyzwaniem jest to, że nie zawsze uczeń posiadający szczególne uzdolnienia ma bardzo dobre oceny w obszarze swoich predyspozycji. Dość często zdarza się też, że szczególnym uzdolnieniom towarzyszy np. niewystarczający poziom rozwoju społecznego. Taki uczeń z trudnością integruje się z klasą, często źle funkcjonuje zarówno w relacjach z rówieśnikami, jak i z nauczycielami.

Co wyjątkowego jest w „Zdolnych z Pomorza”?

fol. Szymon Dziomba

Każdy uczeń wykazuje jakieś uzdolnienia: naukowe, sportowe, społeczne itd. Jeżeli jednak w jakiejś dziedzinie szczególnie się wyróżnia, to wówczas warto zapewnić mu dodatkowe wsparcie. W ramach „Zdolnych z Pomorza” szczególną pomoc otrzymują uczniowie

nie szczególnie uzdolnieni w pięciu wybranych przedmiotach: biologii, chemii, fizyce, informatyce, matematyce oraz w obszarze kompetencji społecznych. W dziedzinie kompetencji społecznych w projekcie odnajdą miejsce dla siebie uczniowie zainteresowani szczególnie literaturą, filmem, teatrem czy historią.

Wsparcie zapewniane w systemie „Zdolni z Pomorza” jest wszechstronne i wieloaspektowe. Wszechstronne należy rozumieć tu jako odpowiadające na różne potrzeby uczniów. Zapewniany jest szeroki wachlarz kilkunastu różnych form, spośród których uczniowie mogą wybierać te, która najbardziej im odpowiada. Nie każdy bowiem z uczniów zainteresowany jest np. rywalizacją w konkursach lub wygłoszeniem referatu na konferencji naukowej. Wieloaspektowość wsparcia przejawia się natomiast w tym, że oprócz pomocy dziedzinowej, merytorycznej (np. w zakresie matematyki czy informatyki) oferowane jest także wsparcie w rozwoju społecznym, między innymi w ramach warsztatów prowadzonych przez psychologów, oraz możliwość nawiązywania kontaktów ze środowiskiem podobnych sobie rówieśników – podczas wspólnych wyjazdów, obozów naukowych itp.

fol. Piotr Bojko

Wszystkie działania w projekcie prowadzone są na kilku poziomach. Najbliżej ucznia wsparcie organizowane jest przez Lokalne Centra Nauczania Kreatywnego, za które odpowiedzialne są samorządy powiatowe w 19 powiatach. Formy o charakterze regionalnym realizowane są przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego i jego jednostki organizacyjne: Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku oraz Pedagogicz-

ne Biblioteki Wojewódzkie – w Gdańsku i w Słupsku. Letnie obozy naukowe organizuje Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu. Możliwość kontaktu ze środowiskiem akademickim zapewniają formy prowadzone przez Akademię Pomorską w Słupsku, Gdański Uniwersytet Medyczny, Polsko-Japońską Akademię Technik Komputerowych, Politechnikę Gdańską, Uniwersytet Gdański oraz Uniwersytet Morski w Gdyni. System oferuje między innymi:

- **na poziomie regionalnym:** Pomorską Ligę Zdanową, konkurs projektów, naukowe konferencje uczniowskie, spotkania i warsztaty autorskie, letnie i zimowe obozy naukowe oraz stypendia,
- **na poziomie lokalnym:** zajęcia pozalekcyjne, stypendia, warsztaty rozwijające kreatywność, uzu-

pełniające formy wsparcia (np. wizyty w zakładach pracy, parkach naukowo-technologicznych, spotkania z naukowcami),

- **na poziomie akademickim:** spotkania akademickie, kółka olimpijskie, kursy e-learningowe oraz opiekę mentorską.

Każdego roku system obejmuje wsparciem około 1900 uzdolnionych młodych Pomorzank i Pomorzank. Oprócz uczniów szczególnie uzdolnionych specjalistyczną pomoc w ramach „Zdolnych z Pomorza” otrzymują także nauczyciele, psychologowie i pedagodzy. Mogą oni wziąć udział w sieciach współpracy i samokształcenia, seminariach oraz specjalistycznych szkoleniach.

Mili ludzie, interesujące wykłady oraz intrygujące ćwiczenia w laboratorium. Ten ostatni punkt programu najbardziej mi się podobał, ponieważ mogliśmy sami spróbować naszych sił. Każdy posiadał prawo do wykonania jakiegoś zadania i nikt nie był dyskryminowany. Przyjazną atmosferę można było wyczuć w każdej chwili, a gdy ktoś potrzebował pomocy, to zawsze ją otrzymał.

Krystian, uczestnik projektu

Jak przystąpić do systemu?

Uczestnikami projektów „Zdolni z Pomorza” mogą stać się uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych, klas gimnazjalnych oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych.

Pod koniec każdego roku szkolnego informacja o rozpoczęciu naboru do systemu publikowana jest na stronie www.zdolnizpomorza.pomorskie.eu. Pierwszym etapem rekrutacji jest złożenie we wskazanym terminie arkusza nominacji w najbliższym Lokalnym Centrum Nauczania Kreatywnego. Następny etap różni się w zależności od dziedziny uzdolnień:

- w wypadku chemii, biologii bądź kompetencji społecznych – uczeń jest zobowiązany do przygoto-

wania i przedstawienia niewielkiego projektu badawczego,

- w obszarach matematyki, fizyki i informatyki – uczeń przechodzi badania diagnostyczne w poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz pisze we wrześniu test uzdolnień kierunkowych.

Laureaci i finaliści wybranych konkursów lub olimpiad przyjmowani są do systemu w trybie uproszczonym, bez konieczności pisania testu bądź opracowywania projektu.

Nauczyciele, psychologowie i pedagodzy, zainteresowani uzyskaniem dodatkowych kompetencji w zakresie pracy z uczniami szczególnie uzdolnionymi, aktualną ofertę znajdują na stronie internetowej projektu.

dr Piotr Bojko

*kierownik przedsięwzięcia strategicznego
Zdolni z Pomorza*

*Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Departament Edukacji i Sportu*

Prowadzony przez samorząd województwa pomorskiego system „Zdolni z Pomorza” to unikatowy w skali kraju pomysł objęcia kompleksową opieką szczególnie utalentowanych uczniów. Koncepcja została wypracowana w innowacyjnym projekcie, który realizowany był w latach 2010-2013.

System obejmuje działania realizowane przez samorządy powiatowe (lokalne formy wsparcia), szkoły wyższe (akademickie formy wsparcia) oraz samorząd województwa pomorskiego (regionalne formy wsparcia). Wszechstronną pomoc mogą w ramach systemu uzyskać zarówno uczniowie uzdolnieni z matematyki, fizyki i informatyki, jak i ci, którzy posiadają talenty w zakresie nauk przyrodniczych bądź humanistycznych.

Łączna wartość 26 projektów „Zdolni z Pomorza”, które będą realizowane do 2021 r., wynosi ponad 27 milionów złotych. Projekty finansowane są ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

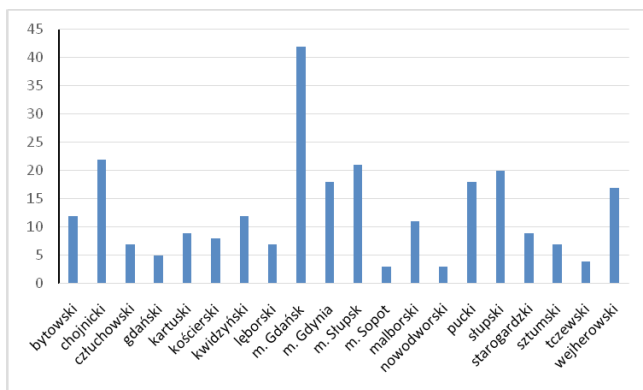
Informacje na temat „Zdolnych z Pomorza” dostępne są na stronie internetowej www.zdolnizpomorza.pomorskie.eu.

Młodzi Zdolni Pomorskiej Ligi Zadaniowej

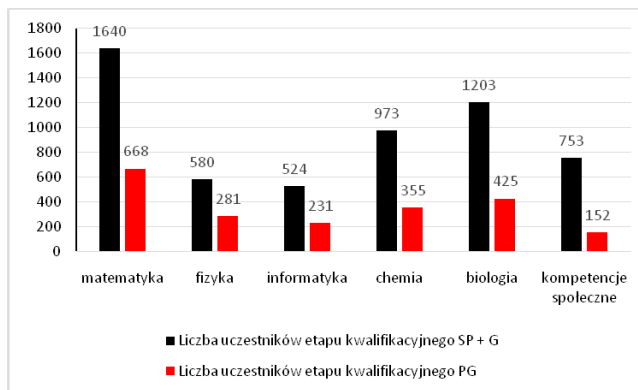
Rok szkolny 2018/2019

Praca z uczniem zdolnym to duże wyzwanie dla nauczyciela, istnieje wiele publikacji naukowych i popularnonaukowych poruszających zagadnienia związane z pracą z uczniem zdolnym. Dość powszechne jest przekonanie, że dziecko zdolne w szkole to niewątpliwie skarb dla nauczyciela. I rzeczywiście tak jest, choć praca z uczniami zdolnymi codziennie niesie ze sobą różne wyzwania, wątpliwości. Młody zdolny na pewno oczekuje wsparcia własnego rozwoju, w tym w dużym stopniu od nauczyciela. Projekt „Zdolni z Pomorza” realizowany w województwie pomorskim jest przykładem dobrego wdrożenia modelu systemowego wspierania uczniów uzdolnionych. Jednym z elementów projektu jest Pomorska Liga Zadaniowa „Zdolni z Pomorza”, której organizatorem jest Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

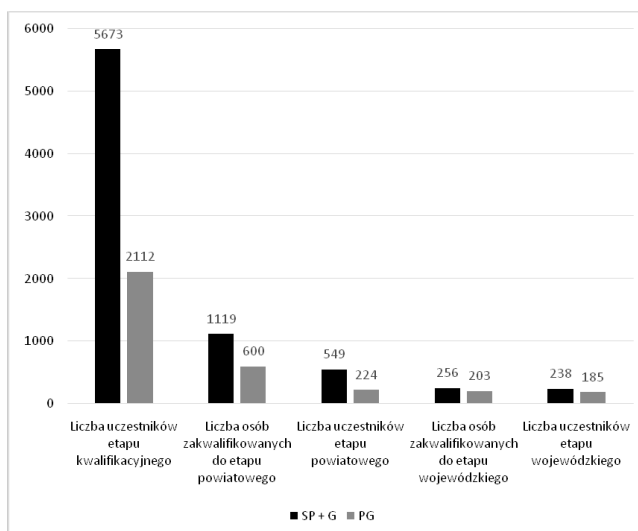
Liczba uczestników Pomorskiej Ligi Zadaniowej „Zdolni z Pomorza” systematycznie wzrasta. Biorą w niej udział uczniowie ze szkół województwa pomorskiego, ze wszystkich powiatów. Uczniowie rywalizują w konkursach z następujących przedmiotów: matematyki, fizyki, informatyki, chemii, biologii oraz przedmiotów rozwijających kompetencje społeczne. W bieżącym roku szkolnym ze szkół podstawowych oraz gimnazjów i oddziałów gimnazjalnych w konkursach udział wzięły 5 673 osoby. Do etapu powiatowego przystąpiło 549 osób, a do etapu wojewódzkiego 238. Ze szkół ponadgimnazjalnych w zmaganiach konkursowych wzięło udział 2 112 osób. Do etapu powiatowego przystąpiły 224 osoby, a do etapu wojewódzkiego 185. Najliczniejszą reprezentację w etapie kwalifikacyjnym stanowili uczniowie startujący w konkursie z przedmiotów: matematyka (1 640 osób), biologia (1 203 osoby) i chemia (973 osoby). Natomiast w etapie powiatowym najliczniejsza liczba uczestników startowała w konkursie z chemii (211 osób), z biologii (195 osoby) i z matematyki (96 osób) (Ryc. 1-5).

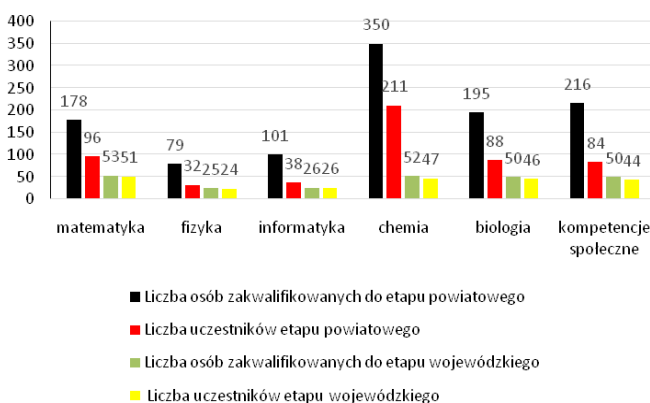
Ryc. 1. Liczba szkół uczestniczących w etapie kwalifikacyjnym PLZ „Zdolni z Pomorza” z poszczególnych powiatów.

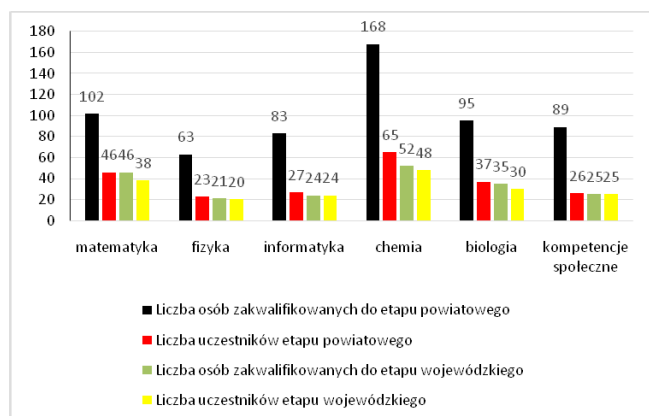
Ryc. 2. Liczba uczestników etapu kwalifikacyjnego PLZ „Zdolni z Pomorza” ze szkół podstawowych i gimnazjów (SP + G) oraz szkół ponadgimnazjalnych (PG).

Ryc. 3. Liczba uczestników z poszczególnych etapów PLZ „Zdolni z Pomorza” ze szkół podstawowych i gimnazjów (SP + G) oraz szkół ponadgimnazjalnych (PG).

Ryc. 4. Liczba osób zakwalifikowanych oraz uczestników etapu powiatowego i wojewódzkiego z poszczególnych przedmiotów PLZ „Zdolni z Pomorza” ze szkół podstawowych i gimnazjów.

Ryc. 5. Liczba osób zakwalifikowanych oraz uczestników etapu powiatowego i wojewódzkiego z poszczególnych przedmiotów PLZ „Zdolni z Pomorza” ze szkół ponadgimnazjalnych.

Etap wojewódzki Pomorskiej Ligi Zadaniowej „Zdolni z Pomorza” w roku szkolnym 2018/2019 odbył się w Słupsku i Gdańsku w dwóch terminach. W dniu 23 marca 2019 r. odbyły się eliminacje konkursowe z następujących przedmiotów: biologia, chemia, przedmioty rozwijające kompetencje społeczne. Natomiast w dniu 30 marca 2019 r. odbyły się eliminacje konkursowe z informatyki, matematyki i fizyki. Konkurs miał miejsce w następujących lokalizacjach: w Zespole Szkół Agrotechnicznych im. Władysława Reymonta w Słupsku oraz w VIII Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej w Gdańsku. Bardzo dziękujemy dyrektorom szkół za umożliwienie przeprowadzenia etapu wojewódzkiego w wymienionych szkołach. Organizatorzy dziękują wszystkim nauczycielom, przygotowującym uczniów do konkursu za zaangażowanie i wsparcie.

Dziękujemy nauczycielom za sprawdzenie uczniowskich prac w pierwszym etapie.

Pomorska Liga Zadaniowa „Zdolni z Pomorza” znajduje się w wykazie zawodów wiedzy organizowanych przez kuratora oświaty lub inne podmioty działające na terenie szkoły, które mogą być wymienione na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej i dotychczasowego gimnazjum oraz uwzględniane w postępowaniu rekrutacyjnym na rok szkolny 2019/2020 ogłoszonym przez Kuratorium Oświaty w Gdańsku. Miejsca uznane za wysokie w zawodach wiedzy – Pomorskiej Lidze Zadaniowej to miejsca nagrodzone lub uhonorowane zwycięskim tytułem nadanym na podstawie regulaminu PLZ o zasięgu: wojewódzkim i powiatowym.

Etap wojewódzki PLZ „Zdolni z Pomorza” w Gdańsku

Bardzo serdecznie dziękujemy wszystkim uczestnikom Pomorskiej Ligi Zadaniowej „Zdolni z Pomorza” za udział w konkursie i zachęcamy do uczestnictwa w kolejnej edycji za rok. Gratulujemy laureatom i finalistom uzyskania wysokiego wyniku w ramach konkursu Pomorska Liga Zadaniowa „Zdolni z Pomorza”. Laureaci etapu wojewódzkiego mogą ubiegać się w następnym roku szkolnym o zakwalifikowanie do projektów „Zdolni z Pomorza” w trybie „otwartych drzwi”, który zdefiniowany został w regulaminach rekrutacji poszczególnych powiatów. Mamy nadzieję, że udział w konkursie przyczyni się dla wielu jej uczestników do dalszego rozwoju własnych pasji, twórczego myślenia, niestandardowego spojrzenia na własną dziedzinę zainteresowań.

W oczekiwaniu na zmagania konkursowe etapu wojewódzkiego

LISTA LAUREATÓW I FINALISTÓW POMORSKA LIGA ZADANIOWA „ZDOLNI Z POMORZA”

Konkurs dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej oraz gimnazjów i oddziałów gimnazjalnych województwa pomorskiego z matematyki, fizyki, informatyki, biologii, chemii oraz przedmiotów rozwijających kompetencje społeczne w roku szkolnym 2018/2019

Przedmiot: Biologia

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Starczewska	Marta	Laureat–I Miejsce	1
2	Laga	Anna	Laureat–II Miejsce	2
3	Bojke	Wiktoria	Laureat–III Miejsce	3
4	Studzńska	Anna	Finalista–wyróżnienie	4
5	Piankowski	Szymon	Finalista	5
6	Kamińska	Julia	Finalista	6
7	Karpus	Michalina	Finalista	7
8	Niemczyk	Agata	Finalista	8
9	Szylejko	Jan	Finalista	9
10	Jaroszuk	Igor	Finalista	10

Przedmiot: Informatyka

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Kwiatkowski	Adrian	Laureat–I Miejsce	1
2	Krawisz	Bartłomiej	Laureat–II Miejsce	2
3	Targowski	Olaf	Laureat–III Miejsce	3
4	Nieradko	Stanisław	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Marciniak	Krzysztof	Finalista	5
6	Waga	Radosław Antoni	Finalista	6
7	Kotłowski	Julian	Finalista	7
8	Majer	Radosław	Finalista	8
9	Pietrzak	Mateusz	Finalista	9
10	Nasuta	Krzysztof	Finalista	10

Przedmiot: Chemia

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Zantowicz	Wiktor	Laureat – I Miejsce	1
2	Perski	Borys	Laureat –II Miejsce	2
3	Szulc	Renata	Laureat –III Miejsce	3
4	Ossowska	Iga	Finalista -wyróżnienie	4
5	Kwiatkowski	Adrian	Finalista	5
6	Kempa	Maksymilian	Finalista	6
7	Szolka	Iwo	Finalista	7
8	Markowski	Andrzej	Finalista	8
9	Sielaff	Magdalena	Finalista	9
10	Luty	Kacper	Finalista	10
11	Górska	Zofia	Finalista	10
12	Grzegorzewski	Bartosz	Finalista	10
13	Porożyński	Maksymilian	Finalista	10

Przedmiot: Kompetencje Społeczne

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Siewert	Barbara	Laureat–I Miejsce	1
2	Kosewska	Dorota	Laureat–II Miejsce	2
3	Kopania	Bartosz	Laureat–III Miejsce	3
4	Nurkiewicz	Jakub	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Sabiniarz	Artur	Finalista	5
6	Krupiński	Aleksander	Finalista	6
7	Bielecki	Konrad	Finalista	7
8	Chudko	Aleksandra	Finalista	8
9	Solecka	Ewa	Finalista	9
10	Brózda	Kinga	Finalista	10
11	Czapiewski	Krystian	Finalista	10

Przedmiot: Fizyka

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Drabiński	Bartosz	Laureat–I Miejsce	1
2	Bronowski	Jakub	Laureat–II Miejsce	2
3	Kwiatkowski	Adrian	Laureat–III Miejsce	3
4	Krawisz	Bartłomiej	Finalista -Wyróżnienie	4
5	Hinca	Marcin	Finalista	5
6	Hoja	Mateusz	Finalista	6
7	Marszałek	Adam	Finalista	7
8	Kotłowski	Julian	Finalista	8
9	Juźwiak	Emilia	Finalista	9
10	Majer	Radosław	Finalista	10

Przedmiot: Matematyka

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Golębiewska	Marianna	Laureat–I Miejsce	1
2	Kwiatkowski	Adrian	Laureat–II Miejsce	2
3	Dykowski	Adrian	Laureat–III Miejsce	3
4	Karaczewski	Adam	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Sielaff	Magdalena	Finalista	5
6	Witt	Franciszek	Finalista	6
7	Raczuk	Wojciech	Finalista	7
8	Maćkiewicz	Amelia	Finalista	8
9	Jasieńska	Julia	Finalista	9
10	Knopik	Anna	Finalista	10

LISTA LAUREATÓW I FINALISTÓW POMORSKA LIGA ZADANIOWA „ZDOLNI Z POMORZA”

Konkurs dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa pomorskiego z matematyki, fizyki, informatyki, biologii, chemii oraz przedmiotów rozwijających kompetencje społeczne w roku szkolnym 2018/2019

Przedmiot: Biologia

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Stencelowski	Damian	Laureat–I Miejsce	1
2	Kozłowska	Alicja	Laureat–II Miejsce	2
3	Kalinowska	Julia	Laureat–III Miejsce	3
4	Uchacz	Julian	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Klata	Zofia	Finalista	5
6	Binkowski	Paweł	Finalista	6
7	Kłóskowska	Martyna	Finalista	7
8	Grudniewski	Kacper	Finalista	8
9	Pałubicka	Dorota	Finalista	9
10	Gajewski	Piotr	Finalista	10
11	Lompieś	Kinga	Finalista	10

Przedmiot: Chemia

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Szafranek	Jan	Laureat–I Miejsce	1
2	Symon	Zuzanna	Laureat–II Miejsce	2
3	Stencelowski	Damian	Laureat–III Miejsce	3
4	Sypniewski	Mateusz	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Cieśla	Bartosz	Finalista	5
6	Kozłowska	Alicja	Finalista	6
7	Karaś	Kacper	Finalista	7
8	Jaskot	Aleksandra	Finalista	8
9	Lewiński	Jakub	Finalista	9
10	Kłóskowska	Martyna	Finalista	10

Przedmiot: Fizyka

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Wójcik	Jakub	Laureat–I Miejsce	1
2	Sarwiński	Adrian	Laureat–II Miejsce	2
3	Jaremczak	Karol	Laureat–III Miejsce	3
4	Sapkowski	Maksymilian	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Ptach	Dawid	Finalista	5
6	Glazer	Daniel	Finalista	6
7	Arcimowicz	Piotr	Finalista	7
8	Dudek	Dawid	Finalista	8
9	Joachimczyk	Karolina	Finalista	9
10	Bonk	Marcin	Finalista	10

Przedmiot: Informatyka

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Zwierzchowski	Kamil	Laureat–I Miejsce	1
2	Walendziak	Piotr	Laureat–II Miejsce	2
3	Gardocki	Piotr	Laureat–III Miejsce	3
4	Pisarski	Krzysztof	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Sarwiński	Adrian	Finalista	5
6	Kuniszewski	Jakub	Finalista	6
7	Kaczmarek	Michał	Finalista	7
8	Suchocki	Kamil	Finalista	8
9	Perechuda	Paweł	Finalista	9
10	Ruszewski	Bartosz	Finalista	10

Przedmiot: Kompetencje Społeczne

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Steiniger	Przemysław	Laureat–I Miejsce	1
2	Ronowicz	Daniel	Laureat–II Miejsce	2
3	Stawiarz	Julia	Laureat–III Miejsce	3
4	Kobus	Wiktoria	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Biernacki	Kajetan	Finalista	5
6	Wasiniewska	Julia	Finalista	6
7	Zybura	Aleksandra	Finalista	7
8	Czermak	Weronika	Finalista	8
9	Serocki	Mateusz	Finalista	9
10	Wargowski	Mikołaj	Finalista	10

Przedmiot: Matematyka

Lp.	Nazwisko	Imię	Laureat/Finalista	Lokata
1	Kiciński	Gabriel	Laureat–I Miejsce	1
2	Butowska	Anna Maria	Laureat–II Miejsce	2
3	Tomaszewski	Hubert	Laureat–III Miejsce	3
4	Ptach	Dawid	Finalista–Wyróżnienie	4
5	Zwierzchowski	Kamil	Finalista	5
6	Tryka	Jan	Finalista	6
7	Wierzba	Jakub	Finalista	7
8	Zajda	Szymon	Finalista	8
9	Block	Maciej	Finalista	9
10	Raczuk	Maciej	Finalista	10

dr Anna Kreft

koordynator Pomorskiej Ligi Zadaniowej, konsultant ds. edukacji przyrodniczej, pracy z uczniem zdolnym i diagnozy edukacyjnej w ODN w Słupsku

4 tysiące KoderJuniorów z Pomorza

Powoli w szkołach dobiega końca realizacja Projektu Koder Junior – Szkoła Mistrzów Programowania adresowanego do placówek z gmin wiejskich i wiejsko – miejskich z ośmiu pomorskich powiatów (chojnickiego, człuchowskiego, kościerskiego, kwidzyńskiego, malborskiego, sztumskiego, starogardzkiego i tczewskiego). Przez dwa semestry 285 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej wraz ze swoimi uczniami poprzez zabawę, pracę zespołową i realizację zadań zgłębiało tajniki programowania.

W projekcie partnerskim warszawskiej Fundacji Pro Cultura (lider), Uniwersytetu Gdańskiego i Poznańskiego Centrum Superkomputerowo Sieciowego bierze udział 65 szkół podstawowych, a w zajęciach uczestniczy blisko 4 tysiące uczniów z klas 1-3. Celem projektu jest przygotowanie szkół do wdrożenia nauki programowania do podstawy programowej oraz upowszechnianie innowacyjnych metod kształtowania kompetencji programowania w edukacji wczesnoszkolnej. Program został sfinansowany dzięki wsparciu ze środków Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, oś

priorytetowa III Cyfrowe kompetencje społeczeństwa, działanie 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej. Łączny budżet projektów regionach chojnickim i starogardzkim to ponad 3 mln 100 tys. zł.

- Wdrażanie w szkole kolejnych nowości to bardzo trudne zadanie – zarówno dla nauczycieli jak i zarządzających. Tym bardziej cenny jest udział w projekcie, który wspiera nauczycielki i nauczycieli. Nasi nauczyciele otrzymali bardzo konkretną pomoc w formie gotowych scenariuszy lekcji, które dobrze sprawdziły się w codziennej pracy oraz pokazowe zajęcia prowadzone z uczniami – czytamy w rekomendacji Małgorzaty Ostrowskiej, dyrektor Szkoły Podstawowej w Kosobudach.

Rzeczywiście na początku realizacji projektu wielu nauczycieli nie kryło swoich wątpliwości.

- Okazało się, że nie takie programowanie straszne, jak je malują... Przekonaliśmy się o tym przystępując z nowym rokiem szkolnym do realizacji projektu (...). Jak każde działanie innowacyjne, tak i ten projekt od

początku wzbudzał emocje i ciekawość uczniów, jak i samych nauczycieli – czytamy na stronie Szkoły Podstawowej nr 2 w Sztumie, jednej z dziewięciu szkół z powiatu sztumskiego biorących udział w KoderJuniorze.

Pierwsze obawy dyrektorów i nauczycieli rozwiązały szkolenia stacjonarne, na których poznali scenariusze lekcji, metodykę realizacji projektu, a także mogli zapoznać się ze sprzętem i pomocami naukowymi, które będą wykorzystywane podczas zajęć.

Po wstępnym szkoleniu przyszedł czas na pracę z uczniami. Przez dwa semestry w każdej ze szkół odbyło się 14 dwugodzinnych zajęć z programowania. Uczniowie wyjechali także na sponsorowaną w ramach projektu jednodniową wycieczkę edukacyjną, gdzie uczyli się programowania np. grając na instrumentach, budując budynki, czy też planując witrinę wystawową w muzeum.

Przez cały okres trwania projektu nauczyciele zostali objęci wsparciem ekspertów projektu, a w prowadzeniu zajęć wspierali ich zarówno osobiście jak i zdalnie konsultanci przygotowani przez Uniwersytet Gdański.

-Otrzymujemy wsparcie trenerów w zakresie realizowanych zajęć, wsparcie metodyczne i merytoryczne ekspertów z zakresu IT i edukacji wczesnoszkolnej, jak również bezpłatny dostęp do platformy edukacyjnej stworzonej na potrzeby projektu. Być może, niektórzy spośród obecnych uczniów klas I-III, za parę lat staną się sławnymi polskimi programistami. Zajęcia z programowania, jak się okazuje, stały się nie tylko nauką, ale przede wszystkim radością i niezwykle zabawą – pisze o realizacji KoderJuniora Katarzyna Wiedeńska ze Szkoły Podstawowej w Starym Polu.

Wtórują jej inni nauczyciele. - Po kolejnych spotkaniach z konsultantami KoderJunior z Uniwersytetu Gdańskiego oraz po przeprowadzeniu zajęć okazało się, że obawy były budowane na wyrost. Codziennie

mnóstwo przyziemnych czynności programujemy unplugged – czyli bez użycia komputera. Wystarczy tylko je umiejętnie zakodować i przenieść kolejne kroki na platformę. Uczniowie wyposażeni w tablety z zainteresowaniem przystąpili do nauki programowania z wykorzystaniem klocków i aplikacji Scottie Go! Dzięki grze uczą się tworzyć jasne i zrozumiałe zaawansowane programy. Zadania dodatkowo wpływają na poprawę umiejętności pracy zespołowej i komunikacji – czytamy w jednej z relacji. Także dyrektorzy cieszą się, że ich szkoła weszła do grona Szkół Mistrzów Programowania.

- Udział naszej szkoły w projekcie uważam za bardzo dobrą decyzję. Cykl szkoleń dla dyrektora i nauczycieli stanowi o jego wysokim poziomie. Szkoła otrzymała dodatkowy sprzęt, na który w warunkach budżetu szkoły nie byłoby nas stać. Nauczyciele otrzymali konkretną pomoc w prowadzeniu zajęć, a dzieci poza ciekawymi zajęciami także dodatkową wycieczkę edukacyjną – mówi Marek Szuwarowski, dyrektor szkoły podstawowej w Rakowcu.

Organizatorzy są przekonani, że zakończenie cyklu zajęć nie oznacza końca realizacji projektu w szkołach. – Bardzo nas cieszą te pochlebne opinie o KoderJuniorze. Wierzmy, że zdobyte doświadczenie i sprzęt będą nadal służyć uczniom do nauki programowania w oparciu o otrzymane od nas scenariusze i materiały dydaktyczne. Liczymy także, że niedługo nasza rodzina Koder Juniorów na Pomorzu jeszcze się powiększy – mówi Magdalena Janczewska, wiceprezeska Fundacji Pro Cultura.

Czy kolejne pomorskie szkoły od przyszłego semestru dołączą do projektu KoderJunior – Szkoła Mistrzów Programowania? To okaże się w połowie czerwca. Fundacja Pro Cultura startuje bowiem w konkursie na realizację projektu na terenie Trójmiasta oraz regionu słupskiego (gminy wiejskie i wiejsko – miejskie powiatów bytowskiego, lęborskiego i słupskiego). -Proszę trzymać kciuki, abyśmy otrzymali dofinansowanie. Zapraszamy także do współpracy przy realizacji innowacyjnych projektów edukacyjnych w szkołach – zachęca Magdalena Janczewska wiceprezes Fundacji Pro Cultura. Więcej o projekcie: [www: www.koderjunior.pl/pomorskie](http://www.koderjunior.pl/pomorskie), FB: <https://www.facebook.com/KoderJuniorPomorskie/>.

Katarzyna Ewa Wąsowska Garcia
prezes
Fundacji Pro Cultura

„Wiele czyni, kto czyni, co może”

Wincenty Ignacy Marewicz

Mickiewicz pierwszy w nauce, ale również w pomaganiu!

Pretekstem do napisania dzisiejszego artykułu jest ogłoszenie wyników **Olimpiady Zwolnieni z Teorii** i zajęcie przez II Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Słupsku 23 miejsca w tym rankingu (ale o tym, nieco później)

Początek naszej przygody z pomaganiem innym (nie piszę tu o wolontariacie) rozpoczął się w roku szkolnym 2014/2015, kiedy to decyzją rady pedagogicznej, każda z klas zobligowana była do przeprowadzenia jednego zadania społeczno-obywatelskiego. Zauważyliśmy, iż nasi uczniowie coraz mniej angażują się w bezinteresowną pomoc innym ludziom, czy instytucjom. Młodzi ludzie nie zwracają uwagi na fakt, iż swoją wiedzą, kompetencjami, umiejętnościami ale również pasjami mogą podzielić się z innymi¹. Nie bez znaczenia były również dyrektywy UE dotyczące kompetencji kluczowych, jedną z nich (szóstą) jest rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich². Zakres ten obejmuje kompetencje osobowe, interpersonalne i międzykulturowe obejmujące pełny zakres zachowań przygotowujących osoby do skutecznego i konstruktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym³. Pierwsze projekty społeczno-obywatelskie realizowane w naszej szkole to między innymi: wsparcie młodszych kolegów z Gimnazjum nr 3 w nauce. Celem tego działania była poprawa wyników nauczania uczniów z problemami w nauce przedmiotów: geografia, języki obce, biologia, matematyka. Innym ciekawym przedsięwzięciem było dokarmianie dzikich zwierząt, pomoc kołom łowieckim w otulinie Słowińskiego Parku Narodowego. Celem tych działań było uświadomienie młodzieży odpowiedzialności za otaczającą nas przyrodę. Poznanie życia zwierząt leśnych, a także zapoznanie się ze specyfiką zadań kół łowieckich. Innym niezwykle ciekawym działaniem było nauczanie języka hiszpańskiego w Przedszkolu Miejskim nr 32 w Słupsku. Podczas ewaluacji dotychczasowych działań, wypracowaliśmy wnioski i rekomendacje: projekty społeczno - obywatelskie realizowane w liceum powinny być kontynuowane w następnych latach, ponieważ uczą one udzielania bezinteresownej pomocy, konieczności rozejrzenia się wokół siebie, empatii i współpracy w grupie. Ponadto przygotowują uczniów do przyszłej pracy jako wolontariusze w różnych dziedzinach. Ważne jest również

i to, iż dają one uczniom poczucie sprawstwa i możliwości zmiany otoczenia. Istotnym elementem jest fakt, że są bardzo dobrze odbierane przez lokalną społeczność. Nagrodą jest wdzięczność, życzliwość i uśmiech innych ludzi i co ważne tworzą poczucie wspólnoty. Tak zakończyliśmy nasze pierwsze projekty społeczno-obywatelskie.

W kolejnych latach zrealizowaliśmy z sukcesem takie projekty, jak: Równi sobie – pomagamy młodszemu w zakupie konsoli do gier komputerowych, w celu uatrakcyjnienia pobytu wychowankom Świetlicy Środowiskowej nr 2 w Słupsku. Kolejny projekt to: Mały, większy, największy – zabawy z przedszkolakami, rozmowa o zainteresowaniach, integracja ze starszymi, umilenie czasu oraz wspólna zabawa i nauka. Pomagamy zwierzętom ze słupskiego schroniska. Idea tego projektu to spełnienie powinności pomagania zwierzętom. Świadomość tego, że udomowiliśmy je i stajemy się za nie odpowiedzialni. Zwierzęta są częścią ekosystemu, który należy ratować. W ramach tych działań, młodzież przez cały rok organizowała zbiórki karmy, zabawek, obroży i smyczy. Kolejny ciekawy projekt to: Starsi aniołowie nauki – pomoc naukowa uczniom klasy 2 i 3c Gimnazjum nr 3. W okresie od października do maja uczniowie II LO regularnie, co dwa tygodnie, spotykali się z uczniami klas gimnazjum, by przybliżyć im różne zagadnienia z dziedziny chemii i matematyki. Gimnazjaliści podszlifowali swoją wiedzę z zakresu chemii: na temat soli (nazewnictwo, dysocjacja jonowa, sposoby otrzymywania) oraz z matematyki. Zachęcali, aby młodszy koledzy i koleżanki polubili Pitagorasa, wspólnie poszukiwali „Pitagorasa” w trójkątach i czworokątach. Celem tego działania była poprawa wyników nauczania uczniów z problemami w nauce przedmiotów: chemia i matematyka. Wyrabianie i wzmacnianie poczucia własnej wartości, umożliwianie osiągnięcia nawet niewielkich sukcesów matematycznych i chemicznych. Stymulowanie logicznego myślenia. Kształtowanie pozytywnego nastawienia do podejmowania wysiłku intelektualnego. Inną wartą wspomnienia inicjatywą była akcja wsparcia szpitalnego oddziału dziecięcego, polegająca na zbiorce książeczek i kolorowanek dla dzieci. Wspólna myślność i wielkie serce uczniów naszej szkoły przerosło oczekiwania realizatorów projektu, udało się zebrać tak wiele zabawek, gier planszowych, książek czy nawet ubranek, że uszczęśliwiliśmy nie tylko dzieci w szpitalu, ale także najuboższe rodziny korzystające z pomocy PCK.

1. *Dzieci-robotnicy, dzieci-piranie*, Monika Winiarska, „Głos Nauczycielski”, 2005, nr 13, s. 8

2. http://www.bc.ore.edu.pl/Content/893/T416_Kompetencje+kluczowe_przygotowanie+do+zycia.pdf [dostęp 30.04.2019]

3. Podobną interpretację problemu można znaleźć również w: Prokosz M., *Aktywność społeczna młodzieży szkół średnich w środowisku wielkomiejskim*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2000

Innym, niezwykle istotnym działaniem, w ramach projektu społeczno – obywatelskiego, była zbiórka dla noclegowni im. brata Alberta w Słupsku oraz wsparcie schroniska dla zwierząt w Słupsku. Szczegółowe relacje oraz fotogalerie ze wszystkich dotychczasowych działań projektu społeczno-obywatelskiego znajdują się na stronie www.lo2.slupsk.pl (zakładka: O nas).

Uczniowie podczas realizacji projektów społeczno-obywatelskich poszerzyli swoją wiedzę i umiejętności społeczne takie jak: komunikowanie się w różnych sytuacjach oraz jasne wyrażanie własnych opinii i przekonań, przyjmowanie opinii i przekonań innych ludzi⁴. Uczestniczyli w swoistym „treningu” - zdolności wywierania wpływu na otaczający świat, a także negocjowanie i dochodzenie do kompromisu. Ogromną wartością była współpraca z innymi, a niekiedy pełnienie roli lidera w grupie.

Była to również okazja do rozwoju umiejętności z zakresu kompetencji obywatelskich takich jak: zdolność do efektywnego zaangażowania się wraz z innymi w działania publiczne, zdolność wykazywania solidarności i zainteresowania rozwiązywaniem problemów stojących przed lokalnymi społecznościami oraz konstruktywne uczestnictwo w działaniach społeczności lokalnych i sąsiedzkich⁵.

Zdaliśmy sobie sprawę z tego, iż sukces projektów społeczno-obywatelskich to również zaangażowanie wychowawców klas, którzy musieli swój codzienny warsztat dydaktyczny rozbudować o takie umiejętności jak: umiejętność indywidualnego i zespołowego planowania procesu, umiejętność kształtowania postaw obywatelskich uczniów, umiejętność podejmowania dyskusji z uczniami na kontrowersyjne, trudne tematy społeczne, umiejętność stosowania aktywnych metod kształcenia, umiejętność ewaluacji efektów własnej pracy i dokonywanie zmian.

Projekty społeczne są inicjatywą, której celem jest uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności i wpływanie na jej rozwój oraz aktywny udział w zachodzących zmianach. Były one realizowane w wielu obszarach, a ich forma zależała od możliwości i umiejętności uczniów oraz potrzeb najbliższego otoczenia.

Uwierzyliśmy, że młodzież nie musi być narzędziem w rękach dorosłych, lecz staje się inicjatorem zmian społecznych. Inspirowaliśmy uczniów, aby dostrzegali palące problemy społeczne, pomagaliśmy w poszukiwaniach rozwiązań, a następnie zachęcaliśmy i motywowaliśmy do rzeczywistego działania⁶.

4. zobacz: *Pomoc jako kategoria moralna*, Dorota Luber, „Nauczyciel i Szkoła” 2008, nr 1/2, s. 19-34

5. porównaj: Tyszkowa M., *Aktywność i działalność dzieci i młodzieży*, WSiP, Warszawa 1990

6. Podobna interpretacja w: Eckert M., Samujło H., *Świadomość*

Uczestnictwo w realizowanych projektach społeczno-obywatelskich, oprócz korzyści dla lokalnej społeczności, niesie za sobą również rozwój osobisty uczniów. Udział w projektach uczy odpowiedzialności i samodzielności, kształci praktyczne umiejętności oraz rozwija empatię i wrażliwość. Realizatorzy projektów mają rzeczywisty wpływ na poprawę jakości życia innych, przekłada się to na wzrost wiary we własne siły i możliwości. Uczniowie, wpływając na sprawy społeczne, jednocześnie wpływali na jakość życia, swojego i osób, którym pomagali⁷.

Po analizie dotychczasowych działań społeczno-obywatelskich postanowiliśmy zinstytucjonalizować kapitał młodych ludzi oraz wspomóc ich merytorycznie zachęcając do udziału w „Olimpiadzie bez ocen”, czyli **Zwolnieni z Teorii**.

24 kwietnia 2019 roku w Warszawie odbyła się uroczystość wręczenia certyfikatów Szkołom Kompetencji Przyszłości - Zwolnieni z Teorii. II Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Słupsku zajęło 23 miejsce w kraju i 1 w województwie pomorskim. W roku szkolnym 2018/19 ponad 15 tysięcy uczniów zainicjowało swój autorski projekt społeczny w części praktycznej ogólnopolskiej olimpiady Zwolnieni z Teorii⁸.

Uczniowie, w całym kraju, zrealizowali łącznie ponad 550 projektów, które przyniosły korzyść 8 mln Polaków. Były to prawdziwe kampanie społeczne, wydarzenia publiczne, zbiórki charytatywne czy projekty technologiczne. Ranking przedstawia 150 najbardziej zaangażowanych szkół, których uczniowie najlepiej poradzili sobie z wyzwaniem zarządzania projektem, autoprezentacji czy pracy w zespole. To kompetencje przyszłości, które pozwolą im nie tylko poradzić sobie na rynku pracy i w dorosłym życiu. Ranking Zwolnieni z Teorii docenia te szkoły, które sprzyjają zaangażowaniu społecznemu i rozwojowi kompetencji praktycznych uczniów. Social Wolves, to platforma stworzona przez polski edukacyjny startup, ujęty jest on na liście Forbes 30 Under 30 Europe, obok m.in. Adele i Malali Yousafzai, oraz wyróżniony w gronie Innovators Under 35 Poland. Warto zaznaczyć, że II Liceum Ogólnokształcące w tym rankingu notowane jest od początku jego istnienia. Szkoła w 2015 roku zajęła 149 miejsce, w 2016 – 34, w 2017 roku - nie opracowano rankingu, w 2018 – 66, w 2019 – 23 miejsce.

Metodologia obliczania wyników opiera się o dwa kryteria: pierwszym z nich jest liczba uczniów szkoły,

i aktywność społeczno-polityczna młodzieży, w: J. Bogusz (red.), *Młodzież polska u progu lat dziewięćdziesiątych*, Ośrodek Badań Społecznych, Warszawa 1991

7. Świda-Zięba H., *Obraz świata i bycia w świecie: z badań młodzieży licealnej*, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych UW, Warszawa 2000,

8. <https://zwolnienizteorii.pl/ranking> [dostępny: 1.05.2019]

ktorzy ukończyli swój projekt społeczny, tj. zostali finalistami olimpiady Zwolnieni z Teorii, odniesiona do liczby wszystkich uczniów w szkole według danych Systemu Informacji Oświatowej, zaś drugim – jakoś projektów. Suma punktów zdobytych przez każdego finalistę podczas realizacji projektu społecznego w olimpiadzie Zwolnieni z Teorii, podzielona przez liczbę finalistów ze szkoły (jeżeli mniej niż 3% uczniów danej szkoły zostało finalistami, wynik obniżono o 1/4). Zespoły zdobywały punkty m.in. za: liczbę beneficjentów projektu, ambitne i profesjonalne planowanie, pozyskanie partnerów i finansowania oraz uzyskaną liczbę wzmianek medialnych o inicjatywie.

Sposób liczenia oraz wyniki w obydwu kryteriach zostały przedstawione w postaci wskaźnika, który

przyporządkowuje 100 punktów szkole o najlepszym wyniku, a rezultaty kolejnych szkół odzwierciedlają stosunek uzyskanych wyników do najlepszego wyniku w danej kategorii. Na końcowy rezultat szkoły złożyły się wyniki w obu kryteriach - liczba autorów projektów (75%) oraz jakoś projektów (25%).

W rankingu były brane pod uwagę szkoły z co najmniej 2 finalistami olimpiady Zwolnieni z Teorii.

Mariusz Domański

*dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego
w Słupsku*

A Young European – Conscious and Safe Citizen of the World. Młody Europejczyk – Świadomy i Bezpieczny Obywatel Świata

We wrześniu 2017 Szkoła Podstawowa nr 9 w Słupsku przystąpiła do realizacji, kolejnego już projektu programu Erasmus + Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. W projekcie udział wzięły także szkoły z Turcji, Portugalii, Cypru, Litwy i Grecji. Głównym założeniem projektu było uświadomienie dzieciom

i młodzieży, ale też dorosłym zasad bezpiecznego zachowania w codziennych i niecodziennych sytuacjach, a także poznanie i zrozumienie różnic kulturowych krajów partnerskich. Zadania zaplanowane na etapie przygotowania formularza projektowego, były tak dobrane, aby każdy z partnerów mógł jak najwięcej wynieść z jego realizacji, a także by dzięki poszczególnym zadaniom, w jak najszerszym kontekście przedstawił różnorodność i atrakcyjność kulturową swojego kraju. Ponieważ realizacja zadań projektowych wymagała wykorzystania narzędzi TIK (dysk Google, platforma Kahoot, zarządzanie stroną internetową projektu oraz profilem projektu na Facebooku, tworzenie puzzli, ankiet, quizów, krzyżówek online itp.) już na pierwszym, tygodniowym spotkaniu roboczym – wizyta w szkole w Słupsku – nauczyciele wzięli udział w szkoleniach dotyczących wykorzystania dysku Google w zarządzaniu projektem. Narzędzie to okazało się bardzo pomocne w realizacji wszystkich zadań i stanowiło ważny element w komunikacji między partnerami i wspólnym wykonywaniu działań.

Poniżej przedstawię wybrane zadania, które podczas dwuletniej realizacji zadań projektowych wykonaliśmy.

Logo projektu

Pierwszym zadaniem było wyłonienie w drodze konkursu logo projektu. Każda ze szkół przeprowadziła wewnątrzszkolny konkurs plastyczny. W wyniku szkolnych głosowań każda szkoła wyłoniła trzy prace, które zdobyły największą liczbę punktów. Kolejnym etapem było głosowanie przygotowane online na stronie internetowej szkoły w Słupsku. Linki do głosowania zostały rozesłane do wszystkich szkolnych koordynatorów. Po zliczeniu wszystkich oddanych głosów, oficjalnym logo projektu została praca przygotowana przez ucznia ze szkoły tureckiej. Od tej pory wszystkie dokumenty, które powstały, opatrzone były tym właśnie logotypem.

Ankieta on line

Kolejnym zadaniem było przygotowanie wstępnej ankiety dotyczącej bezpieczeństwa i wielokulturowości. Koordynatorem tego działania była szkoła turecka. Aby przygotować ankietę, wszystkie placówki zobowiązane zostały do przygotowania dziesięciu pytań dotyczących bezpieczeństwa i wielokulturowości. Następnie, gotowa już ankietą, przygotowaną w formularzu Google, została umieszczona na stronie internetowej projektu, a wszystkie szkoły partnerskie zobowiązane zostały do przeprowadzenia jej podczas lekcji informatyki. Po zakończeniu tego zadania szkoła turecka opracowała wyniki ankiety, które każda ze szkół omówiła podczas lekcji. Z wyników ankiety okazało się, że większość uczniów, wiedziała jak należy zachować się w sytuacjach niebezpiecznych, jednak wiedza na temat krajów partnerskich była niewielka.

Zajęcia survivalowe

Zadaniem, które cieszyło się dużym zainteresowaniem wśród uczniów naszej szkoły, były zajęcia survivalowe, które zorganizowaliśmy we współpracy

ze szkołą żeglarstwa MAGOLA. W trakcie jednodniowych zajęć plenerowych uczestnicy nauczyli się jak zbudować w lesie szałas i miejsce do spania, dowiedzieli się jak uzdatniać wodę, aby nadawała się do picia, a także mieli okazję samodzielnie rozpalic ognisko. Jak się później okazało, ta czynność przysporzyła uczestnikom survivalu najwięcej problemów. Ponadto wszyscy, którzy wzięli udział w zajęciach zostali przeszkoleni z zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Dowiedzieli się, jak należy układać osobę poszkodowaną w pozycji bocznej ustalonej oraz jak prawidłowo przeprowadzić resuscytację krążeniowo-oddechową.

Gry planszowe

Jednym z zadań, dzięki którym produkty wytworzone w trakcie realizacji projektu stale będą dostępne w szkołach partnerskich, było przygotowanie gier planszowych związanych z bezpieczeństwem i wielokulturowością. Podczas jednego ze spotkań projektowych, ustalono, które szkoły wykonają gry o bezpieczeństwie, a które o wielokulturowości. Plansze do gier i zasady zostały opracowane przez uczniów, a ich wykonaniem profesjonalnym zajęły się firmy poligraficzne. Zależało nam, aby wydruk plansz był przygotowany przez profesjonalne firmy, ponieważ zapewnienia trwałość i dobrą jakość materiałów z jakich gry miały być wykonane. Do oficjalnej prezentacji i przekazania gier doszło podczas jednego ze spotkań roboczych. Obecnie, każda ze szkół dysponuje sześcioma zestawami gier, które oprócz walorów rozrywkowych, posiadają także aspekt edukacyjny, a dzięki temu, że zasady gry przygotowane są w języku angielskim, znajomość tego języka wśród uczniów znacznie się poprawiła.

Krzyżówki, quizy, puzzle online

Jak już wspomniałem na początku artykułu, dużą rolę w realizacji zadań projektowych odgrywało wykorzystanie TIK. W programie HotPatatoes powstały krzyżówki, quizy, w aplikacji dostępnej online stworzono puzzle. Łącznie powstało po sześć quizów na temat bezpieczeństwa i wielokulturowości, sześć krzyżówek i dwanaście puzzli do układania online na portalu www.jigsawplanet.com. Aby jednak produkt ten stał się trwały i na stałe znajdował się na wyposażeniu szkół, każda z placówek przygotowała wersję papierową.

W tym celu, podobnie jak w przypadku gier planszowych, wykonanie puzzli zlecono profesjonalnym firmom, a gotowe już puzzle przekazane zostały poszczególnym szkołom podczas jednego ze spotkań roboczych.

Gazeta projektu

Aby informacje o realizowanym projekcie, jego zadaniach i postępach docierały do jak najszerszego grona odbiorców, powstała gazeta projektu. Przez dwa lata przygotowano trzy wydania pisma w wersji papierowej i elektronicznej, dostępnej na stronie www.projektu, profilu na Facebooku oraz stronach internetowych szkół biorących udział w projekcie. Tytuł gazety i zawartość pierwszego wydania ustalone zostały podczas spotkania roboczego w Portugalii. Ustalono, że gazety będą zawierały stałe elementy, takie jak: część związana z bezpieczeństwem i wielokulturowością, część rozrywkowa – kolorowanki, quizy, przepisy kulinarne na tradycyjne potrawy pochodzące z państw biorących udział w projekcie, a nade wszystko każda gazeta zawierać będzie informacje o wydarzeniach projektowych, które odbyły się w szkołach. Skład poszczególnych gazet omawiany był podczas kolejnych spotkań roboczych, a koordynatorem przygotowania następnych wydań gazety, każdorazowo była inna szkoła. Gazety przekazywane były podczas mobilności, a dzięki wersji elektronicznej (format pdf) do pliku z pismem ma dostęp każdy odwiedzający strony internetowe związane z projektem.

W artykule tym przedstawiłem tylko kilka, wybranych zadań, które podczas dwuletniej wspólnej pracy zrealizowaliśmy. Nie wspominałem tutaj o spotkaniach, które we wszystkich szkołach były organizowane, a były to spotkania z ekspertami do spraw bezpieczeństwa, w bardzo szerokim tego słowa znaczeniu. Były to też spotkania, rozmowy i wywiady z obcokrajowcami, którzy z wielu powodów musieli opuścić swoje domy. Realizacja tego projektu z pewnością przyczyniła się do lepszego zrozumienia ludzi, z którymi mieliśmy przyjemność współpracować, poznania ich kultury, obyczajów, problemów, systemów edukacyjnych obowiązujących w szkołach. To, co zapamiętam na długo, a związane jest bezpośrednio z naszym projektem, to ogrom radości i wzruszeń, których doświadczaliśmy zarówno podczas zadań projektowych, jak i spotkań mniej formalnych, jednak nie mniej ważnych niż te oficjalne. Wszystkie cele projektu zostały zrealizowane, a wypracowane rozwiązania metodyczne, produkty i rezultaty posłużą wszystkim szkołom partnerskim w kolejnych latach pracy z dziećmi i młodzieżą.

Jacek Bochenek

koordynator projektu Erasmus+
w Szkole Podstawowej nr 9 w Słupsku

Multitechnik

Projektowanie i budowanie urządzeń i aplikacji z wykorzystaniem dostępnych narzędzi programistycznych

Nauczyciele Krzysztof Korewo i Krzysztof Kierbić doskonale wiedzą, że praca w branży technicznej stawia przed młodym człowiekiem wyzwania, którym nie zawsze jest w stanie sprostać posługując się jedynie teoretyczną, „książkową” wiedzą, dlatego stworzyli dla swoich uczniów projekt Multitechnik. Prawdziwe życie wymaga od informatyka, aby naprawił prosty układ elektroniczny, a od elektronika, aby sam zaprogramował projektowane urządzenie. Uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Słupsku w projekcie Multitechnik, pod kierunkiem swoich nauczycieli zaprojektowali i skonstruowali urządzenia i aplikacje przydatne w codziennym życiu z wykorzystaniem powszechnie dostępnych narzędzi programistycznych.

Niniejszy artykuł prezentuje szczegółowo przebieg prac projektowych i konstrukcyjnych oraz opisuje ich efekty, które bezpośrednio przełożą się na jakość pracy uczniów na zajęciach praktycznych, zdobycie kompetencji XXI wieku oraz unikatowych umiejętności spoza podstawy programowej.

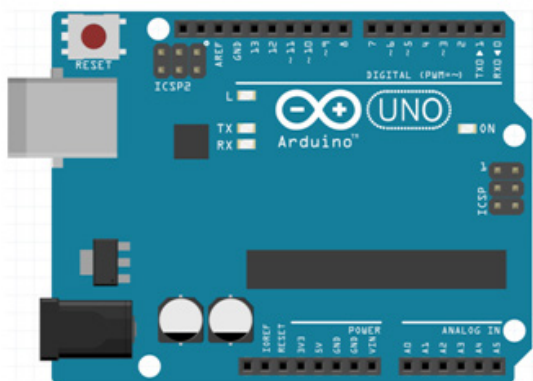
1. Inspirujący przykład

Wykorzystując umiejętności technika elektronika, technika elektryka oraz technika informatyka zbudujemy i zaprogramujemy system umożliwiający, np.: sterowanie elementami wykonawczymi takimi, jak: oświetlenie, silniki elektryczne, automatyka budynkowa, inteligentne mieszkanie, itd. Najlepszym przykładem będzie możliwość skonstruowania przez ucznia urządzenia, które może za pomocą aplikacji w smartfonie otworzyć bramę wjazdową i drzwi garażowe, podnieść rolety antywłamaniowe, dezaktywować alarm, zaświecić światło na klatce schodowej i po zapadnięciu zmroku włączyć odpowiednie oświetlenie zewnętrzne budynku.

2. Czego potrzebujemy?

Platforma Arduino

Jest to płytką drukowaną wraz z mikrokontrolerem i jego wyprowadzeniami, zdolna do obsługi urządzeń i sensorów zewnętrznych. Wielką zaletą tego rozwiązania jest prostota, mnogość bibliotek, jak i przykładów dostępnych na stronie projektu. Arduino przeznaczone jest dla początkujących i zaawansowanych elektroników-programistów. W naszym przykładzie wykorzystamy moduł Arduino UNO.

Rys. 1. Moduł Arduino UNO

Moduł przekaźników z optoizolacją

Jest to moduł wyposażony w cztery przekaźniki z optyczną izolacją wejścia oraz otworami montażowymi. Sterować przekaźnikami będziemy za pomocą portów mikrokontrolera (w naszym przykładzie moduł Arduino UNO).

Rys. 2. Moduł przekaźników

Środowisko programowania Arduino IDE

Arduino IDE przypomina prosty edytor tekstu. Za jego pomocą tworzymy szkic systemu Arduino, który ma postać zbioru instrukcji realizujących określone zadanie. Zatem szkic jest programem, który wyślemy do mikrokontrolera. Środowisko programowania Arduino IDE można pobrać z lokalizacji <https://www.arduino.cc/en/main/software>. Mikrokontroler będzie wykonywał zadania „zlecone” przez program.

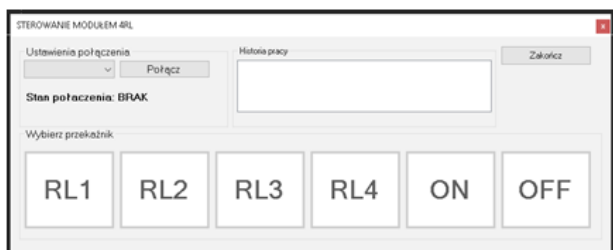
```
sketch_apr17a | Arduino 1.8.9
Plik Edytuj Skłk Narzędzia Pomoc
sketch_apr17a.g

void setup() {
  // initialize digital pin LED_BUILTIN as an output.
  pinMode(LED_BUILTIN, OUTPUT);
}
// the loop function runs over and over again forever
void loop() {
  digitalWrite(LED_BUILTIN, HIGH); // turn the LED on (HIGH is the voltage level)
  delay(1000); // wait for a second
  digitalWrite(LED_BUILTIN, LOW); // turn the LED off by making the voltage LOW
  delay(1000); // wait for a second
}
```

Rys. 3. Środowisko programowania Arduino IDE

Środowisko programistyczne Visual Studio Community

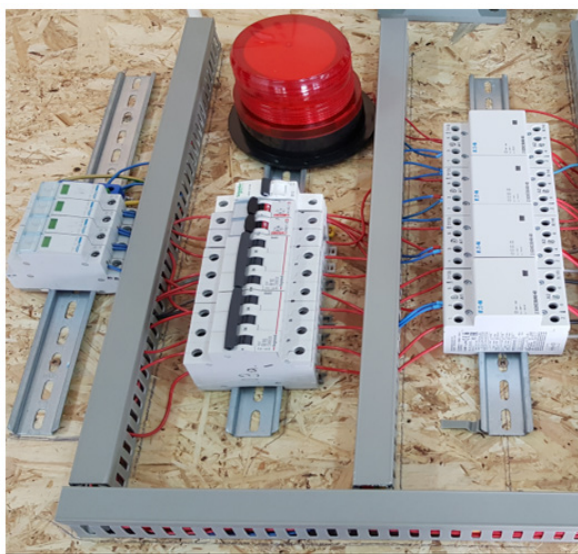
Visual Studio Community jest bezpłatnym i w pełni funkcjonalnym środowiskiem przeznaczonym do tworzenia nowoczesnych aplikacji dla systemów Windows oraz aplikacji mobilnych. Visual Studio Community możemy pobrać z lokalizacji <https://visualstudio.microsoft.com/pl/vs/community>. Za pomocą Visual Studio Community napiszemy prostą aplikację, która będzie sterowała układami wykonawczymi.

Rys. 4. Sterowanie modułem 4RL

Elementy wykonawcze

W naszym układzie elementami wykonawczymi będą styczniki, które po wystereowaniu przez moduł przekaźników uruchomią dwa silniki oraz dwie lampy.

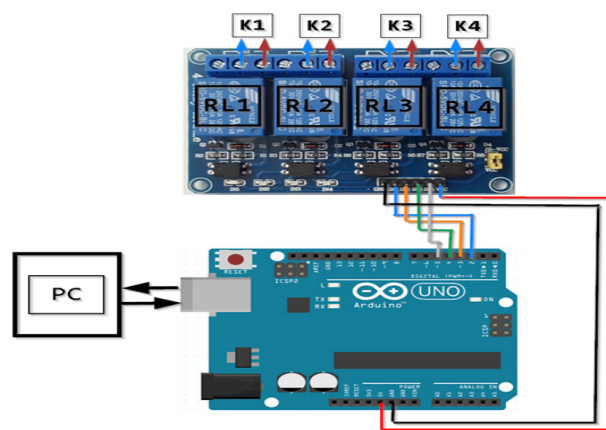
Rys. 5. Elementy wykonawcze

3. Cel projektu

Celem tego projektu jest pokazanie, jak za pomocą popularnego modułu Arduino UNO, modułu przekaźników, darmowych narzędzi programistycznych, można stworzyć w pełni funkcjonalne i tanie rozwiązanie sterujące elementami wykonawczymi. Przyszli multitechnicy będą mieli szansę pod okiem specjalistów z wykorzystaniem najnowszych technologii zbudować odpowiednie urządzenia i aplikacje.

4. Opis projektu

Rozpoczniemy od uproszczonego schematu montażowego połączenia mikrokontrolera z modułem przekaźników oraz komputerem PC.

Rys. 6. Schemat montażowy Arduino - mikrokontroler

Kolejny krok to zaprogramowanie mikrokontrolera. Na początku zdefiniujemy stałe za pomocą wyrażenia `#define`, przypiszemy nazwy przekaźników odpowiednim wyjściom mikrokontrolera. W czasie kompilacji szkicu środowisko IDE zastąpi wszystkie wystąpienia tak zdefiniowanego słowa odpowiednią liczbą. Odpowiednio RL1 to RELAY1, RL2 to RELAY2, RL3 to RELAY3, RL4 to RELAY4. Następnie w procesie programowania platformy Arduino dodajemy funkcję, która zawiera zbiór instrukcji wykonywanych tylko raz – bezpośrednio po włączeniu lub ponownym uruchomieniu naszego mikrokontrolera. Jest to funkcja `void setup()`. Jej zawartość prezentuje się poniżej.

```
#define RELAY1 2
#define RELAY2 3
#define RELAY3 4
#define RELAY4 5
```

Rys. 7. Przypisanie nazw przekaźników

```
void setup()
{
    // inicjalizacja portów wyjściowych
    pinMode(RELAY1, OUTPUT);
    pinMode(RELAY2, OUTPUT);
    pinMode(RELAY3, OUTPUT);
    pinMode(RELAY4, OUTPUT);
    //ustawienie początkowe przekaźników
    digitalWrite(RELAY1, 1);
    digitalWrite(RELAY2, 1);
    digitalWrite(RELAY3, 1);
    digitalWrite(RELAY4, 1);
    // połączenie port COM
    Serial.begin(9600);
}
```

Rys. 8. Funkcja `void setup()`

Ustawiamy funkcję portów zdefiniowanych wcześniej jako wyjścia, a także początkowy stan pracy przekaźników za pomocą logicznej „1”. Logiczna „1” wyłączy przekaźnik (logiczne „0” włączy przekaźnik). Na końcu uruchamiamy port szeregowy potrzebny do przekazywania danych pomiędzy platformą Arduino a komputerem. Aplikacja sterująca uruchomiona na

komputerze PC wysyła rozkazy do mikrokontrolera. W zależności od rozkazu włączamy lub wyłączamy odpowiednie przełączniki sterujące. System Arduino (czyli nasz mikrokontroler) będzie oczekiwał na rozkazy w funkcji `void loop()`. Rozkaz wysłany przez aplikację komputerową ma format np. „+1”, gdzie znak + będzie oznaczał logiczną „1” jedynekę, a znak – logiczne „0”. Uważny czytelnik już się domyśla, że za pomocą tych znaków zmieniamy stan pracy przełączników. Cyfra „1” to numer naszego przełącznika. Funkcja `setStatus(boolean on, char relayNumber)` odpowiada za sterowanie przełącznikami.

```
// Program główny
void loop()
{
    Serial.flush();
    // oczekiwanie na rozkaz
    if (Serial.available() > 0)
    {
        String command;
        char rozkaz[5];
        command = Serial.readStringUntil('\r');
        command.toCharArray(rozkaz, 5);
        Serial.println(command);

        if (rozkaz[0] == '+')
        {
            setStatus(false, rozkaz[1]);
        }
        if (rozkaz[0] == '-')
        {
            setStatus(true, rozkaz[1]);
        }
    }
}
```

Rys. 9. Funkcja `void loop()`

```
{
    // definiuje flagę ON/OFF
    int relayState = 1; // relay off
    if (on)
    {
        relayState = 0; // relay on
    }
    switch (relayNumber) {
        case '1':
            digitalWrite(RELAY1, relayState);
            break;
        case '2':
            digitalWrite(RELAY2, relayState);
            break;
        case '3':
            digitalWrite(RELAY3, relayState);
            break;
        case '4':
            digitalWrite(RELAY4, relayState);
            break;
        case '5': // -5 all on, +5 all off
            digitalWrite(RELAY1, relayState);
            digitalWrite(RELAY2, relayState);
            digitalWrite(RELAY3, relayState);
            digitalWrite(RELAY4, relayState);
            break;
    }
}
```

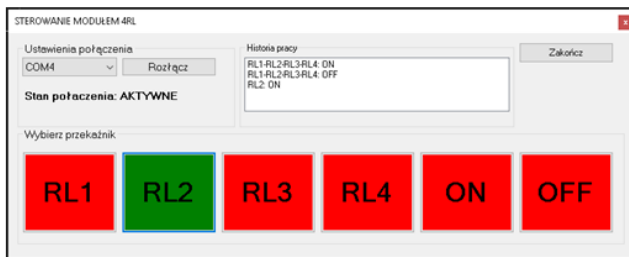
Rys. 10. Funkcja `void setStatus()`

Prosta aplikacja sterująca została napisana w środowisku Visual Studio Community. Jej interfejs graficzny podzielony został na trzy grupy:

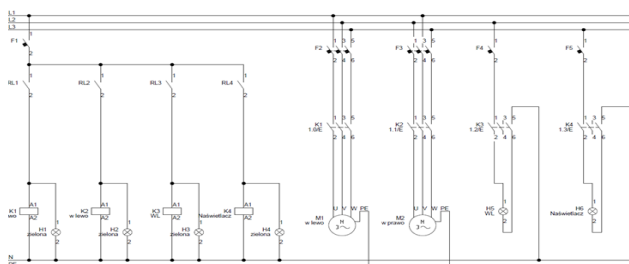
- 1) Ustawienia połączenia – to tu nawiązujemy połączenie z platformą Arduino.

- 2) Historia pracy – zapisujemy historię pracy przełączników, którą można zapisać w pliku tekstowym.
- 3) Wybierz przełącznik – grupa przycisków sterujących, która zostanie aktywowana po nawiązaniu połączenia z Arduino.

Układ wykonawczy

Rys. 11. Program sterujący

Rys. 12. Schemat elektryczny układu wykonawczego

Układ wykonawczy został przygotowany przez uczniów wg powyższego schematu. Układ zabezpieczony jest pięcioma bezpiecznikami (F1, F2, F3, F4, F5). F1 zabezpiecza linie zasilające cewki styczników, F2 zabezpiecza linie zasilającą silnik M1, F3 – drugi silnik, F4 – lampę sygnalizacyjną H5, F5 – lampę oświetlającą H6. Na schemacie tym widzimy 4 styczniki (K1, K2, K3, K4), których cewki są załączane przez zestyki zwierne (RL1, RL2, RL3, RL4) znajdujące się w module przełączników. Po podaniu napięcia na cewki styczników jednocześnie zapalą się lampki sygnalizacyjne (H1, H2, H3, H4), które sygnalizują pracę poszczególnych styczników. Po podaniu napięcia na cewkę stycznika K1, jego styki zmieniają pozycję i podają napięcie w obwodzie głównym na silnik M1, po czym zaczyna on wirować w lewo. Po podaniu napięcia na cewkę K2 stycznik przełącza styki, uruchamia się silnik M2 i zaczyna on wirować w prawo. Podając napięcie na cewkę K3 styki przełączają się i podane napięcie uruchamia lampę sygnalizacyjną H5, która mruga ostrzegawczym czerwonym światłem. Napięcie podane na cewkę stycznika K4 powoduje przełączenie jego styków, w konsekwencji czego zostaje podane napięcie na zaświatlacz H6, który zaczyna świecić. Silniki, które posiadają metalową obudowę, są podłączone do przewodu ochronnego PE, który zabezpiecza użytkowników przed porażeniem prądem elektrycznym.

5. Sugestie do dalszej pracy

Zrealizowany projekt, łączy w sobie umiejętności, których uczą się automatycy, informatycy, elektro-

nicy, elektrycy. Poszerza zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji uczniów. Uczy pracy w grupie i umożliwia uczenie się od ekspertów. Oprócz umiejętności technicznych skłania uczniów do współpracy i komunikacji w celu wytworzenia konkretnego działającego urządzenia i aplikacji. Uczniowie cenią praktyczne zajęcia, które umożliwiają im zdobycie wiadomości i umiejętności

z innych dziedzin, niż tych z podstawowego planu zajęć. Uważają, że dzięki nim stają się bardziej kompetentni i przygotowani do realizacji różnych zadań w trakcie edukacji, jak i w przyszłym życiu zawodowym. Projekt pomoże dokonać trafnych decyzji w zakresie dalszego kształcenia akademickiego i zawodowego oraz obniża poziom lęku przed niepowodzeniem na studiach politechnicznych, na których pojawiają się przecież w pierwszych latach treści z różnych dziedzin (elektroniki, energetyki, informatyki, cybernetyki, itd.). Osiągnięte efekty projektu będą atutem w CV uczestników, które pozwoli przekonąć przyszłych pracodawców o wysokim poziomie umiejętności i efektywności potencjalnych pracowników.

Krzysztof Kierbić

Krzysztof Korewo

nauczyciele

w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1
w Słupsku

◆◆ Zszyci ze społecznością lokalną... Wylącz się do ludzi... ◆◆

Od września 2018 roku w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Czesława Miłosza w Siemianicach działa grupa „Szycie z klasą”. Warsztaty szycia odbywają się raz w tygodniu w wymiarze 2 godzin i uczęszczają na nie uczniowie klas 2- 6 szkoły podstawowej. Zajęcia prowadzone są przez Panią Marię Nowak – nauczycielkę, która z zamiłowaniem od kilku lat zajmuje się szyciem. Uczniowie mieli okazję uszyć bawełniane opaski pin-up, poduszki w kształcie serca, ekologicz-

ne torby bawełniane, misie, sowy, ozdoby choinkowe i wiele innych przedmiotów. Wszystkie produkty szyte są z bawełny 100% oraz wypełniane antyalergiczną kulą silikonową.

Głównym założeniem prowadzonych warsztatów jest nie tylko rozwijanie uzdolnień i nauka szycia, ale także: **kształtowanie u uczniów przedsiębiorczości.**

Uczniowie, którzy uczęszczają na warsztaty szycia poznają oraz pracują nad swoimi słabymi i mocnymi stronami, wytyczają i planują realizację własnych celów, uczą się elastyczności i dostosowywania się do zmian, mają potrzebę tworzenia czegoś nowego, uczą się właściwie organizować sobie czas, regenerują siły psychiczne i fizyczne, uczą się efektywnej pracy w zespole, posiadają inicjatywę i co najlepsze, czują zadowolenie z tego co robią. Uczniowie wykonują szyte produkty, które sprzedają na kiermaszach szkolnych. Zarobione przez uczniów pieniądze wydawane są na materiały oraz wypełnienia. Działalność związana z szyciem w naszej szkole nie wymaga środków z zewnątrz i utrzymuje się samodzielnie. Uczniowie uczą się przedsiębiorczości, mają świadomość, że muszą poprzez swoją pracę samodzielnie zarobić na kolejne materiały bawełniane. W ramach nagrody za wykonaną pracę otrzymują raz w miesiącu szyty produkt na własność.

Działalność na rzecz społeczności lokalnej. Dzięki naszej działalności wspieramy wolontarystyczne akcje oraz działalność szkolną. W listopadzie 2018 wzięliśmy udział w projekcie „Serce od serca”. Uczniowie uszyli poduszki w kształcie serca, które zostały przekazane na rzecz gdańskich Amazonek po zabiegu mastektomii. Głównym celem projektu było zapewnienie komfortu pacjentkom z rakiem piersi. Grupa przekazała również szyte ozdoby choinkowe na kiermasz organizowany w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. J. Korczaka w Słupsku. W styczniu 2019 roku podopieczni przekazali paczki na loterię organizowaną podczas

X Balu Charytatywnego Stowarzyszenia Przyjaciół Zespołu Szkół im. Czesława Miłosza w Siemianicach „Edukacja na miarę czasu”. Zebrane podczas balu fundusze zostały przeznaczone na doposażenie nowego skrzydła szkoły, a szczególnie pracowni informatycznej i robotyki.

Na zajęciach jesteśmy „offline”... Jesteśmy „tu i teraz”... internet, maile, portale społecznościowe i informacyjne, telefony komórkowe sprawiają, że nasz mózg cały czas przyjmuje i przetwarza informacje. Wiedzą powszechną jest, że każdemu z nas potrzebny jest tzw. „reset”, odpoczynek od cyberinformacji. Podczas zajęć uczniowie odcinając się od tych informacji, słuchając spokojnej i relaksacyjnej muzyki, dają sobie szansę na doświadczanie siebie i innych. Szycie i wypełnianie kolorowych maskotek i innych produktów wymaga cierpliwości, skupienia, pewnego wyciszenia, co nas relaksuje. Wielu uczestników grupy kontynuuje rozwijanie swoich zainteresowań związanych z szyciem w domu, a więc znalazły sposób na „wylączenie się” poza murami szkoły. **Bądź offline...wylącz się do LUDZI...**

Maria Nowak

*nauczycielka Zespołu Szkolno-Przedszkolnego
im. Czesława Miłosza w Siemianicach*

Program własny zajęć usamodzielniających

Perfekcyjna pani domu na co dzień

Pracując w internacie w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Marynarza Polskiego w Damnicy, zauważyłam potrzebę wprowadzenia programu przygotowującego nasze wychowanki do podjęcia samodzielnego funkcjonowania, do usamodzielnienia się. Chodzi o to, by przygotować nasze wychowanki do wykonywania „zwykłych” czynności domowych regularnie. To co może wydawać się banalne, tak jak np. pranie, wcale nie jest rzeczą prostą. Chodzi przecież o zachowanie w dobrej kondycji tkanin, kolorów i fasonów, o systematyczne reperowanie odzieży i umiejętność doboru elementów stroju.

Stąd pomysł na stworzenie własnego programu zajęć kształtujących w wychowankach umiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego na co dzień. Program „Perfekcyjna pani domu na co dzień” przeznaczony jest do realizacji z wychowankami SOSW przebywającymi w internacie. W trakcie spotkań odbywających się dwa razy w miesiącu wychowanki grupy I i II (niepełnosprawne intelektualnie w stopniu lekkim i umiarkowanym), miały możliwość nauczyć się w sposób praktyczny: dbania o czysty i schludny dom, przygotowywania tanich, a jednocześnie prostych potraw, jak również racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. Dodatkowo wychowanki nabywają umiejętności prawidłowego nakrywania do stołu oraz bezpiecznego korzystania ze sprzętu AGD, a także dbania o własny wygląd.

W trakcie zajęć kulinarnych wychowanki uczyły się podstawowych technik służących do przygotowywania posiłku np. smażenie, ubijanie, siekanie, dusze-

nie, pieczenie, bezpiecznego posługiwania się i obsługi pralki automatycznej, żelazka, właściwego dbania o swój wizerunek zewnętrzny.

Autorka programu kładła duży nacisk na przygotowywanie przez wychowanki swojego stanowiska pracy i pozostawienie go w czystości po zakończeniu przygotowania posiłku. Potrawy przygotowywane na zajęciach – to tradycyjne i łatwe do zrobienia dania np. zupa ogórkowa.

Program autorski umożliwia uczestniczkom poznanie zasad sprzątnięcia, prania, prasowania, gotowania, dbania o swój wygląd zewnętrzny, a także pracy w grupie, podziału obowiązków, odpowiedniego rozplanowania czasu niezbędnego do wykonania danej czynności, racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. Przy okazji zajęć kulinarnych dziewczęta miały możliwość nauczenia się zasad zdrowego odżywiania zgodnie z piramidą zdrowia. Program promował zdrowy styl życia. Właściwe postępowanie z żywnością od chwili jej wyprodukowania lub zakupu, aż do spożycia – to jeden z podstawowych warunków racjonalnego żywienia. To prawidłowe i zgodne z naukowymi zasadami postępowanie z żywnością polega na dążeniu do jak najpełniejszego zachowania wartości odżywczych pożywienia przy jednoczesnym zapewnieniu jego dobrego smaku i atrakcyjnego wyglądu. Bardzo istotne jest także, żeby przygotowywanie posiłków nie zabierało zbyt wiele czasu, a więc potrawy, będąc wartościowe i smaczne, muszą być jednocześnie łatwe i proste w wykonaniu. Zagadnienia te wiążą się z bardzo ważną sprawą budżetu domowego.

Podczas realizacji programu „Perfekcyjna pani domu na co dzień” pokazałam uczestnikom, że prawidłowe, i co najważniejsze zdrowe odżywianie nie musi być drogie, że kosztowne produkty można zastąpić tańszymi o takiej samej lub podobnej wartości odżywczej. Pokazałam wychowankom kilka alternatywnych sposobów na sporządzenie potrawy „z tego co mamy”, tak by w przyszłości umiały przygotować poczęstunek dla niespodziewanych gości.

Efektem opracowanego przeze mnie programu jest wykształcona umiejętność gotowania, sprzątanego, prania i dbania o swój wygląd zewnętrzny jak i ogólnie pojętej pracy we własnym domu, dlatego też główny nacisk kładłam na zajęcia praktyczne. Zastosowanie takiej metody wyrabia w wychowankach z niepełnosprawnością intelektualną umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów, tak potrzebnych w dorosłym życiu.

W zajęciach „Perfekcyjna pani domu na co dzień” uczestniczyły chętne wychowanki grupy I i II mieszkające w internacie SOSW im. Marynarza Polskiego w Damnicy, w wieku 13-24 lat. Grupa uczestniczek liczyła od 3 do 6 osób. Taka liczba uczestników pozwoliła na zachowanie zasad BHP podczas zajęć.

Produkty potrzebne do realizacji zajęć typowo kulinarnych dostarczali uczestnicy zajęć oraz pozyskany przez wychowawcę sponsor. Każdorazowy koszt produktów wykorzystywanych na zajęciach nie przekraczał 40 zł.

Główne cele programu to:

- kształtowanie zaradności życiowej wychowanek – usamodzielnienie ich;
- poznanie zasad zdrowego odżywiania i jego znaczenia dla rozwijającego się organizmu;
- poznanie zasad bezpiecznego obsługiwanie narzędzi i sprzętu gospodarstwa domowego;
- wyrobienie nawyku dbania o swój wygląd oraz porządek w domu;
- kształtowanie umiejętności doboru elementów stroju (dbałości o wygląd i stan odzieży);
- kształtowanie umiejętności przygotowywania apetycznych i prostych potraw z zachowaniem poznanych zasad BHP.

Cele szczegółowe, które udało się wypracować.

Wychowanki:

- znają podstawowe zasady zdrowego odżywiania się i potrafią wykorzystać posiadane produkty;
- znają i zachowują zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń AGD i narzędzi niezbędnych do wykonania posiłku;
- pamiętają o zachowaniu higieny podczas przygotowywania posiłków (mycie rąk i warzyw, a także dbają o estetykę na stanowisku pracy);
- znają i zachowują zasady BHP podczas sporządzania posiłków;
- potrafią posługiwać się sprzętem AGD i przyborami kuchennymi;
- potrafią bezpiecznie i właściwie wykorzystywać środki czystości podczas codziennych obowiązków domowych (takie jak np. Domestos, proszki do prania, płyny do mycia szyb itd.);

- wiedzą, jak prawidłowo zadbać o swój wygląd zewnętrzny, potrafią dobrać elementy stroju;
- potrafią dokonać ekonomicznych zakupów (brakujących produktów spożywczych, czy też elementów stroju);
- potrafią udzielić pomocy np. przy drobnym skaleczeniu, krwawieniu z nosa, poparzonemu gorącą wodą oraz wezwać pomoc (w razie potrzeby).

Uzyskane efekty przerosły moje oczekiwania. Po realizacji programu „Perfekcyjna pani domu na co dzień” wychowanki:

- znają i stosują zasady higieny i bezpieczeństwa w domu,
- znają podstawowe zasady zdrowego odżywiania się,
- potrafią bezpiecznie obsługiwać podstawowy sprzęt AGD będący na wyposażeniu domu, mieszkania,
- potrafią nakryć stół do posiłku,
- przygotowują potrawę według przepisu oraz robią alternatywny posiłek dla gości,
- prawidłowo dbają o higienę osobistą i wygląd zewnętrzny,
- wiedzą, jakie środki czystości używać do mycia: podłóg, okien, sanitariatów.

Podsumowanie:

Uważam, że taki program jak „Perfekcyjna pani domu na co dzień” powinien być realizowany w grupach najstarszych dziewcząt w każdej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Uczy on tego, czego nie nauczył ich dom rodzinny – przygotowuje do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Po zrealizowanych zajęciach wnioskuję, że w dużej mierze podjęte działania na bazie programu:

- wzbogaciły wiedzę wychowanek na temat zdrowia;
- umożliwiły nabycie określonych umiejętności oraz spowodowały przyswojenie prawidłowych przyzwyczajzeń i nawyków higieniczno-zdrowotnych, a także kulinarnych;
- spożywanie przygotowywanych przez wychowanki potraw było doskonałą okazją do konsumowania ich w miłej atmosferze. Dotyczy to właściwego ich serwowania, podania, nakrywania do stołu i kultury spożywania posiłków. Wielokrotne i systematyczne powtarzanie owych sytuacji w odpowiedniej kolejności, która stanowi określone wymagania, zbudowało kulturę zachowania się przy stole. Należy ona do najważniejszych elementów socjalizacji naszych wychowanek.

Użyteczność programu w życiu oraz jego skuteczność mogłam zaobserwować nie tylko ja, czy opiekunowie naszych wychowanek, ale również uczestnicy zajęć otwartych, podczas których wychowanki przygotowywały jedną z potraw.

Edyta Berbecka

wychowawca grupy

w internacie SOSW w Damnicy

Kreatywne warsztaty lodowe z Scholler Ice Cream 2019

W jaki sposób podawać desery lodowe, by zachwyć gości na rodzinnej imprezie, spotkaniu ze znajomymi czy bankiecie okolicznościowym?

Piętnastoosobowa grupa uczniów z **Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Słupsku** uczestniczyła w ogólnopolskim projekcie edukacyjnym „Kreatywne warsztaty lodowe z Scholler Ice Cream”.

Głównym celem warsztatów było rozwijanie pasji i zainteresowań uczniów w zakresie komponowania deserów lodowych na bazie „Scholler Ice Cream”, a także wypracowanie autorskich receptur na kreatywny deser lodowy. Projekt trwał od 15 lutego do 30 maja 2019 r. Na zorganizowane warsztaty producent lodów Nestle Scholler zapewnił lody w 7 różnych smakach.

Uczniowie klas – technik żywienia i usług gastronomicznych, technik hotelarz i branżowej szkoły zawodowej, pod kierunkiem nauczycielki przedmiotów zawodowych Elżbiety Polenceusz, spotykali się na cyklicznych warsztatach lodowych, tworzyli autorskie receptury ze szczególnym wykorzystaniem smaku kasztanowego lodów „Scholler Ice Cream”. Ich zadaniem było wypromowanie sposobów podawania, dobieranie pasujących dodatków i elementów dekoracji.

Przygotowywane przez uczniów desery lodowe wyglądały fantastycznie. Cechuje je nowatorska forma podawania oraz innowacyjne sposoby wykorzystania dodatków.

Zaprezentowane zdjęcia ilustrują propozycje deserów lodowych w wykonaniu uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Słupsku. Nabyte podczas warsztatów umiejętności i doświadczenie na pewno będzie przydatne nie tylko w życiu zawodowym, ale też z pewnością pozwoli urozmaić spotkania rodzinne i w gronie przyjaciół.

Elżbieta Polenceusz

*nauczyciel przedmiotów zawodowych
w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Słupsku*

POMORSKI PROGRAM EDUKACJI MORSKIEJ ROK SZKOLNY 2018/2019

POMORSKI PROGRAM
EDUKACJI MORSKIEJ

Założenia, cele, korzyści

Pomorski Program Edukacji Morskiej (PPEM) stanowi propozycję działań skierowanych do pomorskich szkół oraz placówek oświatowych wszystkich etapów kształcenia. Program integruje wiedzę z wielu przedmiotów, proponując całościowe postrzeganie problematyki morsko-żeglarskiej w procesie edukacyjnym.

Jego podstawowe założenie opiera się na powiązaniu podstaw programowych z zagadnieniami wynikającymi z nadmorskiego położenia naszego regionu. Specyfika zadań dydaktycznych, możliwych do realizacji w ramach programu, sprzyja zdobywaniu wiedzy w sposób praktyczny oraz twórczemu rozwiązywaniu problemów; wpływa na kształtowanie postaw i budowanie tożsamości młodych Pomorzan.

Elastyczna struktura Programu zapewnia przestrzeń sprzyjającą: autonomii poszczególnych realizatorów, współpracy ze szkołkami, klubami żeglarskimi, wzajemnemu wspieraniu się podczas realizacji wybranych działań oraz wzmocnieniu pomorskiego potencjału edukacyjnego.

W trakcie realizacji PPEM nieodzowna jest współpraca środowisk nauczycieli, jednostek samorządów terytorialnych, klubów żeglarskich i innych instytucji zaangażowanych w edukację morsko-żeglarską.

PPEM skierowany jest do dzieci i młodzieży z pomorskich szkół i placówek oświatowych wszystkich etapów kształcenia: przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych i oddziałów gimnazjalnych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem głównym PPEM jest wszechstronny rozwój młodych Pomorzan poprzez wykorzystanie dorobku projektu edukacyjnego pn. „Złap wiatr w pomorskie żagle wiedzy”, morskiej tradycji regionu oraz zasobów gospodarczych i możliwości wynikających z położenia geograficznego województwa pomorskiego.

Cele szczegółowe Programu to:

- kształtowanie kompetencji kluczowych oraz świadomości morskiej uczniów z naszego regionu,
- powiązanie podstaw programowych poszczególnych przedmiotów szkolnych z zagadnieniami wynikającymi z nadmorskiego położenia naszego regionu,

- wykorzystanie kontaktów uczniów z morzem, jeziorami i rzekami w celu kształtowania pożądanych cech ich osobowości,
- otwieranie młodych Pomorzan na formy spędzania wolnego czasu związane z nadmorską specyfiką regionu,
- zaznajomienie młodzieży z możliwościami rozwoju zawodowego związanego z morzem,
- upowszechnianie żeglarsstwa i innych sportów wodnych,
- upowszechnianie dostępu uczniów do bazy klubów i szkółek żeglarskich,
- wzmocnienie kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie edukacji morskiej.

Szkoły przystępujące do Programu odnoszą wiele korzyści: wzbogacają swoją ofertę edukacyjną, kształtują kompetencje kluczowe uczniów w ciekawej formie, rozwijają kompetencje zawodowe nauczycieli, dają możliwość wymiany doświadczeń między placówkami realizującymi PPEM i dostęp do bazy materiałów wspierających edukację morską poprzez specjalnie stworzoną z wykorzystaniem narzędzi dysku Google wirtualną przestrzeń komunikacji. Integrują się z lokalną społecznością, promują szkoły/placówki poprzez zamieszczanie informacji o przeprowadzonych działaniach na stronie internetowej Programu oraz na fanpage'u PPEM na Facebooku. Szkoły i placówki uczestniczące w Programie podnoszą swój prestiż w środowisku lokalnym, a po spełnieniu odpowiednich wymagań określonych w regulaminie, mogą ubiegać się o certyfikat PPEM.

Szkoły/placówki przystępujące do PPEM mogą korzystać z wielu form wsparcia:

- sieci współpracy i samokształcenia „Interdyscyplinarne możliwości edukacji morskiej” – dla zainteresowanych nauczycieli,

- sieci współpracy i samokształcenia animatorów edukacji morskiej,
- szkoleń rad pedagogicznych – na temat wprowadzania edukacji morskiej na zajęciach różnych przedmiotów,
- innych form doskonalenia zawodowego nauczycieli związane z edukacją morską,
- dostępu do bazy informacji na temat edukacji morskiej (na stronie www.eduacjamorska.odn.slupsk.pl),
- upowszechniania rezultatów pracy szkoły/placówki uczestniczącej w PPEM.

PPEM – rok szkolny 2018/2019 – wyniki naboru

Warunkiem udziału szkoły/placówki w Pomorskim Programie Edukacji Morskiej w roku szkolnym 2018/2019 było elektroniczne zgłoszenie szkoły/placówki do udziału w PPEM, zamieszczone na stronie: www.edukacja.morska.odn.slupsk.pl. Przystąpienie do programu obligowało szkołę/placówkę do: powołania szkolnego animatora edukacji morskiej, utworzenia w szkole/placówce Koła Edukacji Morskiej, opracowania i realizacji w szkole/placówce szkolnego programu edukacji morskiej na dany rok szkolny – dopasowanego do możliwości i specyfiki pracy szkoły/placówki, włączenie elementów edukacji morskiej do programów nauczania poszczególnych przedmiotów, upowszechniania działań morsko-żeglarskich, sporządzenia sprawozdań z przeprowadzonych działań.

Do Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej na rok szkolny 2018/2019 zgłosiło się **48** placówek z **12** powiatów województwa pomorskiego. Są to szkoły i placówki oświatowe z miejscowości: Wojanowo, Gdańsk, Gogolewo, Damnica, Kramarzyny, Gdynia, Zagórzycza, Słupsk, Kołczygłowy, Wocławy, Brodnica Górna, Kartuzy, Sierakowice, Stara Kiszewa, Malbork, Łeba, Stegna, Kwidzyn, Kobylnica, Ustka, Objazda, Strzebielino, Częstkowo, Choczewo, Rumia, Wejherowo, Stare Polaszki.

Wśród zgłoszonych placówek jest: **6** przedszkoli, **30** szkół podstawowych, w tym **6** z oddziałami gimnazjalnymi, **6** zespołów szkół (przedszkole/szkoła, podstawowa/gimnazjum), **2** specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, **4** szkoły ponadpodstawowe, **1** dom kultury.

Zgłoszone szkoły i placówki oświatowe to:

- Zespół Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Unii Europejskiej w Choczewie
- Szkoła Podstawowa w Częstkowie
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Damnicy
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi nr 35 w Gdańsku
- Przedszkole nr 32 w Gdańsku
- Morskie Przedszkole w Gdańsku
- Morska Szkoła Podstawowa w Gdańsku
- Przedszkole nr 82 w Gdańsku
- Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego w Gdańsku
- Szkoła Podstawowa nr 86 im. prof. Jerzego Sampa w Gdańsku
- Szkoła Podstawowa nr 7 w Gdańsku w Gdańsku
- Szkoła Podstawowa nr 14 im. Ks. Grzegorza Piramowicza w Gdańsku
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 3 w Gdyni
- Szkoła Podstawowa nr 12 im. gen. Mariusza Zaruskiego w Gdyni
- Gdyńska Szkoła Społeczna w Gdyni
- Przedszkole nr 13 w Gdyni
- Szkoła Podstawowa nr 12 im. gen. M. Zaruskiego w Gdyni
- Zespół Szkół w Gogolewie
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. św. Kazimierza w Kartuzach
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kobylnicy
- Szkoła Podstawowa w Kołczygłowach
- Szkoła Podstawowa w Kramarzynach
- Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Polskich Noblistów w Kwidzynie
- Szkoła Podstawowa w Łebie
- Szkoła Podstawowa nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. UNICEF w Malborku
- Szkoła Podstawowa im. Ludzi Morza w Objeździe

- Szkoła Podstawowa nr 10 im. J. Brzechwy w Rumi
- Szkoła Podstawowa w Sierakowicach
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Słupsku
- Przedszkole Miejskie Integracyjne nr 32 „Tęczowa Dolina” w Słupsku
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 4 w Słupsku
- Szkoła Podstawowa nr 9 w Słupsku
- Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych w Słupsku
- Przedszkole Miejskie nr 12 „Niezapominajka” w Słupsku
- Zespół Kształcenia i Wychowania im. Jana Pawła II w Starej Kiszewie
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Starych Polaszkach
- Zespół Szkół w Stegnie
- Szkoła Podstawowa im. K. O. Borchardta w Strzebielinie
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Ustce
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. kpt. Leonida Teligi w Ustce
- Przedszkole nr 1 w Ustce
- Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Wejherowie
- Szkoła Podstawowa im. Obrońców Ziemi Polskich w Wocławach
- Szkoła Podstawowa im. Romualda Traugutta w Wojanowie
- Szkoła Podstawowa w Zagórzycy

Poniżej zaprezentowane zostały wybrane działania szkół i placówek oświatowych województwa pomorskiego zrealizowane w ramach PPEM w roku szkolnym 2018/2019.

PPEM – KALEJDOSKOP ZDARZEN

Edukacyjny Mikołajkowy Piknik Żeglarski na Sucho

W Ośrodku Sportowo-Rekreacyjnym im. Tadeusza Gwizdza w Słupsku odbył się Edukacyjny Mikołajkowy Piknik Żeglarski na Sucho. Organizatorzy Pikniku to: Kuźnia Kadr Morskich przy ZSMiL oraz Klub Omega 9 przy Miejskim Centrum Edukacji Morsko-Żeglarskiej w SP 9 w Słupsku. Wsparcia organizacyjnego udzielili m.in.: Szkoła Żeglarska „Magola”, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Firma Modular

Consulting – Dariusz Kloskowski oraz słupski oddział Ligi Morskiej i Rzeczej. Program Pikniku obejmował m.in.: Zajęcia z żeglarstwa, gry i zabawy żeglarskie, naukę węzłów, nazewnictwa żeglarskiego, elementów ratownictwa, rozkładanie i „ubieranie” żaglówek klasy Optimist. W Pikniku wzięli udział uczniowie i przedszkolaki ze Słupska oraz z miejscowości: Damnica, Kobylnica, Objazda i Ustka.

Grupa ratownictwa wodnego w SP 10 w Rumi

Szkoła Podstawowa nr 10 w Rumi w ramach Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej rozwija morską działalność edukacyjną, która prowadzona jest na zajęciach przedmiotowych, ale też i pozalekcyjnych. W SP 10 w Rumi działa grupa ratownictwa wodnego, która regularnie uczestniczy w ćwiczeniach teoretycznych i praktycznych z tego zakresu. Grupa zajmuje się również profilaktyką bezpieczeństwa nad wodą i prowadzi pogadanki na ten temat dla młodszych klas. Uczestnicy zajęć systematycznie doskonalą również swoją wiedzę i umiejętności w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Malowanie wielkich żaglówek i bal karnawałowy „Naukowcy kontra piraci”

W klasach 0-3 Szkoły Podstawowej Zespołu Szkół Mistrzostwa Sportowego w Gdańsku i Zespołu Szkół Sportowych i Ogólnokształcących w Gdańsku odbyło

się malowanie wielkich żaglowców. W zabawie wzięły udział klasy obu szkół mieszczących się w jednym budynku ZSMS i ZSSiO. Dzieci po wysłuchaniu opowiadania o żaglowcach, o różnicach między łódką, a żaglówką czy motorówką, ochoczo zabrały się do malowania własnych żaglowców. Ogromne prace zostały wykorzystane jako dekoracje podczas balu karnawałowego, który przygotowano pod hasłem: „Naukowcy kontra piraci” i odbył się 28 stycznia 2019 r. Udział w nim wzięły obie szkoły ZSMS oraz ZSSiO w Gdańsku. Dzieci podczas zabawy uczestniczyły w konkursach pirackich, przeciąganiu liny, rozwiązywaniu rebusów, zagadek naukowych, a na końcu wszyscy otwierali zamkniętą skrzynię pełną słodkich skarbów. Pomocnikami w zabawie byli uczniowie klasy 8 A ze szkoły ZSSiO.

Przekazanie sztandaru Szkole Podstawowej im. Ludzi Morza w Objeździe

8 marca 2019 r. w Szkole Podstawowej w Objeździe miała miejsce uroczystość oficjalnego nadania szkole imienia oraz przyjęcia sztandaru. Było to jedno z najważniejszych wydarzeń w historii szkoły, które zgromadziło w jej murach wielu znakomitych gości, m.in. panią wójt gminy Ustka – Annę Sobczuk-Jodłowską wraz z przedstawicielami Urzędu Gminy, posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Piotra Müllera. Szkoła gościła również emerytowanych pracowników szkoły, przedstawicieli Rady Rodziców, darczyńców sztandaru, przedstawicieli rybaków z Rowów oraz sołtysów okolicznych wsi.

Podczas uroczystości przekazania sztandaru obowiązuje ceremoniał, a jednym z jego elementów jest prezentacja sztandaru wraz z opisem znajdujących się na nim symboli. Zadanie to należało do dyrektora Szkoły Podstawowej w Objeździe – Jacka Goreńskiego. W swoim przemówieniu przedstawił on drogę, którą przeszła społeczność szkolna, prowadzącą do wyboru patrona oraz ufundowania sztandaru. Symbole, które się na nim znajdują to róża wiatrów oraz koło sterowe, doprowadzające marynarzy do portu. Dla uczniów i pracowników szkoły ma to być wskazówka wyznaczająca cel, kierunek, niepozwalająca zejść z raz obranej drogi. Herb gminy Ustka oraz kotwica to elementy symbolizujące łączność z Małą Ojczyzną, zachowanie jej w sercu oraz w pamięci.

Kolejnym punktem ceremoniału było poświęcenie sztandaru szkoły przez proboszcza parafii w Objeździe. Następnie darczyńcy sztandaru symbolicznie wbili pamiątkowe gwoździe w drzewiec. Doniosłym momentem uroczystości było przekazanie sztandaru przez Radę Rodziców dyrektorowi szkoły, a następnie uczniowskiemu pocztowi sztandarowemu. Podniosłą chwilą było uroczyste ślubowanie nauczycieli i uczniów na sztandar szkoły. Na koniec z przyjemnością obejrzelśmy, przygotowany przez nauczycieli i uczniów piękny program artystyczny, w którym młodzież i dzieci zaprezentowały swoje umiejętności wokalne, teatralne i taneczne. Cała społeczność Szkoły Podstawowej w Objeździe czuje dumę, że placówka nosi miano **Ludzi Morza**. Dzięki przyjęciu tego imienia wszyscy członkowie szkolnej społeczności czują jeszcze większą więź z miejscem, w którym przyszło im żyć i pracować.

Działania w ramach PPEM Ośrodka Szkolno -Wychowawczego nr 2 dla Nieślyszących i Słaboslyszących w Wejherowie

Działania realizowane przez Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Nieślyszących i Słaboslyszących w Wejherowie w ramach PPEM dotyczą tematyki morskiej i odwołują się do wszechstronnego poznania Morza Bałtyckiego. Zgłębianie tajemnic wybranych zagadnień, gromadzenie i systematyzowanie wiedzy, to zadania uczniów, wykonywane pod czujnym okiem nauczycieli.

Ważną rolę w kształtowaniu morskiej świadomości pełnią praktyczne zajęcia żeglarskie. W Narodowym Centrum Żeglarstwa w Górkach Zachodnich uczniowie żeglowali po Zatoce Gdańskiej. Zostali zaznajomieni z tematyką morską, uczyli się, w jaki sposób można aktywnie i przyjemnie spędzić wolny czas nad wodą. Prowadzący zajęcia omawiał podstawowe komendy żeglarskie: przy stawianiu żagła, zrzucaniu, wybieraniu, przy zwrotach, przy odejściu od pomostu. Uczniowie poznawali budowę jachtu oraz nauczyli się podstawowych węzłów żeglarskich: ósemki, węzła płaskiego, ratowniczego, knagowego.

Praktyczne zajęcia żeglarskie na pewno rozbudziły zainteresowania uczniów edukacją morską. Teraz wspólnie z nauczycielem wyszukują informacje o krajach nadbałtyckich, dowiadują się, jakie kraje położone są nad Morzem Bałtyckim oraz znajdują informacje o ciekawych miejscach, historii i legendach związanych z morzem.

Doświadczenia meteorologiczne

W ramach uzupełnienia wiedzy o elementach pogody, omawianych na lekcjach przyrody i geografii, podczas zajęć edukacji morskiej uczniowie Szkoły Podstawowej nr 86 im. prof. Jerzego Sampa w Gdańsku zapoznali się m.in. z rodzajami chmur, skalą Beauforta, charakterystyką niżów i wyżów atmosferycz-

nych. Przeprowadzali także doświadczenia, takie jak: budowanie prostego termometru cieczowego, konstruowanie wiatromierza. Poznawali zjawisko powstawania chmury (w butelce), inwersji i trąby wodnej/tornada.

Turniej „Razem wędrujemy po Polsce. Szlakiem latarni morskich na Pomorzu”

W Przedszkolu Miejskim nr 32 „Tęczowa Dolina” w Słupsku, odbył się turniej między przedszkolami pn. „Razem wędrujemy po Polsce. Szlakiem latarni morskich na Pomorzu”, w którym uczestniczyły także przedszkolaki z Przedszkola Miejskiego nr 21 i Przedszkola Miejskiego nr 12 Niezapominajka. Dzieci wzięły udział w różnych konkurencjach oraz zabawach, poznały cały szlak latarni morskich na Pomorzu. Atrakcją dla naszych gości był występ dzieci z grupy Maki, które zaprezentowały się wspaniale. Przedstawienie odbyło się w morskim klimacie i miało za zadanie przekazać dzieciom w przystępnej formie wiedzę na temat latarni morskich. Kostiumy przedszkolaków również podkreślały marynistyczny charakter spotkania.

Być marynarzem – zajęcia dla przedszkolaków

Uczennice należące do Koła Edukacji Morskiej w Szkole Podstawowej Nr 5 z Oddziałami Integracyj-

nymi im. UNICEF w Malborku spotkały się z przedszkolakami z grupy Stokrotki, aby przeprowadzić zajęcia pod hasłem „Być Marynarzem”. Dzieci z oddziału przedszkolnego wyruszyły w podróż morską przy dźwiękach szumu morza i odgłosów ptaków morskich. W czasie rozmowy na temat tego, co jest niezbędne, aby mogła się udać podróż morska, wywiązała się bardzo ciekawa dyskusja, w której przedszkolaki wykazały się nie tylko wiedzą, ale i pomysłowością. Dzieci dowiedziały się, kim jest marynarz. Podczas gier odkrywały skarby morza. Poznały piosenkę o „Dzielnych żeglarzach”, która towarzyszyła im podczas zabaw ruchowych. Podczas wykonywania pracy plastycznej każdy z przedszkolaków mógł stać się marynarzem i wyruszyć swoim wymarzonym statkiem w rejs.

Spotkanie z Aleksandrem Dobą

11 marca 2019 r. w Morskim Przedszkolu w Gdańsku gościł patron Morskiej Szkoły Podstawowej w Gdańsku – Aleksander Doba polski podróżnik, kajakarz, który zdobył tytuł „Podróżnika Roku 2015”, przyznany przez „National Geographic” i jako – pierwszy człowiek w historii – samotnie przepłynął kajakiem Ocean Atlantycki z kontynentu na kontynent (z Afryki do Ameryki Południowej) wyłącznie dzięki sile mięśni. Opłynął kajakiem Morze Bałtyckie i Bajkał. Również jako pierwszy opłynął całe polskie wybrzeże z Polic

do Elbląga oraz Polskę po przekątną, z Przemysła do Świnoujścia.

Dzieci były zachwycone opowieściami o przygodach, których doświadczył światowej sławy podróżnik. Tego czego się nauczyły, to z pewnością: wiara w marzenia i w ich spełnienie oraz tego, że zawsze trzeba być wytrwałym i się nie poddawać, nawet jeśli napotyka się na duże trudności.

Praktyczne zajęcia żeglarskie

3 kwietnia 2019 r. na Stawku Łabędzim w Słupsku rozpoczęły się praktyczne zajęcia żeglarskie Międzyszkolnego Klubu Żeglarskiego Omega 9, działającego przy Szkole Podstawowej nr 9 w Słupsku. Uczniowie ćwiczyli węzły żeglarskie, samodzielnie składali żagłówki, przypomnieli sobie zasady bezpieczeństwa nad wodą, doskonalili technikę manewrowania na łódkach typu Optimist. Zajęcia odbywające się na stawie w centrum miasta wzbudzają zainteresowanie mieszkańców i upowszechniają żeglarstwo wśród lokalnej społeczności.

Morskie turnieje przedszkolaków, spotkania z ludźmi morza, śpiewanie szant, przedstawienia na temat specyfiki polskiego wybrzeża, szkolenia z ratownictwa wodnego, edukacja morska na zajęciach przedmiotów ścisłych, artystycznych i humanistycznych, morskie bale karnawałowe, uroczystość nadania szkole imienia Ludzi Morza oraz relacje z praktycznych zajęć żeglarskich, które zostały tu zaprezentowane, to tylko niektóre z działań szkół, które przystąpiły do Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej. Więcej relacji szkolnych animatorów edukacji morskiej o przedsięwzięciach przeprowadzonych w ramach Programu znajdziecie Państwo na stronie: edukacja.morska.odn.slupsk.pl oraz profilu PPEM na Facebooku.

Na podstawie relacji animatorów zebrała:

Iwona Poźniak

koordynator

*Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej
w ODN w Słupsku*

Pomorski Program Edukacji Morskiej Certyfikacja

24 kwietnia 2019 r. podczas spotkania *Zespołu ds. edukacji morskiej Pomorskiej Rady Oświatowej*, które odbyło się w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, został zatwierdzony system certyfikowania szkół i placówek oświatowych uczestniczących w Pomorskim Programie Edukacji Morskiej.

Regulamin przyznawania Certyfikatów

Pomorski Program Edukacji Morskiej (PPEM) integruje wiedzę z wielu przedmiotów, proponując całościowe postrzeganie problematyki morsko-żeglarskiej w procesie edukacyjnym. Program opiera się z jednej strony na powiązaniu podstaw programowych z zagadnieniami wynikającymi z nadmorskiego położenia regionu, z drugiej zaś na promowaniu żeglarstwa i innych sportów wodnych wśród dzieci i młodzieży.

Edukację morską należy rozumieć jako interdyscyplinarne narzędzie, integrujące wiedzę i umiejętności z wielu obszarów. Elementy regionalizmu, zagadnienia przyrodnicze, ekologiczne, matematyczne, fizyczne, chemiczne, a także artystyczne i humanistyczne mieszczące się w formule programu oraz uprawianie różnorodnych aktywności wodnych na morzu, jeziorach, rzekach pozwalają w sposób wszechstronny, ciekawy i kreatywny kształtować kompetencje kluczowe uczniów i ich pomorską tożsamość.

§ 1. Postanowienia ogólne

- I. Certyfikat Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej (PPEM) jest przyznawany przez Zespół ds. edukacji morskiej Pomorskiej Rady Oświatowej (PRO) na 3 lata.
- II. Celem wyżej wymienionej inicjatywy jest wyróżnienie szkół i placówek oświatowych z województwa pomorskiego, które skutecznie realizują w praktyce założenia Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej, w szczególności:
 1. podejmują działania na rzecz budowania tożsamości pomorskiej uczniów;
 2. kształtują u uczniów kompetencje kluczowe, wykorzystując nadmorskie położenie regionu, w tym akwenów (morze, rzeki, jeziora itp.);
 3. realizują inicjatywy popularyzujące tematykę wodniacką w środowisku lokalnym;
 4. dzielą się doświadczeniami z innymi przedstawicielami środowiska oświatowego.
- III. O przyznanie Certyfikatu PPEM mogą ubiegać się wszystkie szkoły i placówki oświatowe mające siedzibę na terenie województwa pomorskiego oraz zgłoszone do PPEM poprzez formularz rejestracyjny dostępny pod adresem www.edukacjamorska.odn.slupsk.pl.
- IV. Certyfikacja jest prowadzona w trybie rocznym.
- V. Ocenie podlegają działania szkół/placówek zrealizowane na przestrzeni trzech lat poprzedzających złożenie wniosku. Oceny dokonuje Zespół ds. edukacji morskiej Pomorskiej Rady Oświatowej.

§ 2. Wymagania

- I. Szkoła/placówka ubiegająca się o certyfikat PPEM jest zobowiązana do spełnienia poniższych wymagań (w okresie trzech lat poprzedzających złożenie wniosku):
 1. Powołanie szkolnego animatora edukacji morskiej – koordynującego działania z zakresu PPEM realizowane w szkole/placówce.
 2. Włączenie tematyki morsko-żeglarskiej do realizacji podstawy programowej z wybranych – co najmniej trzech – edukacji/przedmiotów/ścieżek międzyprzedmiotowych/innych podstawowych zajęć realizowanych w szkole/placówce poprzez przeprowadzenie zajęć (łącznie co najmniej 30 jednostek tematycznych

- w obrębie wszystkich wybranych edukacji/przedmiotów/ścieżek międzyprzedmiotowych/ innych podstawowych zajęć realizowanych w szkole/placówce).
3. Prowadzenie szkolnego koła edukacji morskiej (lub szkolnego koła o innej nazwie, jeżeli główny zakres jego działalności obejmuje przede wszystkim treści edukacji morskiej – np. szkolne koło Ligi Morskiej i Rzemieślniczej, szkolne koło ratownictwa wodnego).
 4. Zrealizowanie co najmniej trzech przedsięwzięć adresowanych do wybranych grup uczniów danej szkoły/placówki, które przyczyniły się do rozwijania kompetencji kluczowych oraz budowania tożsamości pomorskiej dzieci i młodzieży, przy czym – realizacja kilku edycji tego samego wydarzenia, np. dorocznego konkursu, jest traktowana jako jedno przedsięwzięcie).
 5. Udział uczniów w co najmniej dwóch przedsięwzięciach o charakterze praktycznych zajęć na wodzie.
 6. Zrealizowanie co najmniej jednego przedsięwzięcia, adresowanego do wszystkich uczniów danej szkoły/placówki, które przyczyniło się do rozwijania kompetencji kluczowych oraz budowania tożsamości pomorskiej dzieci i młodzieży.
 7. Zrealizowanie co najmniej jednego wydarzenia popularyzującego tematykę wodniacką w środowisku lokalnym.
 8. Zrealizowanie co najmniej dwóch przedsięwzięć, służących popularyzacji działalności szkoły/placówki w zakresie edukacji morskiej, adresowanych do środowiska oświatowego.
 9. Rozwój kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej szkoły/placówki poprzez udział w kilku różnych zorganizowanych formach doskonalenia zawodowego z zakresu edukacji morskiej, np.:
 - a. sieciach współpracy i samokształcenia,
 - b. warsztatach,
 - c. konferencjach,
 - d. seminariach,
 - e. kursach żeglarskich i motorowodnych.
- II. Przy potwierdzaniu spełniania przez szkołę/placówkę wyżej wymienionych wymagań, poszczególne działania należy przypisać do wybranego wymagania. Jedno działanie nie może stanowić potwierdzenia realizacji kilku wymagań.

§ 3. Postępowanie certyfikacyjne

- I. Szkoła/placówka przystępująca do certyfikacji **wypełnia i przesyła wniosek** o przyznanie Certyfikatu PPEM, według wzoru stanowiącego **załącznik nr 1 do Regulaminu**.
- II. Wniosek w wersji elektronicznej (jako dokument tekstowy) należy przesłać na adres mailowy edukacjamorska@odn.slupsk.pl, jednocześnie zamieszczając wniosek (zapisany jako plik pdf) na dysku Google (ppem. animator@gmail.com) w sekcji dla szkolnych animatorów edukacji w terminach do:
 1. – do 31 stycznia każdego roku szkolnego, przy czym w roku szkolnym 2018/2019 wnioski należy składać do 30 czerwca 2019 r.
- III. Prace certyfikacyjne Zespołu ds. edukacji morskiej Pomorskiej Rady Oświatowej trwają nie dłużej niż 60 dni od terminów wskazanych w punkcie II i obejmują:
 1. analizę dokumentów nadesłanych przez szkołę/placówkę;
 2. podjęcie decyzji o przyznaniu lub nieprzyznaniu szkole/placówce Certyfikatu PPEM;
 3. przekazanie decyzji dyrektorowi szkoły/placówki (załącznik nr 2).
- IV. Regulamin nie przewiduje możliwości odwołania się od wyników prac Zespołu ds. edukacji morskiej Pomorskiej Rady Oświatowej, certyfikującego udział w PPEM.
- V. Szkoła/placówka, która nie uzyskała Certyfikatu PPEM, może ubiegać się o niego ponownie.

§ 4. Uprawnienia certyfikowanych

- I. Szkoła/placówka, która uzyskała Certyfikat PPEM, może posługiwać się jego logiem we wszystkich swoich materiałach informacyjnych i promocyjnych przez cały okres ważności Certyfikatu.
- II. Informacje o certyfikowanych szkołach/placówkach są publikowane na stronie internetowej PPEM.
- III. Lokalizacje szkół/placówek posiadających aktualny Certyfikat PPEM są umieszczane w postaci graficznej na stronie internetowej www.edukacjamorska.odn.slupsk.pl.
- IV. Szkoły/placówki posiadające Certyfikat PPEM są promowane w ramach Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej.
- V. Szkoła/placówka, której Certyfikat utracił ważność, może ubiegać się o jego ponowne przyznanie.

Załącznik nr 1, o którym mowa w powyższym Regulaminie, **dostępny jest na stronie: edukacjamorska@odn.slupsk.pl**, ma postać tabelaryczną i stanowi sprawozdanie szkolnego animatora edukacji morskiej z realizacji dziewięciu wymagań certyfikacyjnych zawartych w regulaminie. Wszystkim szkołom i placówkom oświatowym, które w roku szkolnym 2018/2019 złożą do 30 czerwca 2019 r. wnioski o certyfikowanie udziału w PPEM dziękujemy za zaangażowanie włożone w realizację Programu i życzymy powodzenia!

*W imieniu zespołu:
Aleksandra Bąkowska
przewodnicząca Zespołu ds. edukacji morskiej
Pomorskiej Rady Oświatowej*

ŻEGLUJE MAŁY I DUŻY NAWET W KAŁUŻY

EDUKACJA MORSKA – INNOWACJA PEDAGOGICZNA

Od tego roku szkolnego jestem animatorem edukacji morskiej w Szkole Podstawowej nr 4 w Słupsku, która przystąpiła do Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej. Od września 2018 r. objęłam wychowawstwo w klasie IV i uznałam, że najkorzystniej będzie sukcesywnie wprowadzać czwartoklasistów w arkan wiedzy morskiej poprzez wdrożenie innowacji pedagogicznej. Poniżej prezentuję założenia, cele i przewidywane efekty moich działań.

WSTĘP

Szkoła w zakresie nauczania zapewnia uczniom możliwości rozwijania różnorodnych zainteresowań. Często zainteresowania te wykraczają poza ramy programów nauczania poszczególnych przedmiotów. Pojawia się wówczas konieczność sięgania daleko poza program konkretnego przedmiotu. W czerwcu 2018 roku w Gdańsku na konferencji zainaugurowany został Pomorski Program Edukacji Morskiej. Uwzględniając także kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów w regionie poprzez edukację morską, pojawił się pomysł ujęcia szerokich zainteresowań dzieci w ogólne choćby ramy.

Niniejszy program jest próbą stworzenia dla uczniów możliwości rozwoju i pogłębiania ich wiedzy dotyczącej szeroko rozumianej kultury morskiej, integracji środowiska, edukacji ekologicznej morza i jego strefy przybrzeżnej, rozwijania umiejętności wykorzystania w praktyce nabytej wiedzy, zwiększenia świadomości i poczucia tożsamości regionalnej dzieci i młodzieży z Pomorza.

Program klasy, w której wprowadzona jest innowacja morska gwarantuje zachowanie zreformowanych treści programowych zaproponowanych przez MEN, a opracowanych przez nauczyciela języka polskiego według własnej koncepcji przy współpracy z nauczycielami historii, plastyki i muzyki. Wprowadza zaś innowacyjne treści przedstawione w rozdziale: „Nowe treści programowe”.

Celem innowacji edukacja morska jest umożliwienie uczniom bliższego kontaktu z różnorodnymi elementami morskiej tradycji regionu, wszechstronny rozwój młodych Pomorzan, wykorzystanie infrastruktury żeglarskiej i potencjału podmiotów związanych z żeglarstwem oraz możliwości wynikających z położenia geograficznego województwa pomorskiego.

Program edukacji będzie realizowany w ramach godzin wychowawczych, wycieczek tematycznych,

spotkań sieciowych, jako oddzielne zajęcia pozalekcyjne w wymiarze jednej godziny tygodniowo. Wprowadzony zostanie w klasie czwartej szkoły podstawowej a kontynuowany w klasach kolejnych. Bogate treści programowe pozwalają nauczycielowi podzielić materiał na pięć kolejnych lat.

Każdy uczeń ma możliwość doskonalenia swych umiejętności w danej dziedzinie, rozwijania własnych zainteresowań, mobilizowania się do jak najlepszego wykonania zadania – elementu wspólnego przedsięwzięcia. W ramach programu uczniowie będą współpracować z Międzyszkolnym Klubem Żeglarskim Omega 9. Klasa jako grupa będzie organizować własne życie kulturalne związane z edukacją morską poprzez:

- wycieczki do portu;
- wizyty w klubach żeglarskich;
- spotkania z ciekawymi ludźmi, żeglarzami;
- odwiedzanie wystaw tematycznych;
- zwiedzanie muzeum, oceanarium;
- uczestnictwo w ciekawych imprezach tematycznych;
- współpracę z innymi zainteresowanymi tematyką morską.

Każdego roku prowadzący zajęcia będzie dokonywał pisemnego podsumowania i oceny działalności. Program jest otwarty, będzie w miarę realizacji i zdobywania doświadczenia, wzbogacany i urozmaicany, a także konsultowany z wojewódzkim koordynatorem Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej – Iwoną Poźniak, konsultantem w ODN w Słupsku.

Na podkreślenie zasługuje możliwość odwoływania się do wiedzy zdobytej przez uczniów na zajęciach geografii, muzyki, plastyki, historii; zwłaszcza w późniejszych latach edukacji.

Niniejsze opracowanie zawiera proponowany podział treści nauczania.

CELE EDUKACYJNE

1. CELE OGÓLNE

Celem innowacji jest kształtowanie kompetencji kluczowych uczestniczących w niej uczniów poprzez realizację programów rozwojowych w obszarze edukacji morskiej, a także rozwijanie umiejętności wykorzystania w praktyce wiedzy nabytej w szkole oraz zwiększenie świadomości i poczucia tożsamości regionalnej dzieci i młodzieży z Pomorza.

2. CELE SZCZEGÓŁOWE

- Kształtowanie kompetencji kluczowych poprzez wykorzystywanie potencjału tematyki morskiej na różnych przedmiotach na zajęciach szkolnych (lekcyjnych i pozalekcyjnych) oraz pozaszkolnych.
- Wykorzystanie związku uczniów z morzem, jeziorami i rzekami w celu kształtowania postaw uczniów.
- Otwieranie młodych Pomorzaków na formy spędzania wolnego czasu związane z nadmorską specyfiką regionu.
- Zaznajomienie młodzieży z możliwościami rozwoju zawodowego związanego z morzem.
- Upowszechnianie żeglarstwa kwalifikowanego, wyczynowych sportów wodnych.
- Poznanie podstawowych informacji o morzu i żeglarstwie.
- Przekazanie wiedzy o bezpiecznym zachowywaniu się na jednostkach pływających.
- Prowadzenie zajęć na temat tradycji i obyczajów morskich, jak również etykiety.

- Ukazywanie morskiego dziedzictwa kulturowego Pomorza.
- Budowanie świadomości specyfiki regionu.
- Kształtowanie szacunku do morza oraz pracy ludzi morza.
- Rozwijanie zainteresowań i pasji związanych z morzem.

METODY PRACY

- wycieczka,
- pokazowa,
- podająca,
- ćwiczeniowa,
- pogadanka.

FORMY PRACY

- praca indywidualna,
- praca w grupach,
- praca zbiorowa.

TREŚCI PROGRAMOWE

W pracy z każdą grupą wiekową (na poszczególnych poziomach klas) zaplanowano odmienne, bardzo urozmaicone formy aktywności. I tak, uczniowie realizują: zajęcia pedagogiczno-psychologiczne oraz doradztwa edukacyjno-zawodowego, praktyczne zajęcia morsko-rzeczne, wyjazdowe warsztaty edukacyjne, praktyczne zajęcia żeglarskie. Dodatkowo, uczniowie mogą brać udział w edukacyjno-żeglarskich piknikach naukowych, organizowanych w różnych lokalizacjach województwa pomorskiego. Wszystkie formy aktywności w ramach innowacji odnoszą się do istotnej dla Pomorza oraz atrakcyjnej dla uczniów tematyki morskiej i żeglarskiej, a jednocześnie zakładają rozwój kompetencji kluczowych oraz stwarzają możliwość praktycznego zastosowania wiedzy i umiejętności nabytych przez uczniów. Zajęcia żeglarskie to przygoda, która dla wielu uczniów jest pierwszym spotkaniem z prawdziwym żeglarstwem. Podczas zajęć dzieci poznają podstawy meteorologii i uczą się patrzeć na pogodę okiem żeglarza; przypominają sobie zasady udzielania pierwszej pomocy w sytuacjach, które mogą zdarzyć się w trakcie uprawiania żeglarstwa; poznają etykietę żeglarską, szanty i morskie opowieści; uczestniczą w zajęciach plastycznych o tematyce marynistycznej oraz w lekcji o linach i węzłach. Ostatnia część zajęć, wzbudzająca zwykle najwięcej emocji, odbywa się na wodzie. Edukacyjno-żeglarskie pikniki naukowe to zajęcia, w trakcie których można obejrzeć z bliska łódkę, spróbować swoich sił w ciągnięciu liny, poznać zasady żeglarskiej etykiety, nauczyć się wiązać najprostsze węzły, zobaczyć podstawowe techniki ratownicze i pokaz udzielania pierwszej pomocy. Wszystko to w żeglarskiej atmosferze, przy dźwiękach szant, wśród morskich opowieści. Nieodzownym ele-

mentem pikniku jest spotkanie z autorytetem – człowiekiem, który odniósł sukces w jednej z żeglarskich dyscyplin.

Zagadnienie do omówienia:

1. Żeglarskie przedszkole.
2. Pamiątki i zdjęcia o tematyce żeglarskiej i morskiej.
3. Wycieczka do portu.
4. Gry i zabawy żeglarskie, morskie.
5. Historia żeglarstwa.
6. Wielkie odkrycia geograficzne.
7. Krzysztof Kolumb i inni żeglarze.
8. Zajęcia plastyczne – malujemy żaglowce.
9. Morska gramatyka.
10. Polska – raj dla żeglarzy.
11. Największe polskie rzeki, jeziora i porty nad Bałtykiem.
12. Skąd rozpocząć rejs – polskie wybrzeże. Pracujemy nad mapą Polski.
13. Nauka wybranej szanty żeglarskiej.
14. Matematyczne zabawy nawigacyjne na mapie morskiej.
15. Poznajemy budowę Optymista – łódki dla dzieci.
16. Budowa kadłuba – maszt, bom, rozprza, liny, żagiel, osprzęt.
17. Żeglarska wyprawa.
18. Wyprawa nad wodę.
19. Projektujemy stroje żeglarskie.
20. Spotkania z ciekawymi ludźmi.
21. Pod polską banderą. Najważniejsze wiadomości o jachtach i żeglarzach.
22. Zasady noszenia bandery na jachtach żaglowych.
23. Zasady etykiety jachtowej.
24. Wybitni polscy żeglarze.
25. ABC prac bosmańskich.
26. Życie na starym żaglowcu.
27. Rola bosmana na żaglowcu.
28. Zegar jachtowy, opaski, liny, węzły.
29. Bezpieczne żeglowanie.
30. Rodzaje wiatrów, skala Beauforta. Kursy jachtu względem wiatru.
31. Zachowanie po wywrotce jachtu.
32. Meteorologia.
33. Jak wyglądają chmury i czego można się po nich spodziewać?
34. Rodzaje chmur.
35. Wycieczka do klubu jachtowego.
36. Pływanie na jachcie.
37. Techniki ratownicze. Pierwsza pomoc przedmedyczna.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Realizacja programu innowacji przewidziana jest w wymiarze jednej godziny tygodniowo (w ramach

dodatkowej godziny, godziny wychowawczej, wycieczek, pikników naukowych) przy stałej współpracy z Miejskim Centrum Edukacji Morsko-Żeglarskiej przy Szkole Podstawowej nr 9 w Słupsku oraz we współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Zaletą takiego sposobu realizacji innowacji jest spójność prowadzonych działań, różnorodność oraz łatwość kontroli osiągnięć i stopnia realizacji.

Treści programowe realizowane będą poprzez wizyty w porcie, klubie jachtowym, spotkania z ciekawymi ludźmi, udział w piknikach naukowych, zajęciach otwartych, konkursach tematycznych, wystawach oraz pokazach prac plastycznych.

PLANOWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

1. Upowszechnianie dostępu uczniów do bazy klubów i szkółek żeglarskich.
2. Upowszechnianie żeglarstwa kwalifikowanego, wyczynowych sportów wodnych.
3. Otwieranie młodych Pomorzan na formy spędzania wolnego czasu związane z nadmorską specyfiką regionu.
4. Wykorzystanie wiedzy uczniów na temat bezpiecznego spędzania czasu wolnego nad morzem, jeziorami i rzekami w celu kształtowania pożądanych postaw.
5. Umiejętność udzielania pierwszej pomocy.
6. Wykorzystanie zdobytej wiedzy w korelacji międzyprzedmiotowej.
7. Umiejętność posługiwania się kompasem oraz określania kierunków świata.
8. Dostrzeganie walorów regionu pomorskiego oraz najbliższych okolic.
9. Świadomość kultury i tradycji regionu oraz zasobów gospodarczych i możliwości wynikających z położenia geograficznego województwa.
10. Świadomość możliwości rozwoju zawodowego związanego z morzem.
11. Rozwinięcie form aktywności żeglarstwa kwalifikowanego, wyczynowych sportów wodnych.
12. Rozwinięcie zainteresowań, zdobycie wiedzy umożliwiającej udział w konkursach tematycznych.

KONTROLA I OCENA OSIĄGNIĘĆ

- Sprawdzanie zdobytych wiadomości i umiejętności uczniów z dziedziny edukacji morskiej w ciągu każdego roku szkolnego odbywać się będzie poprzez ewaluację wewnętrzną dokonywaną przez nauczyciela prowadzącego;
 - formy praktyczne: umiejętność posługiwania się kompasem, rozróżniania chmur, wiązania węzłów, wykonywania czynności przy udzielaniu pierwszej pomocy, stawiania żagla, wystawa prac

plastycznych o tematyce morskiej, bezpieczne zachowanie się podczas zajęć na wodzie, itp.,

- formy pisemne: testy sprawdzające stopień opanowania słownictwa morskiego.

Na zakończenie cyklu kształcenia zaprezentowanie efektów pracy innowacyjnej rodzicom. Przygotowanie publikacji w postaci fotoksiążki.

EWALUACJA

Celem ewaluacji innowacji będzie stwierdzenie: Czy program stworzył możliwości postępu w rozwoju zainteresowań, wiedzy i umiejętności ucznia?

- Jakie metody pracy z uczniem dają najlepsze rezultaty, a jakie należy zmienić?
- Czy program pozwala osiągnąć zakładane cele?

W celu zebrania danych i dokonania analizy treści programu zostaną zastosowane: ankiety, testy, dyskusja, obserwacja, konkursy. Będą zbierane dane o realizacji programu od uczniów i rodziców. Z wynikami, jakie otrzymam po ewaluacji, zostaną zapoznani: dyrektor, nauczyciele, rodzice, uczniowie.

Już po kilku miesiącach wdrażania innowacji mogę stwierdzić, że edukacja morska doskonale pomaga kształcić kompetencje kluczowe uczniów i jest bardzo ciekawym, kreatywnym sposobem poznawania coraz to nowych zagadnień związanych z morzem, zasobami wodnymi regionu, jego tradycjami i kulturą.

Joanna Kierul-Cieślak

animator Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej
w Szkole Podstawowej nr 4 w Słupsku

BIBLIOGRAFIA:

- http://www.odn.slupsk.pl/images/Iwona/PPEM/PPEM_ulozka.pdf
- http://www.odn.slupsk.pl/images/Iwona/PPEM/PPEM_zalozenia_cele.pdf
- http://www.odn.slupsk.pl/images/Iwona/PPEM/PPEM_infrastruktura_ZEGLARSKA.pdf
- http://www.odn.slupsk.pl/images/Iwona/PPEM/SP_Leba.pdf
- <http://www.odn.slupsk.pl/images/Iwona/PPEM/sp-kobylnica>
- <http://www.odn.slupsk.pl/images/Iwona/PPEM/liga-min.pdf>

Pomorski Program Edukacji Morskiej

Program edukacji morskiej w Szkole Podstawowej w Łebie

Poniżej prezentujemy program edukacji morskiej pod nazwą "Łeba Perła jest Bałtyku", realizowany od bieżącego roku szkolnego w Szkole Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Łebie, w ramach udziału tej placówki w Pomorskim Programie Edukacji Morskiej.

Celem programu jest rozwój kompetencji kluczowych uczniów oraz nabycie praktycznych i bezpiecznych umiejętności korzystania z akwenów wodnych. Działania proponowane w ramach projektu dotyczą tematyki wód śródlądowych, morskich oraz żeglarstwa, odwołują się tym samym do bogatej tradycji morskiej w regionie. Założeniem projektu jest powiązanie wiedzy i umiejętności zdobywanych w szkole z tymi rozwijanymi w trakcie zajęć praktycznych na wodzie.

Wychowanie morskie przez żeglarstwo, to ważny kierunek edukacyjny i znaczący element kultury fizycznej, obejmujący kształtowanie nawyków zdrowotnych, wydolności fizycznej, sprawności i odporności na trudy; to świadome oddziaływanie na młodzież w celach wychowawczych i poznawczych, w warunkach wymagającego środowiska morskiego.

Żeglarstwo morskie, jako specyficzna forma aktywności człowieka, nie tylko tworzy warunki do zmagania z siłami pozaludzkimi, do rywalizacji, osiągania atrakcyjnych celów i docierania do miejsc o najwyższym stopniu trudności, lecz również jest koncepcją „wartościowego życia”, mobilizując do ustawicznego wzbogacania swojej wiedzy morskiej i żeglarskiej, a także sprawności psychofizycznej.

Żeglarstwo morskie stwarza również szansę poszerzenia wiedzy o świecie, zabytkach i kulturze innych narodów, poznania ludzi „morza”, atrakcjach turystycznych i geograficznych świata.

Zgodnie z założeniami założyciela skautingu, Roberta Baden Powela, wychowanie powinno przebiegać w sposób pośredni. To znaczy, że elementy wiedzy o np. gospodarce morskiej czy ekologii Morza Bałtyckiego przekazujemy przy okazji rozbudzania zainteresowań młodego człowieka sportami wodnymi: np. żeglarstwem, kajakerstwem itp.

Działania niniejszego programu są ukierunkowane na rozwój sportów wodnych, ale tak naprawdę, naszym celem jest przekazanie wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu :

1. Historii i dziedzictwa narodowego.
2. Bezpieczeństwa nad wodą.
3. Rozwijania swoich pasji i zainteresowań.
4. Gospodarki morskiej.
5. Ekologii i ochrony środowiska.

Założenie Programu edukacji morskiej „*Łeba Perłą Bałtyku jest*” znalazły swoje odzwierciedlenie w opracowanym wewnątrzszkolnym *Programie profilaktyczno-wychowawczym*. Program ten, obejmuje całość przedsięwzięć zmierzających do kształtowania świadomości morskiej uczniów oraz do wykorzystania form styczności człowieka z akwenami wodnymi w celu kształtowania pożądanых cech osobowości.

Specyfika zadań dydaktycznych umożliwi zdobywanie wiedzy w sposób praktyczny dzięki kształtowaniu umiejętności obcowania z wodą, twórczego rozwiązywania problemów, czy też popularyzacji czytelnictwa i udziałowi w imprezach masowych.

Niniejszy program edukacji morskiej skierowany jest do uczniów wszystkich klas szkoły podstawowej. Program edukacji morskiej integruje wiedzę z wielu przedmiotów, proponując całościowe postrzeganie przedstawionej problematyki. Niniejszy program wyróżnia się wśród innych programów nauczania w szkole podstawowej nowatorskim ujęciem wybranych zagadnień.

Program edukacji morskiej powinien w perspektywie kilkunastu lat przywrócić w społeczeństwie lokalnym świadomość tradycji morskich oraz przekazać młodzieży podstawową wiedzę i umiejętności związane z turystyką i gospodarką morską. W celu wykorzystania możliwości, jakie dla naszego regionu wynikają z dostępu do morza, wskazane jest rozwijanie gospodarki morskiej z jednoczesnym upowszechnianiem wiedzy o morzu. Dla uczniów najbardziej atrakcyjny jest bezpośredni kontakt z morzem, zarówno w ramach tradycyjnych zajęć edukacyjnych, jak i pozalekcyjnych oraz pozaszkolnych form kształcenia. Należy dążyć to tego, aby wykształcić społeczeństwo znające zagadnienia morza i żyjące problematyką morską, rozumiejące znaczenie dostępu do Bałtyku i korzyści płynące z czystych i zagospodarowanych wód naszego morza. Jest to zadanie szczególnie istotne w odniesieniu do młodych mieszkańców naszego regionu. Zapoznanie uczniów z dostępnymi w najbliższej okolicy możliwościami aktywnego, a zarazem ciekawego spędzania wolnego czasu, pozwoli wzmocnić poczucie tożsamości regionalnej młodych ludzi.

Cel główny:

Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez realizację programów rozwojowych kształtujących kompetencje kluczowe w obszarze regionalnej edukacji morskiej.

Cele szczegółowe:

1. Kształtowanie świadomości morskiej uczniów:
 - zna podstawowe informacje o morzu i żeglarskim,
 - umie bezpiecznie zachowywać się na wodzie,
 - zna tradycje morskie, obrzędy oraz etykietę żeglarską,
 - zna morskie dziedzictwo kulturowe Pomorza, ma świadomość specyfiki regionu,
 - szanuje morze oraz pracę ludzi morza,
 - jest zainteresowany rozwijaniem pasji związanych z morzem.
 2. Kształtowanie praktycznych umiejętności żeglarskich:
 - zna style pływackie i potrafi przepłynąć 50 m,
 - umie bezpiecznie korzystać ze sprzętu pływającego: rower wodny, kajak, łódź wiosłowa,
 - zna podstawy żeglarskiego i potrafi samodzielnie na akwenu zamkniętym pływać na Optymieście lub desce z żaglem,
 - zna i zdobywa odznaki i certyfikaty wodniackie,
 - jest przygotowany do świadomego uczestnictwa w uzyskaniu patentów żeglarskich i wodnych,
 - zdaje egzamin na żeglarza jachtowego, sternika motorowodnego.
 3. Kształtowanie u uczniów kompetencji kluczowych.
 1. W zakresie porozumiewania się w języku ojczystym i w językach obcych:
 - zna podstawowe słownictwo specjalistyczne stosowane w żeglarskim,
 - porozumiewa się w mowie i piśmie w różnych sytuacjach komunikacyjnych,
 - samodzielnie poszukuje, gromadzi i przetwarza informacje,
 - formułuje i wyraża własne argumenty w mowie i piśmie w przekonujący sposób, odpowiednio do kontekstu,
 - wykazuje postawę otwartości i szacunku w kontaktach z innymi ludźmi, jest gotowy do konstruktywnego dialogu.
 2. W zakresie kompetencji matematycznych i podstawowych kompetencji naukowo-technicznych:
 - stosuje główne zasady i procesy matematyczne w typowych sytuacjach żeglarskich,
 - myśli logicznie i analitycznie,
 - posługuje się podstawowymi narzędziami i urządzeniami technicznymi wykorzystywanymi w żeglarskim,
 - wykorzystuje proste dane naukowe do osiągnięcia celu, podjęcia decyzji lub wyciągnięcia wniosku na podstawie dowodów,
 - wyjaśnia podstawowe zjawiska i elementy przyrody w kontekście tematyki morskiej,
 - jest ciekawy świata, chętnie szuka przyczyn obserwowanych zjawisk.
- W zakresie kompetencji informatycznych:
- poszukuje, gromadzi, przetwarza i wykorzystuje informacje dotyczące tematyki morskiej,
 - umiejętnie korzysta z internetu oraz z narzędzi do tworzenia i prezentowania informacji,
 - jest krytyczny i refleksyjny, odpowiedzialnie wykorzystuje media interaktywne w procesie uczenia się.
- W zakresie umiętności uczenia się:
- zna i rozumie silne oraz słabe strony własnych umiętności,
 - dociera do nowej wiedzy i zdobywa nowe umiętności, przetwarza i przyswaja je,
 - umie koncentrować się na zadaniu, jest zdyscyplinowany i wytrwały w realizacji celów długoterminowych,
 - czerpie korzyści z różnorodności grupy oraz dzieli się nabytą wiedzą i umiętnościami,
 - organizuje własny proces uczenia się, oceniania swojej pracy oraz w razie potrzeby szuka rady, informacji i wsparcia,
 - jest nastawiony na rozwiązywanie problemów, umie pokonywać przeszkody, chętnie się uczy,
 - jest zmotywowany i wierzy we własne możliwości w uczeniu się i osiągnięciu sukcesów.
- W zakresie kompetencji społecznych i obywatelskich:
- ma świadomość korzystnego wpływu aktywności fizycznej na zdrowie człowieka,
 - konstruktywnie porozumiewa się w grupie, wyraża i rozumie różne punkty widzenia w duchu wzajemnego szacunku, tolerancji, empatii i asertywności, współpracuje oraz osiąga kompromis,
 - radzi sobie ze stresem i frustracją, wyraża je w sposób konstruktywny,
 - jest obowiązkowy,
 - ma poczucie własnej tożsamości.
- W zakresie inicjatywności i przedsiębiorczości:
- planuje przedsięwzięcia i prowadzi je dla osiągnięcia zamierzonych celów,
 - organizuje pracę indywidualną oraz współpracę w zespole,
 - jest aktywny, wykazuje się kreatywnością i determinacją w realizowaniu założonych celów.
- W zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej:
- zna i szanuje dziedzictwo morskie, jeziorne i rzeczne regionu,
 - jest kreatywny, wyraża myśli, doświadczenia i emocje poprzez różne środki ekspresji,
 - prezentuje i publikuje twórcze osiągnięcia swoje i grupy,
 - działa na rzecz popularyzacji i promocji środowiska lokalnego.

Realizacja treści programu

Lp.	Nazwa działania	Metody/formy realizacji	Uczestnicy	Przewidywany termin realizacji
1.	Realizacja treści programowych z edukacji morskiej w nauczaniu przedmiotowym.			wrzesień 2018 - styczeń 2019 styczeń - kwiecień 2019
2.	Zajęcia nauki pływania w ramach programu „potrafię pływać”	zajęcia na basenie z instruktorem	zainteresowani uczniowie – 4 grupy	październik 2018 - styczeń 2019
3.	Prelekcje i spotkania z ciekawymi ludźmi w ramach programu „Morskie opowieści”	metoda podająca, 3 spotkania w 4 grupach wiekowych	Uczniowie z różnych grup wiekowych	luty 2019 - kwiecień 2019
4.	Warsztaty żeglarskie prowadzone w dwóch grupach wiekowych tzw. Drużynki wodniackie	warsztaty	drużynka I klasy VII-VIII SP i III G drużynka II klasy IV-VI, VIII a	2 x 2 godz. tygodniowo prowadzone w okresie od stycznia do kwietnia
5.	Zajęcia szkoleniowe na jachcie pełnomorskim „Shaffy” w Porcie Jachtowym w Łebie	metoda praktyczna projektu		13 - 14.04. 2019 gr. I.27 - 28.04.2019 gr.II
6.	Zajęcia latawcowe	metoda eksponująca, praktyczna	oddzielnie dla każdego oddziału klas I-III	kwiecień - maj 2019
7.	Biwaki żeglarskie nad jeziorem Sarbsko	zajęcia praktyczne	klasy V	6 - 10.05. 2019 13 - 17.05. 2019 23 - 24.05. 2019
8.	Rejsy jednodniowe na żagłowców „Baltic Star”	metoda praktyczna projektu	I i II drużynka, zainteresowani rodzice	8. 06. 2019 10. 06. 2019 9. 06. 2019
9.	Piknik integracyjny żeglarski	metoda praktyczna projektu	cała społeczność szkolna i lokalna	7.06. 2019
10.	Rejs Animatorów Żeglarstwa Łeba – Szczecin	metoda praktyczna projektu	8 nauczycieli	11 - 15. 06. 2019
11.	Logo projektu	konkurs	chętni uczniowie	W trakcie roku szkolnego
12.	Szkolny Mistrz Nawigacji	konkurs	chętni uczniowie	W trakcie roku szkolnego
13.	Perla Bałtyku	konkurs plastyczny, praca na desce windsurfingowej	chętni uczniowie	W trakcie roku szkolnego

Spodziewane efekty

Treści kształcenia niniejszego programu ściśle wiążą się z życiem i pracą na morzu. Uczniowie podczas zajęć praktycznych i warsztatów edukacyjnych będą mieli możliwość prowadzenia różnorodnych obserwacji – fizycznych, biologicznych, meteorologicznych, archeologicznych itp. – w sposób prostszy i ciekawszy niż w szkolnych ławkach. Część zajęć realizowana będzie w ośrodkach edukacji pozaformalnej, w których nauka odbywa się przez doświadczanie i praktykę, w zgodzie z zasadą: „Powiedz mi, a zapomnę. Pokaż mi, a zapamiętam. Pozwól mi wziąć udział, a zrozumieję”.

Zajęcia edukacyjne to interdyscyplinarne zajęcia prowadzone metodą projektu edukacyjnego. Ich ce-

lem jest rozwijanie u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw, składających się na następujące kompetencje kluczowe:

- porozumiewanie się w języku ojczystym oraz w językach obcych,
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne,
- kompetencje informatyczne,
- umiejętność uczenia się,
- kompetencje społeczne i obywatelskie,
- inicjatywność i przedsiębiorczość,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Ewaluacja (wskaźniki twarde i miękkie):

Ewaluacja poszczególnych elementów składowych oraz całości programu edukacji morskiej stanowi nieodzowny element pozwalający uzyskać informację zwrotną o stopniu realizacji celów programu, w tym stopniu rozwoju kompetencji kluczowych u uczniów. Gromadzenie danych, ich analiza, a następnie formułowanie wniosków pozwoli na stałe podnoszenie jakości realizowanych działań oraz dostarczy informacji pomocnych przy planowaniu i realizacji kolejnych przedsięwzięć.

Ewaluacji programu należy dokonać tuż przed zakończeniem roku szkolnego, tak aby można było ocenić zarówno rezultaty końcowe, jak i przebieg samego procesu. Ewaluacji podlega stopień realizacji założonych celów, ale również inne, często nieplanowane skutki prowadzonych działań.

Celem ewaluacji jest:

- ocena tego, co zostało osiągnięte,
- wyjaśnienie, jak do tego doszło,
- sformułowanie wniosków pomocnych przy planowaniu kolejnych projektów.

Planując i prowadząc proces ewaluacji projektu edukacyjnego, należy odpowiedzieć na następujące pytania:

- Co należy ocenić i według jakich kryteriów?
- Kogo i o co można spytać? Jakie są źródła informacji?
- Co oznaczają posiadane przez nas informacje? Jak je interpretować? Co z nich wynika?
- Jakie wnioski można wyciągnąć z posiadanych informacji?
- Czy należy coś zmienić w kolejnych projektach? Jeżeli tak, to na czym powinny polegać zmiany?

Jolanta Pajak

szkolny animator edukacji morskiej
w Szkole Podstawowej
w Łebie

Maciej Barański

dyrektor Szkoły Podstawowej
w Łebie

Wizyta w Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni

19 marca dziewczyny z Koła Edukacji Morskiej ze Szkoły Podstawowej Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. UNICEF w Malborku: Kamila Bągorska, Oliwia Głąb, Gosia Rogowska, Wiktoria Nadolna i Maja Buła razem z nauczycielką Agatą Rojek miały okazję pojechać do Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni.

Uczennice uczestniczyły w zajęciach, gdzie wykładowcy opowiedzieli o sytuacji polskiej floty w czasie II wojny światowej. Poszerzyły swoją wiedzę historyczną o pięciu głównych okrętach podwodnych: „Ryś”, „Wilk”, „Żbik”, „Sęp” i „Orzeł”. Stałą bazę dla nich stanowił port w Gdyni. Poznały również nazwiska dowódców Orła i działania konspiracyjne, które polscy żołnierze prowadzili. Dowódcą tego okrętu był Jan Grudziński, ale ważnymi postaciami byli również: Andrzej Piasecki i Marian Morski. Jednym z wydarzeń była tzw. ławica strachu, na której to Orzeł zatopił na Morzu Północnym transportowiec „Rio de Janeiro”, przewożący niemieckie wojska. Niestety po jakimś czasie z niewyjaśnionych przyczyn naszego Orła wraz z całą załogą uznano za zaginionego w połowie 1940 roku. Oprócz lekcji historii uczennice zwiedziły samo muzeum, które w swoim zasobie posiada wiele ekspozycji: broni, uzbrojenia oraz autentyczne elementy armat, min, miotaczy bomb i torped. Zachował się również strzęp bandery z fragmentem orła, uratowany z zatopionego ORP „Gryf”, oraz oryginalne koło ratunkowe.

Ciekawym elementem wyjazdu była możliwość przeniesienia się na wojenny okręt podwodny i strzelania z niego, za pomocą multimedialnej strzelnicy. Po ciekawym zwiedzaniu ekspozycji uczestnicy udali się do portu, gdzie oglądali i zwiedzali m.in. ORP „Błyskawicę”.

Agata Rojek

animatorka PPEM w Szkole Podstawowej
Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi
w Malborku

Piknik integracyjny „A może bezpiecznie nad morze”

28 lutego w pałacu w Damnicy, od samego rana, wrzało jak w ulu. Trwały ostatnie przygotowania do warsztatów integracyjnych – *A może bezpiecznie nad morze*. Współorganizatorzy pospiesznie ustawiali sprzęt na dziewięciu stanowiskach, bo o godzinie 10.00 ruszała wspólna zabawa dzieci i młodzieży z zaprzyjaźnionych szkół (z SOSW Słupsk, SOSW Wejherowo, SP Zagórzycy, SSZ Damnica, SP Damno, SP Kobylnica, SP nr 2 Ustka, SP nr 9 Słupsk, SP nr 4 Słupsk). Kiedy zainaugurowano warsztaty wspólnym hymnem *Szkolny rejs*, sala lustrzana, dosłownie, była wypełniona po brzegi. Po krótkim wstępie o założeniach pikniku, przekazanych przez głównego współorganizatora, mecenasa i przyjaciela damnickiego Ośrodka, pana Dariusza Kloskowskiego, pierwsza grupa, na czele z dyrektorem Małgorzatą Hajko rozpoczęła piknikową przygodę. Gospodarz wraz z gośćmi, m. in. z panem Pawłem Lisowskim - Starostą Słupskim, panem Sebastianem Irzykowskim - posłem sejmiku wojewódzkiego, systemem stacyjnym „zaliczyli” zadania we wszystkich punktach.

Atrakcji w kącikach: strażackim, policyjnym, wojskowym, WOPR-owskim, profilaktycznym i leśnym było co niemiara. Nie mniejszym zainteresowaniem cieszyły się trzy punkty z jachtami, gdzie młodzież zapoznała się z budową jachtu, zasadami bezpieczeństwa na jachcie i przygotowaniem jachtu do pływania, a także pracami bosmańskimi. Trzeba było być w tym czasie w pałacu, żeby poczuć tę integracyjną atmosferę, ten fantastyczny zgiełk i ekscytację na poszczególnych stanowiskach. Ale nie mogło być inaczej jeśli, niemalże 200 osób, doświadczało nowych umiejętności wspólnie ucząc się przez zabawę. Każdy uczestnik

mógł, na przykład, zrobić sobie odciski palców, założyć profilaktyczne gogle policyjne, przymierzyć kajdanki, nauczyć się zasad resuscytacji lub wiązać węzły żeglarskie, przymierzyć specjalistyczny strój żołnierza i strażaka czy też rozpoznać trujące gatunki grzybów. To naprawdę niezwykła przygoda, na żywo zwiedzić wojskowy wóz bojowy lub wóz strażacki, zobaczyć i dotknąć ogromną armatę albo uczestniczyć w gaszeniu pożaru. Te i wiele innych atrakcji mogło wydarzyć się na pikniku żeglarskim „na sucho” dzięki zaangażowaniu bardzo wielu osób i służb. Jesteśmy im wszystkim bardzo wdzięczni. Przeżyliśmy cudowny tłusty czwartek, który obfitował w wiele niespodzianek. Oczywiście nie obyło się bez pysznych pączków i gorącej zupy.

Trzeci **Piknik integracyjny *A może bezpiecznie nad morze*** w damnickim Ośrodku Szkolno – Wychowawczym im. Marynarza Polskiego już za nami, a my bogatsi o nowe doświadczenia już planujemy wiosenny rejs po pomorskich akwenach.

Szczególne podziękowania dla: Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Słupsku, Szkoły Policji w Słupsku, Morskiej Jednostki Rakietowej w Siemirowicach, Ochotniczej Straży Pożarnej w Damnicy, Nadleśnictwa Damnica, Wojewódzkiego Zespołu Szkół Policealnych w Słupsku, Zespołu Szkół Mechanicznych i Logistycznych im. Tadeusza Tańskiego w Słupsku, kmdr ppor. dr Dariusza Kloskowskiego, Radosława Karnowskiego, Rafała Kubińskiego, Grzegorza Mikołajczyka, Ryszarda Kwiatkowskiego, Piotra Grzebieniaka, Karola Wojtkowiaka, inspektora Jacka Gila, kmdr por. Macieja Jonika, Beaty Topolińskiej, Anny Kryszak i Agnieszki Sull.

Dorota Nowak

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
w Damnicy

Odbyło się w ODN...

XIV Konferencja z cyklu *Zdrowie dzieci i młodzieży* „Psychofizyczne uwarunkowania pracy nauczyciela”

27 marca 2019 r odbyła się XIV konferencja z cyklu *Zdrowie dzieci i młodzieży* pt. „Psychofizyczne uwarunkowania pracy nauczyciela”. Organizatorami konferencji byli: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Starostwo Powiatowe w Słupsku i Akademia Pomorska w Słupsku.

Wydarzenie skierowane było do szerokiego grona odbiorców – dyrektorów, nauczycieli, pedagogów, psychologów, pielęgniarek szkolnych; pracowników samorządów lokalnych odpowiedzialnych za edukację, politykę społeczną i zdrowotną, ponadto do wszystkich osób zainteresowanych profilaktyką zdrowia.

Konferencja miała na celu zapoznanie z głównymi problemami psychofizycznymi, emocjonalnymi i społecznymi związanymi z pracą nauczyciela. Organizatorzy zaproponowali, aby spojrzeć na nauczyciela, jak na zwykłego człowieka, który ma pasję ale i czasami choruje lub zwyczajnie wątpi w sens swojej pracy podlegając wypaleniu zawodowemu. Z uwagi na doniosłość poruszanych problemów patronat honorowy nad konferencją objęli Mieczysław Struk – Marszałek Województwa Pomorskiego oraz Monika Kończyk – Pomorski Kurator Oświaty.

Konferencja została uroczystie otwarta przez Dziekana Wydziału Nauk Społecznych Akademii Pomorskiej w Słupsku prof. dr hab. Mirosława Patalona, Starostę Powiatu Słupskiego Pawła Lisowskiego, Wicedyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku Dorotę Iwanowicz. List od Marszałka Województwa Pomorskiego skierowany do uczestników konferencji odczytała pani Dorota Granoszewska-Babińska. Obecna na spotkaniu dr Monika Kończyk – Pomorski Kurator Oświaty – w swoim wystąpieniu skupiła się na kotwicy kariery, która „rozwija się w czasie i ewoluuje w kierunku samoświadomości, kształtując indywidualną tożsamość jednostki lub

obraz siebie i obejmuje: talenty, umiejętności i zdolności; motywację i potrzeby; postawy i wartości.

Koordynatorem i prowadzącą konferencję była Irena Czyż – konsultant ds. wspomagania pracy nauczycieli w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i aktywności sportowej oraz przedmiotów przyrodniczych w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Wprowadzenia w obszar tematyczny dokonała prof. dr hab. Mariola Bidzan, która swój wykład nt.: „*Czy praca nauczyciela tylko uszlachetnia, czy także uszczęśliwia?*” zaczęła od rozważań „nauczyciel-zawód? powołanie? czy pasja?” W dalszej części wykładu pani profesor przytoczyła badania dotyczące powodów wyboru zawodu nauczyciela. Następnie omówiła konsekwencje tej decyzji, by wreszcie zająć się jej następstwami. Konkludując, stale towarzyszący stres w pracy nauczyciela nie jest wywołany jej nadmiarem, ale silnymi obciążeniami wewnętrznymi.

Kolejnymi prelegentami byli dr Ewa Piotrów i dr Grzegorz Piekarski, którzy przedstawili wykład nt.: „*Poczucie wypalenia zawodowego nauczycieli oraz style radzenia sobie w sytuacji trudnej*”. Zjawisko stresu nauczycielskiego i wypalenia zawodowego dr E. Piotrów i dr G. Piekarski omówili na przykładzie badań prowadzonych w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Damnicy. Do głównych czynników stresogennych pracownicy Akademii Pomorskiej zaliczyli: interakcje nauczyciel-uczeń, zarządzanie/struktura szkoły, złe warunki pracy w placówkach oświatowych, częste zmiany systemu edukacji, ewaluacja pracy nauczyciela, niski status zawodu i małe możliwości awansu, niepewność socjalna, niewłaściwe stosunki międzyludzkie w szkole. Dominującym stylem radzenia sobie w sytuacji trudnej przez pracowników Ośrodka, jest styl skoncentrowany na zadaniu (to wynik badań).

Czy możliwa jest szkoła bez nerwów? Na to pytanie starał się odpowiedzieć mgr Jarosław Chybiński w swoim wystąpieniu pt. „*Szkoła bez nerwów. Dlaczego warto być uważnym nauczycielem?*” Czym jest uważność (mindfulness)? Jakie przynosi efekty? To kolejne rozważania tego prelegenta podczas konferencji, który określił uważność, jako szczególny rodzaj uwagi: świadomej, nieosądzającej i skierowanej na bieżącą chwilę.

Tematyka równowagi między pracą a życiem prywatnym (*work-life balance*) była przedmiotem rozważań Anetty Jaworskiej w wystąpieniu pt. „*Jak zachować równowagę między życiem osobistym i zawodowym (life-work balance)?*” Harmonia i zrównoważenie aktywności w sferze prywatnej i zawodowej jest czynnikiem warunkującym zdrowie emocjonalne, które z kolei stanowi podstawę dla sprawnego funkcjonowania człowieka zarówno w pracy, jak i w domu.

Zmiana stylu życia może być sposobem na wzmocnienie psychiki nauczycieli – taką tezę postawił w wykładzie pt. „*Wzmacnianie odporności psychicznej nauczycieli poprzez zmianę stylu życia*” mgr Piotr Modzelewski. „Jeśli nie możesz zmienić stresora, zmień siebie” – aktywność fizyczna różnego rodzaju posiada udowodnione działanie antystresowe oraz antydepre-

syjne – powiedział pan Piotr Modzelewski. Właściwe zarządzanie czasem, zdrowe odżywianie, odpowiednia ilość i jakość snu, to czynniki nie do przecenienia w tym procesie. By wreszcie zakończyć swój wykład stwierdzeniem: „Stres i zmartwienia to marnowanie czasu i energii”.

W drugiej części konferencji radca prawny – mecenas Dariusz Młynarkiewicz omówił problemy prawne nauczycieli (m.in.: mobbing, dyskryminowanie, odpowiedzialność prawną wynikającą z nawiązania stosunku pracy).

Panel dyskusyjny na temat „Co wzmocni nauczycieli?” moderował dr Grzegorz Piekarski z Akademii Pomorskiej w Słupsku. Do grona ekspertów zostali zaproszeni Jolanta Wiśniewska – dyrektorka Szkoły Podstawowej nr 3 w Słupsku, Danuta Narożna – nauczycielka IV Liceum Ogólnokształcącego w Słupsku, Dariusz Młynarkiewicz – radca prawny, Renata Kołowska – konsultant w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Rafał Kawka – uczeń Zespołu Szkół Budowlanych i Kształcenia Ustawicznego w Słupsku, Ann Hać – nauczycielka w Ośrodku dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Wejherowie. Ekspersi wymienili się z osobami uczestniczącymi w konferencji wiedzą i doświadczeniem oraz odpowiadali na zadane pytania ze strony odbiorców konferencji. Przedstawiona konferencja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem ze strony osób, do których została skierowana. Wskazuje to na konieczność kontynuowania powyższej inicjatywy w kolejnych latach, na którą już dziś serdecznie Państwa zapraszam.

Irena Czyż

*konsultant ds. wspomagania pracy nauczycieli
w zakresie promocji zdrowia,
profilaktyki zdrowotnej i aktywności sportowej
oraz przedmiotów przyrodniczych
w ODN w Słupsku*

⇒⇒ Pokolenie Z – kogo nauczamy? ⇐⇐

Badania PISA pokazują, że najefektywniejsze systemy edukacyjne posiadają kraje azjatyckie, m. in. Szanghaj, Korea Południowa. **Ken Robinson** i **Aronica Lou** w książce „*Kreatywne Szkoły*”¹ cytują wypowiedź wysokiej rangi urzędnika w komisji edukacji Szanghaju, który szczeni się wynikami uczniów w badaniach PISA, ale który mówi też, że „*Szanghaj nie potrzebuje tak zwanych szkół numer 1. Potrzebuje szkół, które kierują się dobrymi zasadami nauczania, szanują zasady psychicznego i fizycznego rozwoju uczniów, oraz kładą solidne fundamenty pod rozwój przez całe życie.*” Ken Robinson wskazuje – na przykładzie systemów edukacyjnych azjatyckich tygrysów gospodarczych, że zachodzi pewna sprzeczność między praktykowanym tam modelem opartym na standaryzacji i testowaniu a oczekiwaniami rynku pracy. I choć podkreśla się, że w systemie edukacyjnym tych krajów kładzie się nacisk na umiejętności i praktyczne przygotowanie uczniów do życia, to jednak model edukacyjny tych krajów, oparty na testowaniu, sprowadza się do wybiórczego sprawdzenia wiedzy (także pewnych umiejętności) – TU i TERAZ.

Zdaniem K. Robinsona i L. Aronica „[...] edukacja ma na celu umożliwienie uczniom zrozumienia świata wokół nich oraz naturalnych talentów tkwiących w ich wnętrzu, aby mogli stać się spełnionymi i aktywnymi, wrażliwymi obywatelami.” „Edukacja powinna stwarzać młodym ludziom warunki do połączenia zarówno z ich światem wewnętrznym, jak i ze światem wokół nich. Edukacja to sprawa zarówno globalna, jak i głęboko osobista. Żaden z powyższych celów nie zostanie osiągnięty, jeśli nie będziemy pamiętać o tym, że w edukacji chodzi o ubogacenie umysłów i serc prawdziwych ludzi.”²

Przesłanie to jest istotne w procesie kształcenia dzieci i młodzieży ku przyszłości, także w dłuższej perspektywie doskonalenia się. Przydatna więc będzie analiza porównawcza kilku pokoleń – zwłaszcza nauczycieli, rodziców i uczniów – znajomość różnic, dzielących ich przekonań, podejścia do rzeczywistości, form aktywności. I nie chodzi o to, aby niwelować te różnice, ale żeby mieć ich świadomość, aby tym łatwiej szkoła/nauczyciele (rodzice) mogli dotrzeć do uczniów (dzieci i młodzieży).

Pokolenie SG, BB, X, Y, Z – charakterystyka

William Strauss i Neil Howe³ – twórcy teorii pokoleń – w swoich pierwszych publikacjach o rozwoju społeczeństwa w Stanach Zjednoczonych w XVI-XX wieku zwrócili uwagę na okresowe zmiany społeczne w poglądach, w patrzeniu na świat, wynikające z dorastania kolejnego pokolenia i nabywanych doświadczeń. W oparciu o konteksty społeczne, wyodrębnili oni w społeczeństwie XX wieku pewne grupy pokoleniowe, które cechowały zbliżone postrzeganie świata

i ich formy aktywności oraz działalność, a także określone potrzeby materialne i duchowe. Teoria pokoleń doskonale przystawała do rozwijającej się coraz szybciej gospodarki i zmieniającego się w związku z tym rynku pracy. W kolejnych latach nastąpił wysyp badań antycypacyjnych – przewidywania, co może nastąpić, jakie będą zmiany w światowej gospodarce, jakie jest i będzie zapotrzebowanie na pracowników, jaki rodzaj umiejętności jest niezbędny na określonym stanowisku pracy.

Tak więc niezbędne okazały się zmiany w modelu edukacji, w systemach edukacyjnych – co dostrzegły kraje Unii Europejskiej, wydając zalecenia w sprawie kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie (2006 i 2018).⁴

Przyjmuje się, że pokolenie to możliwa do wyodrębnienia grupa ludzi, którą łączy zbliżony czas urodzenia oraz znaczące wydarzenia na krytycznych etapach rozwoju.⁵ Można obecnie wskazać na cztery pokolenia, jeszcze aktywne generacje pracowników oraz na jedno pokolenie, uczące się jeszcze – także w odniesieniu do polskiej rzeczywistości:

- **the Silent Generation** – urodzeni w latach 1922-1944, tzw. budowniczości współczesnej Europy. Dorastali w okresie kryzysu lat 20-ych i 30-ych i w okresie II wojny światowej, dlatego największym znaczeniem dla nich było poczucie bezpieczeństwa. Dla tego pokolenia praca była (i jest) wartością samą w sobie.
- **Baby Boomers** – urodzeni w latach 1945-1964, tzw. pokolenie wyżu demograficznego i gospodarczego boomu. Mówi się, że jest to pokolenie PRL-u, które w życie zawodowe wchodziło w latach 70-ch i 80-ych, pokolenie czasu pierwszej „Solidarności” i stanu wojennego 1981. Wzrósł ich poziom życia (dostęp do TV satelitarnej, intensywny rozwój technologii informatycznej, możliwość posiadania różnych dóbr materialnych, np. samochodu). Jest to pokolenie, które ceni sobie zaangażowanie w pracę, jest niezwykle lojalne względem pracodawcy, preferuje pracę indywidualną lub kooperację bardziej niż rywalizację. Pokolenie to charakteryzuje również duża stabilność zachowań, uznanie autorytetów, cierpliwość i wyważenie słów.
- **Generacja X** – urodzeni w latach 1965-1980, dorastający w okresie kryzysu gospodarczego lat 70-ych. Wchodzenie tego pokolenia w dorosłe życie przypadało na czas restrukturyzacji i zmian w gospodarce (inflacja, bezrobocie i niestabilność zatrudnienia). Wzorem swoich rodziców, koncentrowali się oni na pracy zawodowej, doceniając stabilizację. Jednocześnie dbali o jakość życia prywatnego i zawodowego. Są samodzielni w podejmowa-

niu decyzji, raczej aktywni zawodowo i społecznie. Reprezentanci tego pokolenia potrzebują poczucia sensu podejmowanych działań, ale są jednocześnie nastawieni na współpracę.

- **Generacja Y** (tzw. millenials) – urodzeni w latach 1981-1995, wychowani w erze globalizacji i powszechnego dostępu do internetu. Należą oni do wyżu demograficznego lat 80-tych. Stanowią pierwszą generację pokolenia, wychowanego i wykształconego w dobie kapitalizmu. Wzrastali w dobie powszechnej komputeryzacji, rozwoju internetu i telewizji satelitarnej – co umożliwiło im na otwarte komunikowanie się ze światem. Nie napotykać na ograniczenia polityczno-społeczne, mają możliwość zarobkowania w każdym miejscu na świecie. Dostępność nowoczesnych technologii komunikowania się i przetwarzania informacji stanowią dla nich naturalną rzeczywistość. Potrzebują niezależności, ale szukają w swoim otoczeniu kogoś, kto mógłby być dla nich mentorem.

Generacja Z – czyli osoby urodzone po 1995 roku. Pokolenie to dopiero zaczyna lub zacznie wchodzić na rynek pracy. Większość z nich jeszcze się uczy – w szkole, na studiach – ale też część z nich pod-

jęła już pracę, po ukończeniu szkół zawodowych i policealnych. Jest to pokolenie „conected” (z angielskiego – podłączony do sieci); dla nich świat wirtualny i realny to ta sama rzeczywistość. Internet i media elektroniczne są dla nich czymś zwyczajnym i codziennym – nie potrafią funkcjonować bez nich. Chcieliby osiągnąć oszałamiającą karierę zawodową natychmiast, bez wysiłku.

Zarówno kontekst historyczno-społeczny, jak i system edukacyjny w ramach funkcjonującego w danym okresie państwa, miały znaczący wpływ na kształtowanie postaw i zachowań oraz potrzeb i oczekiwań poszczególnych pokoleń. Próby zestawień porównawczych tychże pokoleń podejmowane były przez badaczy polskich i zagranicznych, zwłaszcza w ostatnim okresie, choć bardziej pod kątem potrzeb rynku pracy, wynikających ze zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej – są one dostępne w licznych raportach z badań i publikacjach.⁶

Taką próbę analizy porównawczej podejmują także autorzy publikacji *Diagnoza stanu struktury profilu współczesnego ucznia (klienta edukacyjnego)*⁷, dla której płaszczyzną odniesienia są uczestnicy procesu nauczania-uczenia się. Porównanie wygląda następująco [dane wiekowe w przeliczeniu na 2018 rok] (*Tabela 1*).

Pokolenie X	Pokolenie Y	Pokolenie Z
Urodzeni w latach 1965-1979	Urodzeni w latach 1980-1995	Urodzeni w latach 1996-2018
Wiek: 39-53 lat	Wiek: 23-38 lat	Wiek: do 22 lat
Pokolenie czasów niepewnych i niewiadomych, pokolenie PRL	Pokolenie przełomu tysiącleci (millenials). Pokolenie „klatek i iPodów”	Pokolenie permanentnego bycia online i podglądaczy. Pokolenie smartfonów i tabletów – bycia online 24/7
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Praca była i jest dla nich najważniejsza ▪ Obsługa nowych technologii nie stanowi problemu ▪ 50% używa mediów społecznościowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dorastali z internetem ▪ Praca stanowi dla nich drogę do rozwoju osobistego ▪ 79% używa mediów społecznościowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Żyją w świecie wirtualnym (83% śpi z telefonem obok) ▪ Internet i nowe technologie są czymś oczywistym ▪ Znają języki obce, przekraczanie granic jest czymś normalnym ▪ Są otwarci i bezpośredni

Tabela 1. Źródło: M. Reszko, tamże; Jasińska E.M. i in., tamże

Nasi uczniowie – pokolenie uczących się?

Jakich mamy uczniów, w jakiej rzeczywistości (realnej, wirtualnej) przebywają oni przez wiele godzin w ciągu dnia, jakie mają relacje z innymi równolatkami, z rodziną, z dorosłymi? – uświadomienie sobie i rozpoznanie tego problemu przez nauczycieli, ale i rodziców, może przyczynić się do zaplanowania działań w obrębie szkolnej rzeczywistości, których celem byłby rozwój uczniów. Autorzy wspomnianej już publikacji *Diagnoza stanu struktury profilu współczesnego ucznia (klienta edukacyjnego)* w oparciu o literaturę przedmiotu charakteryzują profile, zestaw

cech i uwarunkowań osobowościowych. Pokolenie Z (dzisiejszych uczniów, studentów) zestawiają z pokoleniem X i Y (ich rodziców, dziadków i nauczycieli).⁸ (*Tabela 2*).

Różnice pokoleniowe istniały zawsze. Wynikały z kontekstowej konfiguracji środowiskowo-społecznej i politycznej, w jakiej w tym przypadku przyszło rozwijać się nauczycielom i uczniom – uogólniając: dorosłym oraz dzieciom i młodzieży. Były ukształtowane przez panujące warunki ekonomiczne, społeczne, środowiskowe, państwowe czy ustrojowe, w których przyszło tym pokoleniom uczyć się, a potem podejmować pracę.

Pokolenie X	Pokolenie Y	Pokolenie Z
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracujący sumiennie, z mottem „żyję, żeby pracować” ▪ Odpowiedzialni, z wielkim szacunkiem dla nauczycieli ▪ Pracowici jako uczniowie, co gwarantowało im właściwy, dobrze dojrzewający proces rozwoju i kształtowania kompetencji kluczowych ▪ Z podejściem, że tylko ciężką pracą mogą do czegoś dojść ▪ Ich droga rozwoju to poświęcenie się pracy ▪ Udowadniają swoją wartość i miejsce w otaczającym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najlepiej wykształceni i chcą się uczyć ▪ Mający motto „pracuję, aby żyć” ▪ Nerozumiejący i nieznający barier i ograniczeń dzięki internetowi, technologii i znajomości języków obcych ▪ Wrośnięci w technologię, z brakiem problemów z obsługą komputerów telefonów, konsol ▪ Traktują styczność z technologią jako fakt naturalnej symbiozy ▪ Z motetem: „Bez konta na Facebooku nie istniejesz” ▪ Roszczeniowi ▪ Za nawet najmniejszy wysiłek oczekują nagrody ▪ Potrafią porzucić szkołę dla innych korzyści (np. wyjazd za granicę, podjęcie pracy), gdy szkoła nie spełnia ich oczekiwań ▪ Mają szacunek dla nauczycieli, ale nie boją się krytykować złych ▪ Pobyt w szkole to raczej przerwa od dni weekendowych ▪ Mają wysoką umiejętność współpracy ▪ Męczą ich rutyna; innowacyjni, otwarci 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oczekują dobrej i łagodnej atmosfery ▪ Jeszcze bardziej roszczeniowi i zniecierpliwieni ▪ Dobrobyt konsumpcyjny utwierdził ich w przekonaniu, że są panami życia ▪ Wychowani w dobie internetu i nieznający świata bez niego ▪ Uzależnieni informatycznie ▪ Przesiąknięci życiem w sieci ▪ Nie istnieje dla nich życie bez dostępu do sieci ▪ Wychodzą na dwór za karę ▪ Muszą być ciągle online ▪ Jeszcze bardziej przesiąknięci życiem mediów społecznościowych ▪ Nieznający świata przed internetem ▪ Wychowani w nowych technologiach ▪ Technologia to stały element ich życia, a nie tylko rozrywka ▪ Nie istnieje dla nich życie bez smartfona i komputera ▪ Mają trudności odseparowania świata wirtualnego od rzeczywistego

Tabela 2. Źródło: Jasińska E.M. i in, tamże

Rozwój gospodarczy w wielu krajach, związane z tym zapotrzebowanie na nowe zawody i na specjalistów, jak też zmiany społeczno-kulturowe, miały (i nadal mają) znaczący wpływ na kształtowanie się krajowych systemów edukacyjnych.

Tak, jak z łatwością zmianom (w tym także pokoleniowym) poddawał się świat, wraz z rozwojem gospodarczym, tak ustrój i system edukacyjny w wielu krajach przez długie lata zdawał się być oporny i niedostatecznie elastyczny. Przyspieszenie zmian nastąpiło wraz z postępującą globalizacją, rewolucją medialną i cyfryzacją.

„W przedwczorajszych szkołach wczorajsi nauczyciele uczą dzisiejszych uczniów rozwiązywania problemów jutra.” – ta jakże często cytowana wypowiedź dr Marzeny Żylińskiej, znanej propagatorki neurodydaktyki, aczkolwiek trafna dla stagnacyjnego systemu edukacyjnego, jest coraz mniej aktualna dla polskiej rzeczywistości edukacyjnej. A to za sprawą samych nauczycieli, dyrektorów szkół, części rodziców, a także uczniów. Przedstawiciele pokolenia X,Y (nauczyciele) są otwarci na nowinki technologiczne i innowacje, czę-

sto sami przyczyniają się do zmian w procesie nauczania-uczenia się. Natomiast przedstawiciele pokolenia Z (uczniowie) chcą uczęszczać do nowoczesnej szkoły, w której będą mieli szansę na rozwój zgodny z własnymi zainteresowaniami. (Tabela 3).

Polska szkoła już nie jest „przedwczorajsza” – bierze aktywny udział w wielu projektach edukacyjnych, jest Szkołą Uczącą Się (SUS) i Szkołą Budzącą Się (SBS). „Wczorajsi” nauczyciele (pokolenie X i Y) mają przewagę nad „dzisiejszymi” uczniami (pokolenie Z) poprzez nagromadzone doświadczenie i świadomość, że kształcą (=kształtują) i przygotowują pokolenie KU PRZYSZŁOŚCI, pokolenie kreatywne, przedsiębiorcze, pokolenie UCZĄCE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE.

Jeśli nauczyciele zdołają zrozumieć i wejść w relacje ze światem realno-wirtualnym uczniów, a także będą gotowi zaakceptować uczniowskie postrzeganie świata, ich potrzeby i oczekiwania (vide m.in. piramida potrzeb człowieka wg Abrahama Maslowa czy piramida potrzeb dziecka wg Jeffreya E. Younga), wykorzystując przy tym m.in. dostępne multimedia i technolo-

	„Przedwczorajsza” szkoła	„Wczorajsi” nauczyciele	Dzisiejsi uczniowie	Problemy jutra
Rzeczywistość	<ul style="list-style-type: none"> ▪ System klasowo-lekcyjny ▪ Jednolity tygodniowy plan lekcyjny dla ucznia ▪ Indywidualizacja „zbiorowa” w systemie pozalekcyjnym (zajęcia kompensacyjno-wyrównawcze, koła zainteresowań) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykształceni na bazie wiedzy pedagogicznej i dydaktycznej przełomu XIX i XX wieku ▪ Wsparci gotowym „wyposażeniem” proponowanym przez wydawnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niepokorni, nie chcący poddać się sterowanej edukacji ▪ Niecierpliwi, nie chcący słuchać „autorytetów” ▪ Lepiej przygotowani do korzystania z multimedialnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmieniający się rynek pracy ▪ Nowe zawody, wymagające kształcenia nowych umiejętności
Zachodząca zmiana	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inne rozwiązania organizacyjne dla systemu lekcyjnego ▪ Zróżnicowane nauczanie w systemie klasowo-lekcyjnym, dostosowane do możliwości i zainteresowań ucznia ▪ Indywidualizacja w systemie pozalekcyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Widzą siebie jako tutora, mentora, partnera w procesie edukacyjnym ▪ Korzystają z nowych rozwiązań organizacyjno-metodycznych ▪ Wykorzystują multimedia i technologię informacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kreatywni, lubią rozwiązywać problemy ▪ Chętni do współpracy ▪ Otwarci na zmiany ▪ Akceptujący odmienność zdania 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kształcenie umiejętności, postaw i zachowań, sprzyjających „uczeniu się przez całe życie”

Tabela 3. Źródło: własne [J.P.]

gie informacyjne, wtedy mają szansę być ich mentorem i przewodnikiem po meandrach i zawirowaniach edukacyjnych – na miarę indywidualnych możliwości i zainteresowań uczniów. Niezależnie od istniejącego czy zmieniającego się systemu edukacyjnego. Pamiętając przy tym, że nie zawsze średni wynik egzaminu jest miarą jakości kształcenia, ale wartość dodana, jaką jest postęp oraz przyrost wiedzy i umiejętności, a także ukształtowane zachowania i postawy, nabyte kompetencje społeczne. Te ostatnie zwłaszcza – zachowania i postawy oraz kompetencje – mają znaczący wpływ na ewentualny dalszy rozwój ucznia, jego karierę oraz wybór miejsca i pełnienie ról w społeczeństwie i gospodarce, opartymi na wiedzy.

Jerzy Paczkowski
ekspert ds. matematyki
ODN w Słupsku

Przypisy:

1. Za M. Żylińska – <https://osswiata.pl/zylińska/2015/10/29/kreatywne-szkoly/> [dostęp 20.02.2019]
2. Tamże
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Strauss%E2%80%93Howe_generational_theory [dostęp 20.02.2019]
4. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18.12.2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, (2006/962/WE), Dz.Ur. UE 394/10. W związku ze zmieniającą się gospodarką światową nastąpiło przesunięcie akcentów w zakresie kształcenia kompetencji – zostało to uwzględnione w kolejnym dokumencie: Zalecenie Rady z dnia 22.05.2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, (2018/C), Dz.Ur. UE 189/1
5. Hysa Beata, Zarządzanie różnorodnością pokoleniową, Zeszyty Naukowe PŚ, Seria Organizacja i Zarządzanie, z. 97/2016r., ss. 387 i nn.
6. Np. opracowanie Moniki Reszko, która wykorzystała w swojej publikacji wyniki badań „Wiek w projekcie”, realizowanych w 8-17 października 2013 roku - <http://zaprojektujkompetencje.pl/assets/pliki/Pliki%20tekstowe/Monika%20Reszko.pdf> [dostęp 20.02.2019]
7. Jasińska E.M., Jasiński M., Jasiński M., Jasiński L., *Diagnoza stanu struktury profilu współczesnego ucznia (klienta edukacyjnego) jako determinant kształtowania aktualnych i przyszłych kompetencji diagnostycznych nauczycieli*, [w:] *Wspomaganie rozwoju kompetencji diagnostycznych nauczycieli*, PTDE Kraków 2018, ss.301-312.
8. Tamże

Projekt edukacyjny a podstawa programowa i kompetencje kluczowe

Uwarunkowania prawne

W obowiązującym rozporządzeniu w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych¹ oraz w rozporządzeniu w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, które wejdzie w życie od 1 września 2019 r.² **nie ma zapisu o obowiązku realizacji projektu edukacyjnego**, jak to było w przypadku gimnazjów³. Natomiast w **preambule** podstawy programowej kształcenia ogólnego, obowiązującej od 1 września 2017 r. w szkole podstawowej **zalecane jest wykorzystanie metody projektu edukacyjnego**:

„Duże znaczenie dla rozwoju młodego człowieka oraz jego sukcesów w dorosłym życiu ma nabywanie kompetencji społecznych takich jak komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, **udział w projektach zespołowych lub indywidualnych oraz organizacja i zarządzanie projektami**.

Zastosowanie metody projektu, oprócz wspierania w nabywaniu wspomnianych wyżej kompetencji, **pomaga również rozwijać u uczniów przedsiębiorczość i kreatywność oraz umożliwia stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych**.

Metoda projektu zakłada znaczną **samodzielność i odpowiedzialność uczestników**, co stwarza uczniom warunki do **indywidualnego kierowania procesem uczenia się. Wspiera integrację zespołu klasowego**, w którym uczniowie, dzięki pracy w grupie, uczą się rozwiązywania problemów, aktywnego słuchania, skutecznego komunikowania się, a także wzmacniają poczucie własnej wartości. Metoda projektu **wdraża uczniów do planowania oraz organizowania pracy**, a także **dokonywania samooceny. Projekty swoim zakresem mogą obejmować jeden lub więcej przedmiotów**. Pozwalają na **współdziałanie szkoły ze środowiskiem lokalnym** oraz na **zaangażowanie rodziców uczniów**.

Projekty **mogą być wykonywane indywidualnie lub zespołowo**. Uczniowie podczas pracy nad projektami powinni mieć zapewnioną pomoc nauczyciela – opiekuna. Nauczyciele korzystający z metody projektu mogą indywidualizować techniki pracy, różnicując wymagania. **Wyboru treści podstawy programowej**

kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, które będą realizowane metodą projektu, **może dokonywać nauczyciel samodzielnie lub w porozumieniu z uczniami. Projekt**, w zależności od potrzeb, **może być realizowany np. przez tydzień, miesiąc, semestr lub być działaniem całorocznym**. W organizacji pracy szkoły można uwzględnić również takie rozwiązania, które zakłada, że w określonym czasie w szkole nie są prowadzone zajęcia z podziałem na poszczególne lekcje, lecz są one realizowane metodą projektu. **Przy realizacji projektu** wskazane jest **wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych**⁴.

Realizacja projektów edukacyjnych stwarza znakomitą sposobność do kształtowania i rozwijania najważniejszych umiejętności w szkole podstawowej:

- 1) „sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych;
- 2) sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego;
- 3) poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- 4) kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- 5) rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- 6) praca w zespole i społeczna aktywność;
- 7) aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju⁵.

Warto zauważyć, że wymienione w podstawie programowej najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej są spójne z kompetencjami kluczowymi. W zaleceniach Rady Unii Europejskiej z 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie czytamy: „umiejętności jak krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, praca zespołowa, umiejętności komunikacyjne i negocjacyjne, umiejętności analityczne, kreatywność i umiejętności międzykulturowe są elementem wszystkich kompetencji kluczowych”⁶.

Rada Unii Europejskiej 22 maja 2018 r. wydała zalecenie zastępujące zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie i ustanowiła nowe kompetencje kluczowe:

2006	2018
1) porozumiewanie się w języku ojczystym	1) kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji
2) porozumiewanie się w językach obcych	2) kompetencje w zakresie wielojęzyczności
3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne	3) kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii
4) kompetencje informatyczne	4) kompetencje cyfrowe
5) umiejętność uczenia się	5) kompetencje osobiste , społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się
6) kompetencje społeczne i obywatelskie	6) kompetencje obywatelskie
7) inicjatywność i przedsiębiorczość	7) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości
8) świadomość i ekspresja kulturalna	8) kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej

Definicja projektu edukacyjnego

W literaturze przedmiotu jest wiele definicji projektu edukacyjnego. W praktyce szkolnej często wykorzystywana jest ta, którą podaje M. S. Szymański: „Metoda projektów, przy korzystaniu z której odchodzi się (...) od nauczania przedmiotowego i systemu klasowo-lekcyjnego, wykorzystując najrozmaitsze formy pracy grupowej, jakkolwiek w grę wchodzić też mogą i praca indywidualna i praca zbiorowa, jest metodą kształcenia sprowadzającą się do tego, że zespół uczniów – a szerzej: osób uczących się – samodzielnie inicjuje, planuje i wykonuje pewne przedsięwzięcie oraz ocenia jego wykonanie. Grupę realizującą jakiś projekt tworzyć może zarówno kilka osób, jak i wszyscy uczniowie danej klasy, czy nawet szkoły. Najlepiej, jeżeli źródłem projektu jest świat życia codziennego, a nie abstrakcyjna nauka. Punktem wyjścia jest jakaś sytuacja problemowa, jakieś zamierzenie, podjęcie jakiejś inicjatywy, wytyczenie jakiegoś celu, punktem dojścia zaś – szeroko rozumiany projekt”⁷⁷.

Czy to jest dobry projekt edukacyjny?

Kluczem do sukcesu w metodzie projektu jest przekonanie uczniów, żeby przejęli odpowiedzialność za wykonywanie zadań określonych w projekcie oraz zmiana roli nauczyciela. Jego funkcja sprowadza się do stworzenia warunków do pracy uczniów, motywowania oraz towarzyszenia im w procesie kształcenia. Nauczyciel nie powinien być jedynym ekspertem i „podawaczem wiedzy”. Projekt = zespół uczniów + nauczyciel⁸ ☺

Na temat projektu edukacyjnego można znaleźć wiele publikacji książkowych i informacji w sieci, które pomogą w dobrym jego zaplanowaniu i realizacji. Przed przystąpieniem do działań i/lub w trakcie ich trwania warto zapoznać się z check-listą, która została opracowana przez Fundację Szkoła z Klasą. „Odpo-

wiadając na poniższe pytania: / TAK / NIE / ? / można sprawdzić, czy działanie, które realizujesz wspólnie z uczniami jest prawdziwym projektem edukacyjnym.

Wprowadzenie

- Czy wyjaśniłem/am uczniom, czym różni się te zajęcia od innych?
- Czy pokazałem/am jakieś przykłady projektów uczniowskich (np. w internecie)?
- Czy sprawdziłem/am, jakie wiadomości i umiejętności mają uczniowie przystępując do pracy?
- Czy pomogłem/am zdobyć brakujące informacje? Czy podałem/am je lub wskazałem/am źródła lub coś do przeczytania?

Wybór problemu i formy pracy

- Czy w przemyślany sposób wybraliśmy problem/temat?
- Czy udało się zachęcić uczennice i uczniów do zajęcia się tym problemem?
- Czy sformułowaliśmy pytanie kluczowe? Jeśli nie, to czy problem/temat jest jasno określony?
- Czy cele projektu są zrozumiałe? Czy nie jest ich za dużo?
- Czy wiadomo, komu nasze działanie może pomóc?
- Czy wszyscy uczniowie mogli zaproponować jakieś formy pracy?

Zaplanowanie pracy nad projektem i prezentacji końcowej

- Czy uczniowie i uczennice zostali podzieleni na zespoły?
- Czy podział był: a) losowy; b) dokonany przeze mnie; c) uczniowie dobrali się sami?
- Czy ustaliliście zasady pracy – wspólnej i w małych zespołach?
- Czy macie wstępny harmonogram całości pracy nad projektem?

- Czy każdy zespół opracował listę i harmonogram zadań do wykonania (wspólnie i indywidualnie)?
- Czy produkt wspólnej pracy został mniej więcej określony?
- Czy wypracowaliście/przyjęliście kryteria sukcesu, czyli po czym poznacie, że projekt się dobrze rozwija?
- Czy ustaliliście jak może wyglądać publiczna prezentacja?
- Czy macie opracowany system zawiadamiania się o trudnościach i zwracania się o pomoc?
- Czy powiedzieliście/aś innym nauczycielom, dyrekcji, rodzicom i ewentualnie uczniom o tym, co robicie?

Realizacja zaplanowanych działań

- Czy każdy/a wie, co konkretnie i na kiedy ma zrobić?
- Czy działa przyjęty system zawiadamiania się o trudnościach i ew. „zastępstwach”, czy też trzeba go zmienić?
- Czy spotykasz się co tydzień/dwa z zespołami?
- Czy zespoły informują się nawzajem, co robią i rozmawiają o swoich problemach/wątpliwościach?
- Czy uczennice i uczniowie dokumentują to, co robią? Jak i gdzie przechowują/pokazują te materiały?
- Czy zadania są wykonywane zgodnie z harmonogramem? Co trzeba w nim zmodyfikować?
- Czy na bieżąco oceniacie swoją pracę i dajecie sobie pozytywne i negatywne informacje zwrotne? Jak często?
- Czy wszystkie zespoły mają coś do pokazania?

Publiczna prezentacja

- Czy pierwotny pomysł na publiczną prezentację jest nadal odpowiedni, czy też trzeba go zmodyfikować?
- Kto będzie odbiorcą? Czy prezentacja dopasowana jest do potrzeb i możliwości odbiorców?
- Czy opracowaliście szczegółowy program publicznej prezentacji z rozpisaniem na role? Czy rola nauczyciela jest ograniczona?
- Czy wysłaliście/wręczyliście zaproszenia?
- Czy przygotowaliście odpowiednio salę/przestrzeń/miejsce w internecie?
- Czy zbieracie od odbiorców – widzów, słuchaczy, czytelników – uwagi i komentarze? Jak to robicie?
- Czy dokumentujecie publiczną prezentację (zdjęcia, filmy, notatki, cytaty)?

Podsumowanie i ewaluacja

- Czy uczennice i uczniowie są zadowoleni z przebiegu wspólnej pracy?

- Czy są zadowoleni z jej efektu oraz publicznej prezentacji?
- Czy mają okazję zastanowić się nad własną pracą i udzielić informacji innym?
- Czy spisaliście mocne i słabe strony projektu, pomysły na ew. modyfikacje oraz wnioski?⁹

Nauczyciele zapoznając się z podstawą programową, skupiają się przede wszystkim na zapisach, które dotyczą nauczanego przedmiotu. Preambuła częstokroć zostaje pomijana, a przecież dotyczy wszystkich przedmiotów, a tym samym zawiera zadania każdego nauczyciela. W preambule wskazano na projekt jako metodę sprzyjającą osiągnięciu celów kształcenia i wspierającą rozwój kompetencji kluczowych.

Dorota Iwanowicz

wicedyrektor ODN w Słupsku

-
1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2017 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2017, poz. 1534)
 2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2019, poz. 373)
 3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. z 2010, poz. 1046).
 4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 poz. 356)
 5. tamże
 6. Dz.U.UE.C.2018.189.1 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN) (dostęp: 14.05.2019)
 7. Szymański M. S., O metodzie projektów. Z historii, teorii i praktyki pewnej metody kształcenia, 2000, s. 61
 8. http://static.scholaris.pl/main-file/103/085/projekt_educacyjny_jako_metoda_66363.pdf (dostęp: 14.05.2019)
 9. https://www.szkoizklasa.org.pl/wp-content/uploads/2018/01/czy-to-je-st-dobry-projekt_material-dla-nauczycieli.pdf (dostęp: 14.05.2019)

Ile TIK-u na lekcji języka obcego?

Kilka słów na wstępie

W świecie cyfryzacji, błyskawicznego postępu technologicznego i bardzo rozwiniętej technologii komunikacyjno-informacyjnej my, nauczyciele często stajemy przed dylematem, ile tego TIK-u powinniśmy zastosować na naszej lekcji? Może w odpowiedzi na to pytanie pomogą pewne fakty (file:///C:/Users/Test/Downloads/5.-teoria-w-pigulce%20(4).pdf):

- Wykorzystywanie TIK w procesie edukacyjnym jest dla ucznia naturalnym zjawiskiem.
- Uczenie się jest bardziej wynikiem metody niż medium nauczania.
- Uczniowie są bardziej biegli od swoich nauczycieli w wykorzystywaniu TIK.
- Zachęcanie uczniów do używania TIK daje szansę na zwiększenie czasu, jaki poświęcą na naukę.
- TIK czynią edukację bardziej przyjazną i atrakcyjną dla uczniów, a tym samym zwiększają ich motywację do nauki.
- TIK daje możliwość kontaktu z żywym, „prawdziwym” językiem.
- Wykorzystanie TIK w procesie edukacji może służyć efektywniejszej realizacji celów postawionych przez nauczyciela.

Musimy mieć na uwadze, że do cech naszych uczniów, „cyfrowych tubylców” należy:

- ✓ szybkie przetwarzanie informacji,
- ✓ przedkładanie grafiki nad tekst;
- ✓ wykonywanie wielu czynności jednocześnie- multitasking,
- ✓ potrzeba natychmiastowej gratyfikacji, satysfakcji z wykonanego zadania i regularnych nagród,
- ✓ przedkładanie gier, zabaw nad poważną pracę,
- ✓ wolna systematyczna nauka, krok po kroku,
- ✓ nauka kilku rzeczy naraz i praca indywidualna.

Pamiętajmy również, że w „kulturze klikania” młodzież potrafi skupić się jednocześnie na wielu rzeczach i domaga się wielu bodźców jednocześnie, ale z drugiej strony nie potrafi przez dłuższy czas skoncentrować się na jednym zajęciu. Uczniowie zapamiętują mnóstwo informacji, ale nie umieją ich ani interpretować, ani dalej wykorzystać. Na podkreślenie na pewno zasługuje fakt, że „cyfrowi tubylcy” uczą się powierzchownie i często gubią sedno tematu.

Tak więc ile tego TIKu na lekcji i czy zawsze praca z nowoczesnymi technologiami jest efektywna, a nie tylko efektowna? Zanim odpowiemy sobie na to pytanie, weźmy pod uwagę funkcjonowanie czterech kolejnych etapów włączania nowoczesnych technologii w proces edukacyjny (Sysło, 2010: 38):

- **pierwszy poziom to zastąpienie (substitution)**, nauczyciel stosuje TIK, który zastępuje inne rozwiązanie bez funkcjonalnej zmiany, tradycyjny podręcznik zastępuje tabletem, tablicę i kredę - slajdami prezentacji,
- **drugi poziom- rozszerzenie (augmentation)**, używanie TIK na tym poziomie zastępuje dotychczasowe analogiczne działanie, ale dodaje nową funkcjonalność (zamiast wyszukiwania słów w tradycyjnym słowniku, uczniowie używają słownika interaktywnego),
- **trzeci poziom to modyfikacja (modification)**, dzięki zastosowaniu TIK zadanie znacząco zmienia się (będzie to np. tworzenie przez uczniów kolażu, oraz mind map składającej się z różnych elementów),
- **czwarty poziom redefinicja (redefinition)**, na tym etapie stosowanie TIK umożliwia tworzenie nowych zadań, takim zadaniem może być np. umieszczenie wpisu na blogu lub stronie internetowej, a tym samym udostępnienie go wielu odbiorcom na całym świecie i otrzymywanie informacji zwrotnej np. w postaci komentarzy.

Popularne aplikacje i narzędzia

Skoro wiemy, że bez TIKu na lekcji (w odpowiedniej częstotliwości oczywiście) ani rusz, że powinniśmy wyjść naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom naszych „cyfrowych tubylców”, którzy nie rozstają się ze swoimi smartfonami i większość doby są *online*. Trzeba się zastanowić jak tę wiedzę umiejętnie wykorzystać do pracy na lekcji?

Oto moje propozycje:

- Gorąco polecam platformę edukacyjną LearningApps.org, która zawiera ogromną bazę interaktywnych ćwiczeń, a dzięki rejestracji daje możliwość tworzenia swojej bazy ćwiczeń typu krzyżówki, testy jedno – i wielokrotnego wyboru, uzupełnianie luk, dobieranie. Własne aplikacje możemy też tworzyć za pomocą modyfikacji już istniejących szablonów lub z wykorzystaniem gotowych.

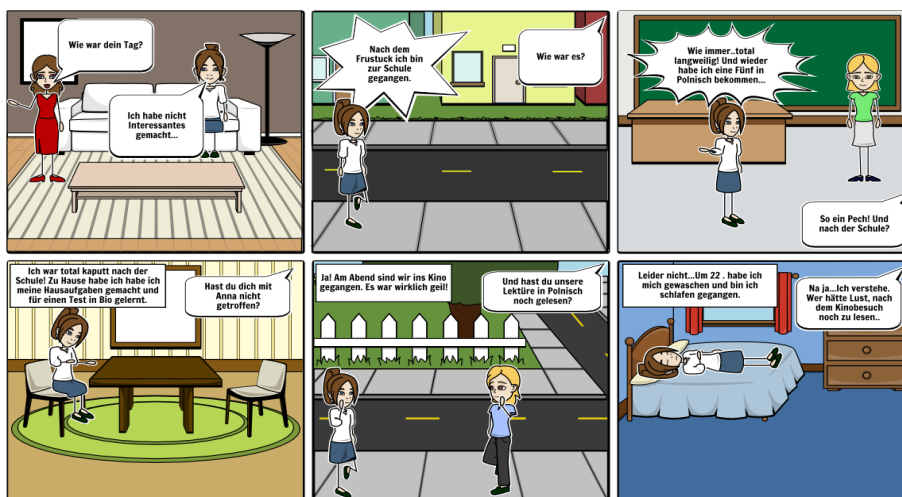

- Na uwagę na pewno zasługuje platforma **Learning Chocolate** do nauki słownictwa w 5 językach (angielskim, chińskim, japońskim, hiszpańskim i niemieckim). Znajdują się na niej minisłowniki tematyczne, które zawierają obrazki i nagrania audio słów. Jest też dużo ćwiczeń, które ułatwiają naukę słownictwa.

- **Platforma mInstructor** udostępnia proste i intuicyjne w obsłudze narzędzie do tworzenia materiałów multimedialnych. Aplikacja jest powiązana z platformą mCourser, dzięki czemu wypracowane materiały są od razu dostępne na platformie mCourser.
- Jeżeli Wasi uczniowie lubią komiksy i książeczki komiksowe, mogą je samodzielnie tworzyć dzięki aplikacji Toondo. To bardzo proste w obsłudze i intuicyjne narzędzie, dzięki któremu gotowe komiksy można zamieścić na stronie internetowej lub blogu przez wklejenie wygenerowanego kodu. Inne aplikacje do tworzenia komiksów:

♣ Bitstrips ♣ Make Beliefs Comix ♣ Pimpapum ♣ Pixton ♣ Storybird ♣ StoryJumper ♣ Storyboard
♣ Strip Generator ♣ Write Comics

Create your own at Storyboard That

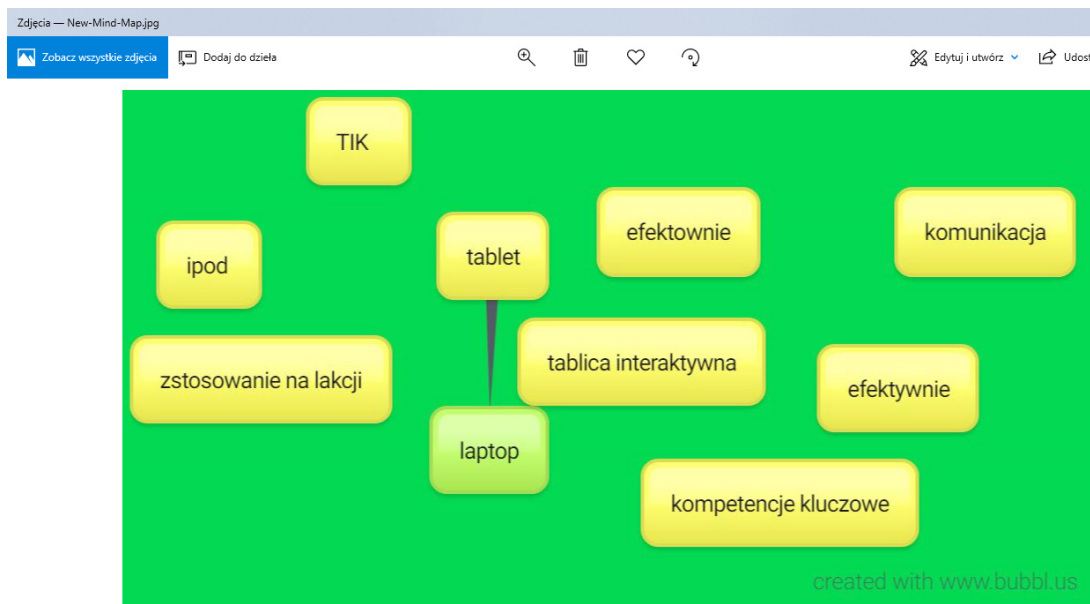
Komiks w aplikacji Storyboard uczniów ZSP w Sierakowicach

- Avatary ze strony voki.com mogą mieć bardzo szerokie zastosowanie w procesie nauczania. Dzięki tworzeniu awatarów uczniowie stają się bardziej kreatywni, ciekawi nowych informacji oraz zmotywowani do wykorzystywania innych form uczenia się, a ćwiczenia na rozumienie ze słuchu w takiej formie mogą sprawiać uczniom więcej przyjemności. Jak poleca pani Marta Florkiewicz-Borkowska (<http://www.superbelfrzy.edu.pl/pomyslodajnia/awatarowe-szalenstwo/>) można je zastosować w następujących ćwiczeniach:
 - ✓ zgadnij, kim jestem/opis postaci,
 - ✓ opis zwierzęcia domowego,
 - ✓ wciel się w bohatera lektury i opowiedz jak się czułeś w danej sytuacji?
 - ✓ ćwiczenie na rozumienie ze słuchu: nauczyciel tworzy awatara, umieszcza go na blogu/ stronie, a uczniowie odpowiadają na pytania lub na lekcji wyszukują odpowiednie informacje.
- Glogster, czyli aplikacja do stworzenia plakatów multimedialnych. Serwis Glogster.com to serwis online, w którym można tworzyć bezpłatne, interaktywne plakaty (technologia Flash) nazywane glogami. Można na nich umieszczać nie tylko grafikę i teksty, lecz również linki do innych stron w sieci internet, muzykę, nagraną narrację, filmy. Aby uczeń mógł skorzystać z możliwości serwisu, powinien uruchomić stronę <http://www.glogster.com/sign-up> i założyć własne konto poprzez wypełnienie krótkiego formularza. W jednym plakacie multimedialnym nauczyciel może zamieścić zarówno tekst i film. Ponadto Glogster jest doskonałym narzędziem do nauki słownictwa i struktur gramatyczno-leksykalnych. Zarówno nauczyciel jak i uczniowie mogą stworzyć plakat zawierający słowniczek, który jest niezbędny do prowadzenia danej lekcji. Uczniowie mogą podjąć szereg zadań językowych: wybrać odpowiednie filmy np. z youtube, teksty, stworzyć opis do poszczególnych zagadnień. Na zajęciach uczniowie mogą prezentować swoje własne plakaty i tym samym rozwijać sprawność mówienia i zaprezentowania się na forum klasy.

Glog uczniów z ZSP Sierakowicach

- **Vocaroo** to narzędzie choćby do ustnych prac domowych, rejestrator dźwięku online. W nauce języków obcych może się okazać idealnym narzędziem do ćwiczenia sprawności mówienia. Vocaroo świetnie sprawdzi się jako praca w domu - może być także bardzo przydatne do ćwiczeń w formie pisemnej. Vocaroo może naprawdę ułatwić i urozmaicić ich proces uczenia się.
- **Bubbl** jest prostym programem. Bubbl.us jest prostym i darmowym programem, który pozwala w bardzo szybki i intuicyjny sposób tworzyć mapy myśli online. Utworzone mapy myśli można: wydrukować, wysłać email, umieścić na stronie lub blogu.

Wybór narzędzi i aplikacji należy oczywiście do nas nauczycieli. Możemy je zastosować w zależności od naszych potrzeb i oczekiwań naszych uczniów. Jednak zanim zastosujemy konkretne narzędzie, spróbujmy odpowiedzieć (Chapelle: 2001) na poniższe 7 pytań:

Czy użycie określonej nowoczesnej technologii zwiększy zaangażowanie w proces uczenia się u moich uczniów?

- ✓ Ile w tym rozwiązaniu jest języka obcego?
- ✓ Jakiego rodzaju i jakiej jakości jest ten język?
- ✓ Czy efekt edukacyjny będzie adekwatny do czasu włożonego w przygotowanie i przeprowadzenie zadania z wykorzystaniem narzędzia TIK?
- ✓ Czy zadanie jest dostosowane do wieku uczniów?
- ✓ Czy zadanie jest dostosowane do poziomu językowego uczniów? Nie jest za łatwe? Może jest za trudne?
- ✓ W jakim stopniu zadanie wykorzystujące nowoczesne technologie stanowi źródło uczenia się nowych treści?

Tak więc co z tym TIK? Myślę, że TAK, ale roztropnie i refleksyjnie!

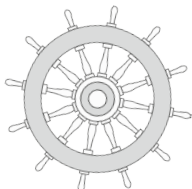
Powodzenia!

Marta Młyńska

*konsultant ds. wspomagania nauczycieli
języków obcych
oraz rozwoju szkół i placówek oświatowych
w ODN w Słupsku
nauczyciel ZSP w Sierakowicach*

Bibliografia:

1. Chapelle, C., *Computer applications in second language acquisition: Foundations for teaching, testing, and research*. Cambridge, Cambridge University Press, 2001
2. Sysło, M.M., *Co pozostaje w edukacji z przemijającą technologią*. „Edukacja i Dialog” 2010, nr 9-10. [Online] http://www.edunews.pl/images/pdf/eid_listopad_2010.pdf (dostęp 07.04.19)
3. [file:///C:/Users/Test/Downloads/5.-teoria-w-pigulce%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/Test/Downloads/5.-teoria-w-pigulce%20(4).pdf)
4. <http://www.superbelfrzy.edu.pl/>
5. <https://learningapps.org/>
6. <https://www.minstructor.pl/>
7. <https://www.mcourser.pl/>
8. <http://toondoo.com/>

IV Pomorski Konkurs o Tytuł Mistrza Nawigacji

Przygotowania do IV Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji, który odbywał się pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Pomorskiego – Mieczysława Struka, rozpoczęły się już we wrześniu 2018 r. Na początku zmodyfikowano regulamin i sporządzono plan warsztatów pn. *Interdyscyplinarne Zabawy Nawigacyjne na Mapie Morskiej*, które od tego roku pomagały siódmo i ósmoklasistom – uczestnikom konkursu przygotować się do turnieju nawigacyjnego, ale nie były elementem koniecznym (jak w latach ubiegłych), aby wziąć w nim udział. Tegoroczną nowością było też przeprowadzenie Konkursu w dwóch etapach: szkolnym i wojewódzkim.

Wielu nauczycieli, którzy w ubiegłym roku szkolnym zostali przeszkoleni z podstaw nawigacji na mapie morskiej, w tym roku zdecydowało się przygotować uczniów samodzielnie. Równie liczna grupa pedagogów skorzystała z zaproponowanych przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku i Pomorską Szkołę Żeglarstwa i Edukacji Morskiej w Gdyni – w współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku warsztatów nawigacyjnych. Zajęcia odbywały się w sprawdzonej już formule: nauczyciel plus grupa 3-4 uczniów szkolących się wspólnie. Warsztaty przeprowadzone zostały w Słupsku, Gdyni, Zagórzycy, Łebie, Kobylnicy i Ustce. Ogółem uczestniczyło w nich około 80 uczniów i 20 nauczycieli.

6 lutego 2019 r. odbył się I – szkolny etap Konkursu. Do testu przystąpiło 107 uczniów z klas siódmych i ósmych, z 26 szkół podstawowych województwa pomorskiego: z Gdańska, Gdyni, Rumi, Władysławowa, Słupska, Korzeniewa, Kobylnicy, Ustki, Zagórzycy, Globina, Kwidzyna, Łeby, Szemudu, Marszewska Lęborskiego, Kowali i Zaleskich.

Sprawdzian wiedzy nawigacyjnej obejmował tematy, z którymi uczniowie zapoznawali się podczas

warsztatów pn. *Interdyscyplinarne Zabawy Nawigacyjne na Mapie Morskiej*. Zagadnienia i materiały edukacyjne oraz bibliografia do przygotowania się do wstępnego etapu konkursu zostały też zamieszczone na stronie internetowej Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej: www.edukacjamorska.odn.slupsk.pl oraz na stronie internetowej Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku – w zakładce *Edukacja Morska*, tak by każdy startujący w turnieju miał dostęp do wszelkich niezbędnych informacji. Uczestnicy eliminacji szkolnych odpowiadali na pytania z zakresu podstawowych definicji i pojęć nawigacyjnych, obliczali kursy, deklinacje, dewiacje, opisywali pozycje i klasyfikowali morskie jednostki miary. Prace, ocenione przez nauczycieli zgodnie z dostarczonym wzorem odpowiedzi, zostały przesłane organizatorowi.

Na podstawie protokołów z przebiegu konkursu i wpisanej punktacji, z każdej biorącej udział w eliminacjach szkoły, organizator zakwalifikował do udziału w finale konkursu uczniów, którzy osiągnęli najwyższe w tym etapie wyniki. Maksymalną liczbę punktów zdobyli **Daria Lewicz** (20 pkt.), **Kacper Bokacz** (20 pkt.), **Radosław Bieniek** (20 pkt.) ze Szkoły Podstawowej w Zaleskich. Z Trójmiasta, najlepszymi okazali się uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 39, im. kpt. ż.w. Kazimierza Jurkiewicza – **Karol Pietrzyński** (19 pkt.) i **Amelia Szweda** (19 pkt.).

13 marca w Słupskim Inkubatorze Technologicznym w Słupsku odbył się finał IV Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji, do którego przystąpiło 57 uczniów z pomorskich szkół podstawowych: z Gdyni, Gdańska, Kowali, Szemudu, Zaleskich, Ustki, Słupska, Władysławowa, Rumi, Łeby, Globina, Marszewska Lęborskiego i Kwidzyna. Finałiści, podzieleni na trzy grupy, w czasie 90 minut rozwiązywali zadanie konkursowe z nawigacji terestrycznej, polegające na określeniu pozycji na mapie, wyznaczeniu kursu, odłożeniu przebytej drogi, wykonaniu koniecznych obliczeń nawigacyjnych i nakresów na morskiej mapie nawigacyjnej.

Niektórzy uczniowie brali udział w konkursie już po raz trzeci, stąd przygotowane zadanie nawigacyjne było trudniejsze, od tych rozwiązywanych w poprzednich edycjach. Pomimo podniesienia poprzeczki, poziom oddanych prac, będący wynikiem systematycznej i konsekwentnej pracy nauczycieli z uczniami, prowadzących zespoły konkursowe, był wysoki i wyrównany. Stanowił też poważne wyzwanie dla Komisji Konkursowej. Ocenie podlegała precyzja wykonania części graficznej zadania na mapie, wraz z opisem i poprawność obliczeń w części matematycznej.

Komisja konkursowa w składzie: przewodniczący – mdr ppor. rez. dr **Dariusz Kloskowski**, ekspert zewnętrzny ODN w Słupsku; oraz członkowie: kpt. **Leopold Naskręt** – sekretarz Zarządu Pomorskiego Związku Żeglarskiego i kpt. **Mirosław Lamkowski** – prezes Szkoły Żeglarstwa Magola, a także sekretarz – **Iwona Poźniak** – koordynator Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, do późnych godzin wieczornych oceniała prace i po burzliwych obradach, przedstawiła werdykt: **I miejsce i Tytuł Mistrza Nawigacji** wywalczyła **Joanna Lisiak** ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Ustce, opiekun Beata Zduniak. **II miejsce** zajęła **Julia Nakoneczna** ze Szkoły Podstawowej w Kobylnicy, opiekun Joanna Ploch, a **III miejsce** przypadło **Aleksandrze Ossowskiej** ze Szkoły Podstawowej w Kobylnicy, opiekun Ewa Matczak.

Wyróżnienia otrzymali:

- **Stanisław Chilecki** – Szkoła Podstawowa nr 2 w Ustce, opiekun Beata Zduniak,
- **Dominika Krasucka** – Szkoła Podstawowa nr 2 w Ustce, opiekun Beata Zduniak,

- **Dawid Filas** – Szkoła Podstawowa nr 2 w Ustce, opiekun Beata Zduniak,
- **Helen Aslan** – Szkoła Podstawowa nr 2 w Ustce, opiekun Beata Zduniak,
- **Radosław Bieniek** – Szkoła Podstawowa w Zaleskich, opiekun Magdalena Szalek,
- **Antoni Buraczewski** – Szkoła Podstawowa w Kobylnicy, opiekun Ewa Matczak,
- **Milena Noga** – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słupsku, opiekun Anna Wolikowska,
- **Marta Suliga** – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słupsku, opiekun Anna Wolikowska,

Każdy z uczestników i opiekunów uczniów biorących udział w finale IV Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji, otrzymał pamiątkowy dyplom udziału. Wszyscy finaliści: 57 uczniów oraz ich nauczyciele-opiekunowie zostali też nagrodzeni udziałem w rejsach niespodziankach i w maju, w 14 grupach odbyli takie rejsy na jachcie Por Favor. Organizatorem i fundatorem rejsów była Fundacja Aktywnie i Zdrowo, Fundacja Rozwoju Polskiego Żeglarstwa Regatowego – Regaty Morskie, we współpracy z Pomorskim Związkiem Żeglarskim.

Uroczyste podsumowanie konkursu i nagrodzenie laureatów odbyło się **8 maja br. w Słupsku w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli podczas V Słupskiej Konferencji Marynistycznej. Mistrzyni Nawigacji 2019 – Joanna Lisiak** z SP 2 w Ustce otrzymała z rąk **Józefa Sarnowskiego** – członka Zarządu Województwa Pomorskiego *złoty sekstant* – główną nagrodę ufundowaną przez patrona honorowego konkursu – Marszałka Województwa Pomorskiego **Mieczysława Struka**. Pozostali laureaci konkursu i wyróżnieni otrzymali pamiątkowe gawertony, statuetki i puchary ufundowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego oraz dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku – kpt. ż.w. **Włodzimierza Kotuniaka**.

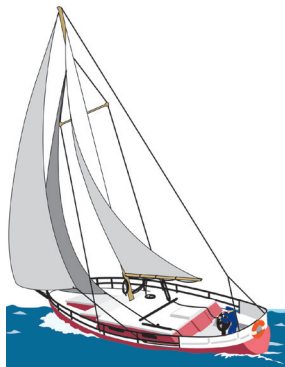
Nauczyciele-opiekunowie najlepszych w województwie pomorskim młodych nawigatorów otrzymali *Listy gratulacyjne* od Marszałka Województwa Pomorskiego Mieczysława Struka. Wszystkim laureatom i wyróżnionym w IV Pomorskim Konkursie o Tytuł Mistrza Nawigacji oraz ich opiekunom serdecznie gratulujemy i życzymy kolejnych sukcesów!

Iwona Poźniak

koordynator IV Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji

Leopold Naskręt

*juror konkursu
sekretarz Pomorskiego Związku Żeglarskiego*

XXIII Festiwal Piosenki Marynistycznej „Łajba 2019”

23 marca 2019 r. w **Słupskim Inkubatorze Technologicznym** odbył się **XXIII Festiwal Piosenki Marynistycznej „Łajba 2019”** propagujący tradycje marynistyczne i wspierający działania szkół i placówek województwa pomorskiego, które uczestniczą w **Pomorskim Programie Edukacji Morskiej**. Festiwalowi towarzyszyły dwa ogólnopolskie konkursy: XXI Ogólnopolski Konkurs Plastyczny i XVIII Ogólnopolski Konkurs Dziennikarski o „Laur Słupskich Kotwic”.

Organizatorem Festiwalu „Łajba 2019” była Szkoła Podstawowa nr 9 im. kmdra por. Stanisława Hryniewieckiego w Słupsku. Festiwalowi patronowali: senator RP – **Kazimierz Kleina**, kapitan żeglugi wielkiej **Andrzej Królikowski** – prezes Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Rzeczej, a partnerem wydarzenia była: Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego reprezentowana przez prezesa Mirosława Kamińskiego.

Oficjalnego otwarcia Festiwalu dokonał dyrektor SP nr 9 w Słupsku – **Paweł Dajer**. Podczas uroczystości wręczenia nagród laureatom Festiwalu głos zabrał dr inż. kap. ż.w. **Andrzej Królikowski** – prezes Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Rzeczej, który podkreślił wagę edukacji morsko-żeglarskiej w kształtowaniu tożsamości mieszkańców regionu, przypomniał, że rok 2019 został przez Senat RP ogłoszony Rokiem Ligi

Morskiej i Rzeczej. **Andrzej Królikowski** odznaczył okolicznościowymi Medalami 100-lecia LMiR dyrektora SP 9 w Słupsku – **Pawła Dajera**, wicedyrektora **Jolantę Poradę** i **Jana Wilda** – prezesa słupskiego oddziału Ligi Morskiej i Rzeczej. Medale zostały przyznane za wkład w propagowanie kultury morskiej i kultywowanie tradycji związanych z morzem w środowisku edukacyjnym.

Eliminacje konkursowe Festiwalu Piosenki Marynistycznej rozstrzygnięte zostały w trzech kategoriach: soliści, zespoły klas 0-3 i zespoły klas 4-8. 17 wykonawców ze szkół podstawowych **Słupska, Szczecina, Ustki, Zaleskich, Sierakowic, Smoldzina, Kobylnicy i Gowidlinia**. Oceniało jury w składzie: przewodniczący: **Piotr Merecki** – dziennikarz radiowy, muzyk, wokalista, członkowie: **Agnieszka Siepietowska** – instruktor wokalny w Młodzieżowym Domu Kultury w Słupsku, dwukrotna laureatka programu telewizyjnego „Szansa na sukces”, **Marian Szarmach** – muzyk, perkusista, aranżer, koncertujący na różnych scenach świata grał między innymi z: **Andrzejem Rosiewiczem**, **Bogdanem Smoleniem**, **Hanną Banaszak**, **Alem Pacino**, orkiestrą **Stana Getza** i **Tonnego Bennetta**, sekretarz – **Beata Grądzka** – nauczycielka matematyki w SP nr 9 w Słupsku.

W kategorii solistów **III miejsce** zajęła **Hanna Cheda** ze **Szkoły Podstawowej nr 3 w Ustce**, przygotowana przez **Joannę Brzezińską**. **II miejsce** przypadło

Oliwii Lewińskiej ze Szkoły Podstawowej w Kobylnicy, przygotowanej przez Joannę Janulewicz-Nyc, a I miejsce zajęła Karolina Leszczyńska ze Szkoły Podstawowej w Kobylnicy, przygotowana również przez Joannę Janulewicz-Nyc.

W kategorii zespoły – klasy 0-3 III miejsce przyznano Zespołowi Bursztyнки ze Szkoły Podstawowej w Ustce, przygotowanemu przez Joannę Brzezińską, II miejsce zajął Zespół Słoneczka ze Szkoły Podstawowej nr 8 w Słupsku, przygotowany przez Iwonę Sazon. I miejsce w tej kategorii zajął zespół Minutki ze Szkoły Podstawowej w Zaleskich, przygotowany przez Urszulę Tamulis.

W kategorii zespoły – klasy 4-8 III miejsce przyznano Zespołowi Atrip z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Smoldzinie, przygotowanemu przez Ryszarda Pałuckiego, II miejsce zajął Zespół Muszelki z Komendy Hufca ZHP w Słupsku, przygotowany przez Urszulę Tamulis. I miejsce w tej kategorii zajął zespół Półnutki ze Szkoły Podstawowej w Zaleskich, przygotowany przez Urszulę Tamulis.

Jury przyznało też wyróżnienia, które otrzymali: Nikola Wypijewska ze Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 4 w Słupsku – opiekun Marta Andrzejewska i Kacper Karol Kujawski z Prywatnej Szkoły Muzyki Jakubowiak&Ponichtera w Szczecinie – opiekun Sandra Jakubowiak

Uczestnicy XXIII Festiwalu Piosenki Marynistycznej Łajba 2019 walczyli o cenne nagrody. Nagrodą za I miejsce dla solisty był rejs na Bornholm – ufundowany przez Kołobrzeską Żeglugę Pasażerską. Nagrodzeni soliści otrzymali też nagrody rzeczowe i statuetki ufundowane przez dyrektora SP 9 Pawła Dajera oraz kmr. mgr. inż. Grzegorza Okuljara –

komendanta Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce.

Za I miejsce dla zespołów w obu kategoriach nagrodą był rejs morski statkiem po wodach Zatoki Gdańskiej. Nagroda ufundowana przez prezesa Ligi Morskiej i Rzecznej kapitana żeglugi wielkiej Andrzeja Królikowskiego. Dodatkowo nagrodzone zespoły otrzymały statuetki ufundowane przez dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku – kap. żegl. wiel. Włodzimierza Kotuniaka oraz dyrektora SP 9 Pawła Dajera, a także nagrody rzeczowe: książki, audiobooki, gry, puzzle, akcesoria elektroniczne. Wszyscy uczestnicy festiwalu „Łajba 2019” i ich opiekunowie otrzymali dyplomy i okolicznościowe słupskie monety.

Warto dodać, że 21 marca br. przed Festiwalem w SP 9 w Słupsku uhonorowano nagrodami, medalami i dyplomami laureatów XXI Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego i XVIII Ogólnopolskiego Konkursu Dziennikarskiego o „Laur Słupskich Kotwic”. Szczegółowe wyniki tych Konkursów są dostępne na stronie internetowej Szkoły Podstawowej nr 9 w Słupsku: www.sp9.slupsk.pl w zakładce „Łajba”.

Ogółem we wszystkich konkursach związanych z „Łajbą 2019” udział wzięło 250 uczniów.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom, opiekunom, gościom XXIII Festiwalu Piosenki Marynistycznej „Łajba 2019” oraz fundatorom wspaniałych nagród. Laureatom GRATULUJEMY!

Iwona Poźniak

koordynator Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej
w ODN w Słupsku

Szkoły rządzą w Kobylnicy

◆◆◆ IX Międzywojewódzkie Targi Edukacyjne ◆◆◆

21 marca 2019 r. w Kobylnicy już po raz IX odbyły się Targi Edukacyjne, których organizatorami tradycyjnie już jest Gmina Kobylnica oraz Szkoła Podstawowa w Kobylnicy. W bieżącym roku szkolnym honorowy patronat nad Targami objął również Paweł Lisowski – Starosta Słupski. Organizację Targów wsparło Gminne Centrum Kultury i Promocji oraz Centrum Usług Wspólnych w Kobylnicy, a także wolontariusze z Klubu Wolontariusza „Kornelowskie Słońce” działającego przy kobylnickiej szkole.

Uczniowie, rodzice, a także wszyscy zainteresowani mogli zwiedzać stoiska przygotowane przez 34 szkoły średnie ze Słupska, powiatu słupskiego oraz województwa zachodniopomorskiego. Przedstawiciele szkół średnich udzielali informacji o kierunkach kształcenia i warunkach rekrutacji w roku szkolnym 2019/2020.

Ten rok był szczególny, ponieważ targi odwiedzili nie tylko uczniowie klas 3 gimnazjum, ale również ósmoklasiści ze Słupska, Kępic, Dębnicy Kaszubskiej, Warcina, Barcina, Przytocka, Korzybia, Objazdy, Ustki, Kołczygłów, Smołdzina i Biesowic.

Targi umożliwiają młodzieży – ósmoklasistom i gimnazjalistom – zapoznanie się, w jednym miejscu, z ofertą edukacyjną szkół średnich z województwa pomorskiego i zachodniopomorskiego.

Można było zapoznać się także z ofertami Śródkowopomorskiego Centrum Kształcenia Ustawicznego, Mobilnego Centrum Informacji Zawodowej oraz Ochotniczych Hufców Pracy ze Słupska, a nauczyciele z Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży zapoznawali uczniów z możliwościami podjęcia pracy sezonowej.

Uruchomione punkty poradnictwa zawodowego i konsultacyjnego dwóch słupskich poradni psychologiczno-pedagogicznych udzielały uczniom porad dotyczących dalszego kształcenia, a w szczególności predyspozycji zawodowych. Zdobyta w ten sposób wiedza pomoże młodzieży w zaplanowaniu kariery zawodowej. Praca i edukacja to rzeczy ściśle ze sobą związane, dlatego też uczniowie przy wyborze przyszłego kierunku kształcenia, kierowali się także kryterium zapotrzebowania na rynku pracy.

Targi Edukacyjne w Kobylnicy od lat cieszą się niesłabnącą popularnością. Rośnie liczba szkół podstawowych zainteresowanych udziałem w Targach, ale przede wszystkim coraz więcej szkół ponadpodstawowych chce mieć możliwość zaprezentowania swoich ofert. Targi w Kobylnicy stały się miejscem spotkań uczniów i nauczycieli, okazją do wymiany doświad-

czeń. Nauczycielom gimnazjów i szkół podstawowych dostarczają wiedzy o zawodach. Uczniom pozwalają nie tylko poznać oferty szkół średnich, ale także dają możliwość do zadawania pytań, rozwiewania wątpliwości, wyrażania opinii, wymiany zdań. I w pewien sposób oswiają lęk przed nieznanym.

Dodatkową atrakcją targów stanowią niewątpliwie występy przedstawicieli szkół średnich. Wielki aplauz zdobył pokaz musztry w wykonaniu Kompanii Reprezentacyjnej Zespołu Szkół Morskich w Darłowie oraz pokaz samoobrony i technik interwencji, który zaprezentowali uczniowie Liceum Policyjnego działającego przy Zespole Szkół Informatycznych w Słupsku. Równie ciekawy był pokaz musztry wzbogacony o elementy sztuk walki i rozkładania broni w wykonaniu uczniów z Zespołu Szkół nr 7 w Białym Borze.

Tradycyjnie już można było zobaczyć pokazy tańca tradycyjnego oraz nowoczesnego przygotowane przez uczniów z Zespołu Szkół Budowlanych i Kształcenia Ustawicznego w Słupsku oraz z Zespołu Szkół Mechanicznych i Logistycznych i Liceum Ogólnokształcącego nr 5 w Słupsku. Na stanowisku zajmowanym przez uczennice Liceum Ogólnokształcącego im. Wacława Sierpińskiego w Słupsku czekały zabiegi kosmetyczne, upiększające oraz masaże dłoni.

Ogromnym zainteresowaniem cieszyła się prezentacja jachtów klasy Optimist oraz sprzętu dla serferów i kiteserferów. Można było zasiąść za sterem pełnomorskiej łodzi motorowej typu RIB. Uczniowie klasy 4a matematyczno – marynistycznej, którzy uczestniczą w Pomorskim Programie Edukacji Morskiej, zapoznawali zwiedzających z podstawami żeglarstwa oraz demonstrowali ćwiczenia „na sucho”, jak żeglować na serfingu i kiteserfingu. Stoisko mogło być zaprezentowane dzięki współpracy szkoły z Centrum Sportów Wodnych „OPTY” w Ustce.

Sukces to nie przypadek. To ciężka praca, wytrwałość, nauka oraz wybory i ich konsekwencje. Targi Edukacyjne w Kobylnicy dają młodzieży możliwość wyboru. I taki właśnie jest ich cel.

Anna Bielecka
wicedyrektor Szkoły Podstawowej
w Kobylnicy

Nauczyciele do piór, czyli VI Pomorski Konkurs Literacki dla Nauczycieli

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Słupsku proponuje nauczycielom województwa pomorskiego kolejną formę aktywności twórczej – Pomorski Konkurs Literacki dla Nauczycieli. Przy współpracy Stowarzyszenia Edukacyjnego Volumin organizujemy szóstą edycję konkursowych prezentacji twórczości literackiej nauczycieli Pomorza. W dotychczasowych edycjach wzięło udział 135 autorów prac poetyckich i prozatorskich. Jury konkursu oceniło w sumie ponad 360 prac.

Celem konkursowych zmagania w ramach **VI Pomorskiego Konkursu Literackiego dla Nauczycieli** jest m.in. wsparcie i promocja literackich talentów pomorskich pedagogów, rozbudzenie aktywności twórczej, pielęgnowanie pasji literackich oraz integracja środowiska nauczycielskiego naszego regionu.

Swoją literacką pasją twórczą dzielą się z nami nauczyciele różnych specjalności i różnych szkół województwa pomorskiego, a prace na konkurs nadsyłane są z wielu stron województwa. W skład jury oceniającego prace wchodzi: prof. Akademii Pomorskiej Sławomir Rzepczyński, red. Zbigniew Babiarz-Zych, pisarka i dziennikarka Jolanta Nitkowska-Węglarz oraz przedstawiciel organizatora Jolanta Betkowska.

Poprzednią edycję Konkursu Literackiego dla Nauczycieli podsumowaliśmy w grudniu 2017 roku. Gościliśmy wówczas autorów wyróżnionych prac: Magdalenę Kubiak za wiersz „Słoik z poezją“ oraz, w kategorii prozy, Barbarę Pieślak za „Cienie“, Konrada Karpowicza za „Zasady zdrowego żywienia“ i Krzysztofa Surowca za „5.50“.

VI Pomorski Konkurs Literacki dla Nauczycieli odbywa się pod patronatem medialnym Radia Gdańsk, Dziennika Bałtyckiego i Głosu Pomorza. Patronat honorowy objęli Marszałek Województwa Pomorskiego, Starosta Powiatu Słupskiego, Prezydent Miasta Słupska oraz Pomorski Kurator Oświaty.

Uroczyste uhonorowanie laureatów tegorocznego VI Pomorskiego Konkursu Literackiego dla Nauczycieli planujemy zorganizować w grudniu b.r., towarzysząc jubileuszowi 65-lecia funkcjonowania Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Słupsku.

Serdecznie zachęcamy twórczych nauczycieli Pomorza do podzielenia się z nami literackimi pasjami i przysyłania prac do Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Słupsku, do 30 września 2019 roku. Regulamin oraz inne informacje dotyczące konkursu dostępne są na stronie www organizatora: www.pbw.slupsk.pl oraz pod nr 59 842 27 05 i 59 840 26 60.

Niech po raz kolejny w Ciele Pedagogicznym obudzi się Duch Literacki!

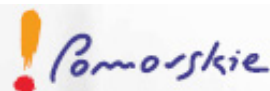
Agata Szklarkowska

dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Słupsku
dyrektor@pbw.slupsk.pl

Jolanta Betkowska

koordynator Konkursu Literackiego dla Nauczycieli,
j.betkowska@pbw.slupsk.pl

VI Pomorski Konkurs Literacki dla Nauczycieli

Termin nadsyłania prac:
30 września 2019r.

Regulamin konkursu na pbw.slupsk.pl
Zapraszamy do udziału!

ORGANIZATORZY

PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA W SŁUPSKU
STOWARZYSZENIE EDUKACYJNE VOLUMIN

 Stowarzyszenie
Edukacyjne
Volumin

JEDNOSTKA SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Patronat honorowy:

MIĘDZYSŁAW STRUK
NAKŁADK
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Starosta Słupski

Słupsk

KO

Patronat medialny:

 Radio Gdańsk

 Dziennik Bałtycki

 GŁOS
POMORZA

Biblioteka ODN poleca...

Czaplewski K., *Podstawy nawigacji morskiej i śródlądowej*, Pelplin: Wydawnictwo Bernardinum, 2014, ISBN 978-83-7823-287-2.

Autor nie naruszając tradycji kształcenia włączył w zakres omawianej książki zagadnienia, których znajomość jest niezbędna dla prowadzenia nakresu drogi statku w standardowym procesie nawigacyjnym. Należy do nich zaliczyć głównie geodezyjno-kartograficzne podstawy nawigacji, locję i część zagadnień z nawigacji śródlądowej. Takie rozwiązanie problemu kształcenia ułatwi studentom odnajdowanie wiedzy w jednym podręczniku.

Na jej wysokie walory składa się zamieszczenie zagadnień podstawowych z innych specjalności, jak np. geodezja i kartografia. Nie bez znaczenia jest również uwzględnienie wymagań Konwencji STCW w kształceniu kadr na statki.

Proponowane dzieło wzbogaci bibliotekę nawigacyjną w Polsce, uaktualni wiele informacji zmieniających się z upływem czasu oraz znajdzie wielu czytelników nie tylko w żegludze morskiej, ale również w sportach i rekreacji na morzu oraz wybranych specjalnych procesach nawigacyjnych.

Ficoń K., *Logistyka morska*, Warszawa: BEL Studio, 2013, ISBN 978-83-61-208-76-1

Logistyka morska. Statki, porty, spedycja – jest pierwszą na polskim rynku wydawniczym pozycją książkową poświęconą szerokiej problematyce funkcjonowania logistycznych łańcuchów dostaw z wykorzystaniem drogi morskiej. Książka składa się z 3 części. W pierwszej części – Statki morskie, zostały scharakteryzowane współczesne konstrukcje okrętowe, wykorzystywane jako środki transportu w morskiej żegludze handlowej. Część druga – Porty morskie prezentuje nowoczesne porty jako węzłowe punkty inter i multimodalne sieci transportowej na szlakach morskich. W części trzeciej – Spedycja morska zostały sformułowane podstawowe standardy i technologie międzynarodowych procesów spedycyjnych w transporcie morskim. Prace zamyka obszerny aneks zawierający zasadnicze informacje i statystyki dotyczące polskiego transportu morskiego za rok 2008. Układ merytoryczny książki cechuje jednolite podejście systemowe oparte na filozofii logistycznych łańcuchów dostaw i rynkowych kryteriach prowadzenia działalności gospodarczej w warunkach transgranicznej gospodarki globalnej. W książce zostały wyeksponowane przede wszystkim rynkowe walory polskiej gospodarki morskiej, jej bariery i tendencje rozwojowe. Treści książki uzupełniają liczne tabele i atrakcyjne schematy i szkice graficzne.

Lowell T., *Rycerze głębin*, Warszawa: Wydawnictwo Finna, 2003, ISBN 83-91974-80-4.

Thomas Lowell – amerykański dziennikarz, prezydent i autor licznych książek (najbardziej znane to m. in. *Z Lawrence w Arabii*). Napisał *Rycerzy głębin*, ponieważ chciał się osobiście przekonać, czy krążące w czasie Wielkiej Wojny i zaraz po niej pogłoski o bestialstwie, okrucieństwie niemieckich podwodników rzeczywiście odpowiadają prawdzie. Końcowy efekt: wielce ciekawa oraz udana książka.

Zaraz po pierwszej wojnie światowej, w czasie której opinia publiczna Zachodu jednoznacznie potępiła działalność Ubootów, nazywając ich załogi Hunami, autor postanowił dotrzeć do najsłynniejszych dowódców Ubootów i ich załóg, aby na podstawie ich relacji dociec prawdy. Jego obraz był szokiem dla odbiorców zachodnich. Gdyby tę książkę napisał Niemiec, okrzyknięto by go kłamcą. Ale napisał ją Amerykanin i to bodaj najbardziej znany reportażysta w swoim kraju. Z jego książki rysuje się zupełnie inny obraz Hunów - nazywa ich wręcz rycerzami głębin, ze względu na humanitarne traktowanie rozbitków z zatopionych przez nich statków. Lowell Thomas oparł swoją opowieść wyłącznie na najbardziej dramatycznych relacjach. Dzięki temu książka, jak u Hitchcocka, zaczyna się od trzęsienia ziemi, a potem napięcie tylko wzrasta.

Pohl K., *Żeglarze*, Szczecin: Wydawnictwo ZAPOL, 2013, ISBN 978-83-11-7518-353-5.

Dziennikarka „Głosu Szczecińskiego” i „Obserwatora Morskiego”, publicystka morska, współpracownik Uniwersytetu Szczecińskiego. Morskiej tematyce jest wierna od lat. Z jednakową pasją opisuje losy marynarzy, marynarskich rodzin, urodę statków, dokonania i problemy morskiej branży. Wspiera piórem wszelkie morskie inicjatywy. Tropi też ciekawych ludzi i zapomniane wydarzenia szczecińskie.

„ŻEGLARZE” to pierwsza tego typu żeglarska monografia na polskim rynku. Są w niej zaprezentowane sylwetki żeglarzy w różny sposób związanych ze Szczecinem i Pomorzem Zachodnim. Niekoniecznie tu urodzonych, czy mieszkających ale Szczecin był ważny w ich żeglarskiej karierze, bo tu zaczęli bądź kończyli swoje rejsy i żeglarskie wyprawy, bo w szczecińskich stoczniach budowano dla nich jachty. Są też żeglarze z różnych regionów Polski, ponieważ autorkę poruszyła ich historia, zaciekały żeglarskie przeżycia i dokonania. Na kartach książki spotkamy m.in.: Andrzeja Armińskiego, Krzysztofa Baranowskiego, Krystynę Chojnowską-Liskiewicz, Wojciecha Jacobsona, Janusza Charkiewicza, Kazimierza Haskę, Henryka Jaskułę, Zbigniewa Kosiorowskiego, Macieja Krzeptowskiego, Tomasza Cichockiego, braci Ludwińskich, Ludomira Mączkę, Joannę Pajkowską, Teresę Remiszewską, Krystiana Szypkę, Patryka Zbroję, Leonida Teligę, Henryka Widerę, Edwarda Zajacę.

Bernacka D., *Od słowa do działania*, Warszawa: Wydawnictwo Żak, 2001, ISBN 83-88149-47-4.

Książka jest przewodnikiem po współczesnych metodach kształcenia. Jest to skrócone zaprezentowanie znanych i mniej znanych metod nauczania - uczenia się oraz próba przejścia od teorii pedagogicznych do praktycznych wskazówek. Zmieniająca się sytuacja w polskiej oświacie, położenie nacisku na opanowanie przez ucznia umiejętności wymusza niejako stosowanie na szerszą skalę aktywnych metod kształcenia. Metody aktywne to dominacja uczenia się nad nauczaniem. Dają się one stosować na każdym etapie kształcenia, od etapu nauczania zintegrowanego do klas maturalnych włącznie. Metody aktywne to takie, których założeniem jest zaangażowanie osób uczących się w proces dydaktyczny. Ich stosowanie wpływa korzystnie nie tylko na ucznia (wiedza i umiejętności zdobyte samodzielnie są trwalsze), lecz także na nauczyciela, stawiając go w roli badacza i twórcy. Istotą metod aktywnych jest przewaga uczenia się nad nauczaniem. Uczenie się (uczeń) - to stosowanie metod aktywnych, które prowadzą do trwałych zmian w myśleniu i działaniu, do zdobycia nowych doświadczeń. Nauczanie, kształcenie (nauczyciel) - to stosowanie metod aktywizujących, które polegają na wzajemnym oddziaływaniu nauczyciela i ucznia w celu spowodowania zmian u ucznia.

Gołębiak D.B., *Uczenie metodą projektów*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2007, ISBN 83-02-08349-5.

Publikacja jest pomocniczą książką dla nauczycieli, edukatorów, studentów i wykładowców kierunków pedagogicznych. Jej autorami są nauczyciele akademicki oraz nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W przewodniku przedstawiono pracę metodą projektów w realizowaniu uczenia się całościowego, to znaczy ukierunkowanego na kształtowanie całej osobowości ucznia - na rozwój poznawczy, emocjonalny, społeczny. Pokazano możliwość zastosowania i rozwijania proponowanej formy niezależnie od treści przedmiotowych, akcentując czynności projektowania nauczania, angażowanie wszystkich uczestników edukacji, a więc i nauczycieli, i uczniów. Proponowaną formę dydaktyczną obrazują przykłady projektów dla różnych poziomów pracy z uczniami (nauczanie początkowe, starsze klasy szkoły podstawowej, gimnazjum). Podczas IX Krajowych Targów Książki Akademickiej publikacja otrzymała WYRÓŻNIENIE MINISTRA EDUKACJI I SPORTU w Konkursie na Najlepszą Książkę Akademicką ATE-NA`2002.

Mikina A., Zajac B., *Jak wdrażać metodę projektów?*, Kraków: Impuls, 2006, ISBN 83-73-08675-3.

Jak wdrażać metodę projektów? Poradnik dla nauczycieli i uczniów gimnazjum, liceum i szkoły zawodowej - doskonały poradnik umożliwiają-

cy skuteczne wdrażanie metody projektów do praktyki szkolnej. Główna tematyka książki ukierunkowana jest na techniki kształtowania umiejętności ponadzawodowych uczniów. W książce autorki omawiają zagadnienia dotyczące kształtowania postaw przedsiębiorczych uczniów, modeli i technik rozwiązywania problemów, pracy w grupie oraz wiele wskazówek praktycznych związanych z wdrażaniem tej metody na etapie przygotowania projektu, jego wykonania i oceny. Pozycja szczególnie przydatna dla nauczycieli gimnazjów i szkół średnich, tym bardziej, że w książce znajdują się przykłady dotyczące opracowania kontraktu, konspektu projektu, różnorodne arkusze oceny pracy uczniów oraz przykłady projektów wykonywanych przez uczniów na różnych poziomach edukacyjnych w różnych obszarach tematycznych.

Jest to poradnik umożliwiający skuteczne wdrażanie metody projektów do praktyki szkolnej. Główna tematyka książki ukierunkowana jest na techniki kształtowania umiejętności ponadzawodowych uczniów. W książce autorki omawiają zagadnienia dotyczące kształtowania postaw przedsiębiorczych uczniów, modeli i technik rozwiązywania problemów, pracy w grupie oraz wiele wskazówek praktycznych związanych z wdrażaniem tej metody na etapie przygotowania projektu, jego wykonania i oceny.

PotockaB., *Projekty edukacyjne – poradnik dla nauczycieli*, Kielce: Zakład Wydawniczy SFS, 2002, ISBN 83-88710-47-8.

Publikacja pomocnicza dla nauczycieli, edukatorów, studentów i wykładowców kierunków pedagogicznych. Jej autorami są nauczyciele akademicki oraz nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W książce przedstawiono pracę metodą projektów w realizowaniu uczenia się całościowego, to znaczy ukierunkowanego na kształtowanie całej osobowości ucznia; na rozwój poznawczy, emocjonalny, społeczny. Pokazano możliwość zastosowania i rozwijania proponowanej formy niezależnie od treści przedmiotowych, akcentując czynności projektowania nauczania, angażowanie wszystkich uczestników edukacji, a więc i nauczycieli, i uczniów w daną formę dydaktyczną obrazują przykłady projektów dla różnych poziomów pracy z uczniami (nauczanie początkowe, starsze klasy szkoły podstawowej, gimnazjum).

*Wybrała Grażyna Wieczorek
konsultant ds. informacji pedagogicznej
i wydawnictw ODN w Słupsku*

PRZEDZIAŁ LITERAC(T)KI

— Lubię korzystać z cytatów —

„Stety, a może niestety” lubię korzystać z cytatów. Ubarwiają teksty, ułatwiają wypowiedzi, uprzyjemniają czytanie, uzmysławiają, co było lub powinno być ważne. Często koją udrękę poszukiwania tego właściwego, najwłaściwszego słowa. Bywa, że człowiek godzinami (nocami!) zastanawia się, jak najtrafniej wyrazić uczucie, emocje, wrażenie i męczy się z tym okrutnie. Jednak, gdy w oko wpadnie dobry cytat, co za ulga – to jest to, dokładnie to! I dalej, cytatem ruszona z miejsca, myśl własna płynie już swobodnie. Czyjeś słowa, słowa które gdy pojedyncze, sami doskonale znamy, a jednak ich kombinacja w czymś wykonaniu bywa wyjątkowa. Czasem cudzymi słowami, własną myśl najpiękniej można wyrazić. Nieoryginalnie? Nieosobiście? Ale skoro wyszło komuś najpiękniej, to po co błądzić pomiędzy słowami w poszukiwaniu erzacu. Wystarczy potem osobiście i oryginalnie zacytowane słowa rozwinąć. Ciekawi, mądrzy ludzie powiedzieli coś pięknie, można ich słowa cytować, przypominać, można się po prostu zachwycać – jeśli piękne. Niestety, z równą intensywnością krążą też słowa ludzi głupich. Czasem są to po prostu śmieszne cytaty, czasem ma się ochotę zapłakać...

Od kiedy pamiętam, w różnych okolicznościach cytowałam. Podziwiałam genialność słownych zbitek stworzonych przez wybitnych ludzi, zapamiętywałam je i puszczałam dalej w świat. Cytaty znakomicie ułatwiały mi rozpoczęcie własnej wypowiedzi ustnej czy pisemnej lub świetnie ją puentowały. Słowa cytowane, odpowiednie do okoliczności. Dawno temu zdawałam do liceum i swoje wypracowanie rozpoczęłam cytatem „Ludzie ludziom zgotowali ten los”^{*} – w wersji oryginalnej, zgodnie z intencją autorki. Niewielką, jedyłą ściągę na maturze miałam zapisaną cytatai, choć wszystkie znałam na pamięć. Większość wykorzystałam w wypracowaniu. Maturę nieźle zdałam ☺. Prace naukowe obowiązkowo najeżone są cytatai. Tych nie pamiętam, ale były ☺. Dziś też chętnie korzystam z cytatów. Bo uwielbiam, gdy celne czyjeś słowa zgodzą się z moją myślą, myślą, której na pewno nie sformułowałabym lepiej. Cytuję czasem, bo podziwiam ich autorów. Zazdroszczę trafności i esencjonalności sentencji. Bo, mimo że z takim cytatem, życzenia, pozdrowienia, refleksje, teksty itp., wydają mi się ciekawsze, bardziej oryginalne. Cytowane słowa rozwijam, dopowiadam, interpretuję. Czasem parafrazuję. A czasem po prostu cytuję. Zawsze korzystam z nich w dobrej wierze, pamiętając o ich autorze. To najważniejsze. „Warto być przyzwoitym”^{*}. Tak więc.. pora na garść wiosennych cytatów.

➤ **Anna Czerwińska-Rydel** – „muzyk, pedagog, autorka książek dla dzieci i młodzieży o tematyce muzycznej, historycznej, społecznej, biograficznej. Członek Stowarzyszenia Pisarzy Polskich oraz Polskiej Sekcji IBBY. Pomysłodawczyni i twórczyni serii biograficznych powieści dla dzieci i młodzieży o wielkich postaciach.” „Lubię niebo pełne gwiazd, wiatr w grzywie konia i ciepłe drożdżowe ciasto. Kocham dzieci, tajemnicze ogrody i słońce we włosach. A bajki zbieram jak kwiaty na łące!”

➤ **Paulina Hendel** – „autorka postapokaliptycznej trylogii dla młodzieży „Zapomniana księga”. Od najmłodszych lat ma słabość do literatury fantastycznej. Pasjonuje się wierzeniami ludowymi oraz słowiańską demonologią, co znajduje odzwierciedlenie w jej twórczości. Owocem tej pasji jest jej nowy cykl „Żniwiarz”. Godzinami potrafi opowiadać o dawnych wierzeniach, zabobonach oraz metodach leczenia najróżniejszych dolegliwości. Miłośniczka dzikiej przyrody i zwierząt. Entuzjastka podróży, zwłaszcza bez przewodnika.”

➤ **Jolanta Nitkowska-Węglarz** – pisarka, która urodziła się w Słupsku. „Jest absolwentką polonistyki Uniwersytetu Gdańskiego i dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego. Znana jest jako dziennikarka, pisarka, pasjonatka tajemnic nadmorskiego regionu, autorka baśni dla dzieci.” „Wtedy jeszcze nie byłam świadoma tego, czego dowiedziałam się, badając dzieje Pomorza. Że ta otwartość jest dla tego miejsca typowa. Tu zawsze współistniały obok siebie, uzupełniały się, przenikały i rozwijały różne kultury. Tolerancja i szacunek dla odmiennych poglądów, religii, wartości przez całe wieki była obecna w życiu Słupska i regionu.”

➤ **Daniel Odija** – „autor czterech bardzo dobrze przyjętych powieści: „Ulica” (2001), „Tartak” (2003), „Niech to nie będzie sen” (2008) i „Kronika umarłych” (2010) oraz tomu opowiadań „Szklana huta” (2005)”. „Daniel Odija opisuje [...] zdegradowaną rzeczywistość. Bohaterowie jego prozy nie znaleźli się w takiej rzeczywistości za sprawą jakiegokolwiek własnej decyzji, lecz po prostu dlatego, że taki jest ich świat i żadnego innego nie ma. To znaczy być może gdzieś jest, ale tak nieosiągalny, że jawi się jako senna, czy raczej – deliryczna, fantasmagoria. Każda próba nawiązania kontaktu z tym innym światem kończy się dla bohaterów klęską, utwierdza w przekonaniu, że tak naprawdę istnieje tylko ich ulica.”

➤ **Wioletta Piasecka** – autorka bajek i baśni dla dzieci. „Urodzona w Elblągu. Ukończyła Uniwersytet Gdański Wydział Historyczno-Filologiczny – Filologia Polska. Pracę magisterską napisała pod okiem prof. dr hab. Gertrudy Skotnickiej z dziedziny literatury dla dzieci i młodzieży. Temat pracy „Baśnie Hansa Chrystiana Andersena znane i nieznanne – badania nad czytelnictwem.” Jest autorką ponad 40 baśni i bajek dla dzieci, dwóch biografii m.in. Hansa Chrystiana Andersena i Faustyny Morzyckiej, czterech sztuk teatralnych, wielu słuchowisk radiowych.” „Chodźcie do mnie przyjaciele w dni powszednie i w niedzielę. Chodźcie, chodźcie, się radujcie, ale grosza nie żałujcie. Grosza nie żałujcie! Tylko groosza nie żałujcie!!! Grosza, grosza nie żałujcie!”

➤ **Marek Przybyłowicz** – „urodzony w 1962 w Drawsku Pomorskim. Filolog, absolwent UAM w Poznaniu. Były nauczyciel języka angielskiego. Mieszkał w Pile, Dębnicy Kaszubskiej [...], w Bawarii, obecnie od wielu lat [...] w stolicy Szkocji, Edynburgu. Zajmuje się pisaniem na tematy historyczne i turystyczne. Publikował między innymi w Gazecie Wyborczej, Naszej Historii, Głosie Wielkopolskim, Angorze, Edukacji i Dialogu [...] oraz The Scottish Sun. Autor powieści sensacyjnej „Czas Zemsty”. Odkrywca i tłumacz nieznanego w Polsce dziennikarstwa z oblężenia Warszawy w 1939 roku pt. „I Saw the Siege of Warsaw”... ale też romantycznych opisów: „Letnie, czerwone słońce chyliło się ku zachodowi. Ten jeden, jedyny moment, który respektuje i wiatr i inne siły przyrody: cisza przedwieczorna. Jak gdyby natura nie mogła się zdecydować, co do dalszych kroków. Moment, w którym siły przyrody dziękują słońcu za kolejny dzień i czekają, aż czerwona kula majestatycznie zniknie za horyzontem. Moment, w którym wiatr nie roztrwania po świecie zapachu kwiatów, ziół, kwitnących drzew, rzeki, jeziora, stawu z żabami...”

➤ **Tomasz Trojanowski**, który „pisze powieści i opowiadania dla dzieci i młodzieży. Jest laureatem Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego. Ukończył studia pedagogiczne na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1995 roku współpracuje z Teatrem Polskiego Radia jako autor scenariuszy słuchowisk. Jest też dziennikarzem telewizyjnym i nauczycielem.” „Herman, Zofia i Gienek, to koty mieszkające w domu Dużego. Duży ma anielską cierpliwość, a jego pupile mnóstwo czasu i szalonych pomysłów. Uwielbiają, gdy coś się dzieje, a gdy jest nudno, wpadają na kolejny genialny pomysł. Potrafią nawet zamienić się w detektywów, gdy wymaga tego sytuacja...” „A to, że koty mówią? No cóż, wszystkie zwierzątka mówią. Wystarczy tylko umieć słuchać”

➤ **Łukasz Wierzbicki** – „... pisarz i autor wielu znanych książek dla dzieci. Spotkanie z nim to wspała przygoda i podróż w najdalsze zakątki naszej wyobraźni.” „Każdy z nas każdego dnia opowiada historie. Znajdź słowo i opowiedz swoją historię.” „Pewnego jesiennego dnia niespodzianie uzmysłowiłem sobie, że przez wszystkie lata edukacji szkolnej nikt nie nauczył mnie (a nawet nie próbował) opowiadania historii. W kółko pisałem rozprawki, uczyłem się dowodzić, że mam rację. Ale jak ciekawie coś opowiedzieć? Jak dobierać słowa? Co ująć w opowieści, a co pominąć? Czym jest zwrot akcji, a czym pointa? Jak sprawić, by to, co mamy do przekazania było interesujące? Takiej lekcji nie pamiętam. Sam musiałem szukać odpowiedzi na wszystkie pytania. A może, pomyślałem, poszukać by wspólnie...”

➤ **Paweł Wakuła** – „absolwent malarstwa i pedagogiki artystycznej. Uprawia niepoważny zawód rysownika-humorysty. Od lat związany jest z tygodnikiem „Angora” oraz popularnym dodatkiem dla dzieci (i nie tylko) – „Angorka”. W 2007 roku zbiór opowiadań *Co w trawie piszczycy* został wyróżniony w Konkursie Literackim im. Astrid Lindgren.” „Czy wierzy pan w smoki?” – od tych słów zaczyna się powieść Pawła Wakuły *Smoki wyobraźni*. Co wiemy o smokach? Znamy je z legend jako bezlitosne bestie, potwory porwijące dziewice, gustujące w baraninie... ale nie o to nam chodzi...”

Zacytowane teksty pochodzą z różnych źródeł i opisują bohaterów XXVI Pomorskiej Wiosny Literackiej, organizowanej przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Słupsku oraz Stowarzyszenie Edukacyjne VOLUMIN. Bohaterowie Wiosny spotkają się, jak zwykle w maju br. z, jak zwykle liczną grupą dzieciaków i młodzieży szkolnej naszego regionu. Niektórych Literatów nie znam, zacytowałam więc to, co piszą o nich ci, którzy ich znają... O innych cytaty wyraziły najtrafniej lub najciekawiej to, co chciałam krótko przypomnieć.

Agata Szklarkowska

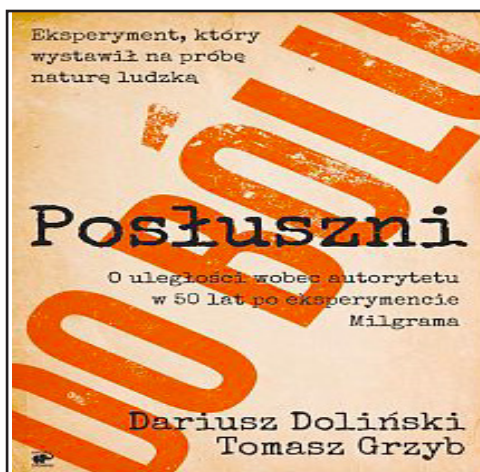
dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Słupsku

Cytaty zaczerpnięte zostały z: *Lubimy czytać, Głos Pomorza, strona Wydawnictwa Literatura, serwis Culture.pl, „Kocie historie”, autorskie strony Wioletty Piaseckiej, Łukasza Wierzbickiego, Marka Przybyłowicza.*

* odpowiednio: Zofia Nałkowska, Władysław Bartoszewski

Z biblioteczki młodego (STAŻEM) psychologa

Dla wszystkich tych, którzy wymagają od słowa pisanego znacznie więcej...

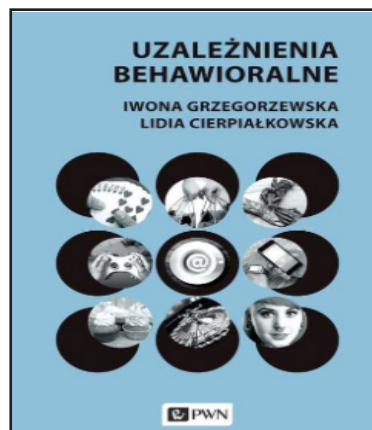
„Posłuszni do bólu”

Dariusz Doliński, Tomasz Grzyb. Jak bardzo człowiek może być posłuszny wobec autorytetu? Lektura obowiązkowa dla wszystkich, którzy chcą poznać jeden z najstydniejszych eksperymentów w psychologii Stanleya Milgrama. Czytając książkę warto zastanowić się również nad samym sobą... Jak byśmy się zachowali w podobnej sytuacji? Nie oceniamy innych, skoro sami nie byliśmy wystawieni na próbę losu. Wszystko jest możliwe.

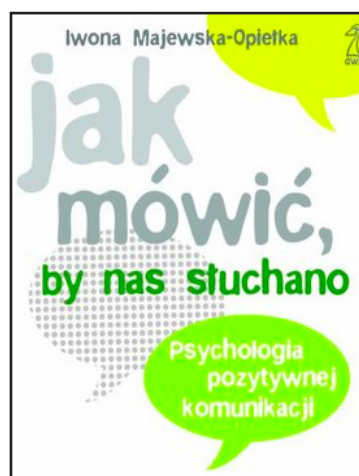
„Egoizm, to nie grzech!”

Dagmara Skalska, Tomasz Skalski (zmarł w 2015 roku). Nie da się przejść koło książki obojętnie, zwłaszcza w momencie, kiedy potrzebujemy wprowadzić zmiany w naszym życiu zarówno zawodowym, jak i osobistym. Czy nie jest tak, że zbyt często myślimy tylko o zmianach, a nie mamy odwagi ich wcielić w życie? Może już czas? Nie jest grzechem być zdrowym egoistą i zadbać po prostu czasami o samego siebie... Kto zrobi to lepiej, jak nie my sami?

„Uzależnienia behawioralne”

Iwona Grzegorzewska, Lidia Cierpiałkowska. Smartfony, internet, portale społecznościowe, zakupy, ćwiczenia fizyczne, a nawet praca mogą prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, kiedy zaczynają dominować nad naszym życiem. Może warto zastanowić się, czy określone czynności jakie wykonujemy, nie odbywają się kosztem najbliższego otoczenia? Książka pomoże nam określić, czy już mamy problem i jak go ewentualnie możemy rozwiązać.

„Jak mówić, by nas słuchano”

Psychologia pozytywnej komunikacji”. Iwona Majewska – Opielka. Komunikacja jest podstawą relacji międzyludzkich. Nie tylko cenione jest słuchanie, ale również mówienie w taki sposób, żeby inni nas słuchali. Literatura dla każdego, kto chce zwiększyć swoją siłę przekazu werbalnego. Od tego, jak mówimy zależy wiele przyszłych sytuacji w każdym aspekcie naszego życia. Czy to nie właśnie sposób mówienia, świadczy o człowieku?

Maciej Maraszkiwicz
socjolog, specjalista ds. badań i analiz
w ODN w Słupsku

Rozmowa z Magdaleną Kubiak, autorką wiersza „Słoik z poezją”, który otrzymał wyróżnienie w V Pomorskim Konkursie Literackim dla Nauczycieli w 2017 roku, organizowanym przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Słupsku i Stowarzyszenie Edukacyjne Volumin.

Pani Magdaleno, książki czytane w wieku młodzieńczym mają wpływ, jak wiemy, na kształtowanie osobowości. Czy i jaka książka była formacyjna dla Pani?

Spytać się bibliotekarki, jaka książka wywarła na nią wpływ to tak, jakby pytać się wędkarza o najlepsze połowy życia... Ile mamy czasu na ten wywiad, Pani Jolu? ☺

Jakby to powiedzieć i nie skłamać: książki są ze mną od zawsze i tworzyły moją świadomość, odkąd żyję, gdyż mam szczęście pochodzić z domu inteligentnego, w którym otaczanie się książkami, rozmowa o nich i przede wszystkim ich czytanie było i jest czymś normalnym, codziennym, ale i niezwykle istotnym w życiu moich bliskich. Zatem zaczęło się nie tylko typowo od poznawania baśni, legend, opowiadań i wierszyków dziecięcych, ale również i raczej mniej stereotypowo niż w innych rodzinach. Byłam chorowitym dzieckiem, często nieobecnym w szkole, które z czystej ciekawości sięgało również po literaturę dorosłą nawet w wieku dziecięcym. Najpierw czytałam tytuły książek, do których mogłam sięgnąć, potem oglądałam ich okładki, następnie zaczęłam pytać mamy, o czym one są. Jednocześnie mój tata często zabierał mnie do księgarni (moją ulubioną była już nieistniejąca niestety księgarnia w Głównych, w której tata zawsze coś dla mnie kupował). To były zresztą nie tylko książki: były też kolorowanki, które lubiłam, zagadki i łamigłówki z serii „Wesołe minuty”, ale też płyty winylowe z baśniami w interpretacjach wybitnych polskich aktorów, których słuchałam aż do ich zdercia i do nauczenia się tekstów na pamięć, jak np. „Dar rzeki Fly”, „Ośła Skórka”, „Królowa Zima”, „Lato Muminów”, „Stoliczku, nakryj się”, „Tańczące krasnoludki”. Książka formacyjna, mówi Pani? Nigdy bym jej tak naukowo nie nazwała. Ale jeśli miałabym mówić o książkach, które w dzieciństwie wywarły na mnie olbrzymi wpływ, to były to raczej serie książek. I to raczej książki uważane za lektury chłopięce:

– seria przygód Tomka Wilmowskiego Alfreda Szklarskiego, którą uwielbiałam. Każdą z części czytałam po 10-20 razy (poza ostatnią, dokończoną już po śmierci tego autora, to już nie było to);

– seria z Panem Samochodzikiem Nienackiego, „20 000 mil podmorskiej żeglugi” i „Tajemnicza wyspa” Verne’a, ale była też „Pollyanna”, „Awantura o Basię” Makuszyńskiego, seria przygód Dzikiej Mrówki Perepeczki, czy wreszcie „Szwedzi w Warszawie” Przyborskiego, zbiór baśni i legend polskich – „Klechdy domowe” i „U złotego źródła”, niemieckich baśni braci Grimm i francuskich - Charlesa Perraulta, no i Andersena, w wersji wcale nie do końca dziecięcej. Pamięć-

tam szok po przeczytaniu „Małej syrenki”. A potem, czyli mniej więcej w VI klasie – zaczęła się przygoda z „Trylogią” Sienkiewicza. Chcę również tu zaznaczyć, że nigdy nie grymasiłam na lektury szkolne. U mnie nigdy nie istniał podział na obowiązkowe i nieobowiązkowe książki do czytania. Pochłaniałam wszystko, co wpadło mi w ręce. No, może poza „Ulisesem” Joyce’a – ale to nie w dzieciństwie – zrobiłam trzy podejścia i dałam sobie spokój.

W ogóle na moją wyobraźnię działały zawsze okładki książek, zwłaszcza tych, których nie mogłam od razu przeczytać. Tak było na przykład z okładką „Hamleta” z Państwowego Instytutu Wydawniczego – to było moje pierwsze zetknięcie z dramatem w wersji książkowej (bo teatr telewizji to też osobna historia, oglądana przeze mnie od najmłodszych lat).

Dramat drukowany w książce zafascynował mnie zresztą jako dziecko, bo był bez opisów przyrody i tam tylko gadali, więc się szybko czytało.

Czy są książki, do których wraca Pani wielokrotnie?

Jasne, np. wspomniana „Trylogia”, „Chłopcy z Placu Broni”, „Szatan z siódmej klasy”, reportaże Kapuścińskiego, opowiadania Grudzińskiego, Iwaszkiewicza, Czechowa. „Mistrz i Małgorzata” Bułhakowa, kryminały Agathy Christie i „Przygody Sherlocka Holmesa”. Uwielbiam wracać do kryminałów naszego Joe Alexa, czyli Macieja Słomczyńskiego. Takie „Muminki” na przykład można czytać w każdym wieku i coraz częściej dochodzę do wniosku, że Tove Jansson tak naprawdę napisała je dla dorosłego czytelnika. Mitologia Greków i Rzymian, w różnych wersjach, polecam „Metamorfozy”, czyli „Przemiany” Owidiusza, żeby porównać jego mitologię z wersjami naszych twórców (Markowskiej, Parandowskiego i Kubiaka – zbieżność nazwisk przypadkowa☺, a szkoda☹, no i Gravesa np.).

Oczywiście, są też takie książki, do których już nigdy nie wrócę, albo też takie, których - w moim życiu – jestem o tym przekonana - czas już minął i żałuję tego, że nie sięgnęłam do nich w wieku dziecięcym czy nastoletnim, bo teraz wydają mi się zbyt infantylne – patrz Mniszkówna na przykład... Ale już Rodziwiczównę nadal mogę sobie poczytać bez ziewnięcia.

Co jest czy było Pani największą fascynacją czytelniczą – pisarz, poeta, konkretny tytuł, bohater?

O pisarzach już trochę mówiłam, że w wieku dziecięcym był to na pewno Alfred Szklarski i wykreowany przez niego bohater Tomasz Wilmowski. To przychodzi zawsze falami, a gdy już przyjdzie do mnie takie literackie tsunami, to poddaję się tej fali i pochłaniam dosłownie wszystko. Tak było np. z Szekspirem, któ-

rego zaczęłam czytać dosłownie wszystko w wieku licealnym, porównując różne przekłady na język polski. Wtedy również przeczytałam większość dramatów Słowackiego i coś, co dla współczesnych nastolatków jest teraz pewnie niezrozumiałe i zupełnie nieprzemakalne umysłowo, czyli dawna polszczyzna nasiąknięta archaizmami i określeniami łacińskimi, dla mnie była chlebem powszednim już w wieku nastoletnim.

Co do poezji, to też jest inna historia. Nie zapominajmy, że w latach 70.-80. i jeszcze 90. teatr telewizji był powszechnie dostępny w telewizji publicznej, bo innej nie było zresztą. Nie brakowało również poezji śpiewanej, relacji z kolejnych konkursów piosenki aktorskiej, kabaretów literackich. Od najmłodszych lat miałam skąd czerpać pełną garścią. Poezję dla siebie odkryłam również poprzez słuchanie Niemena, Demarczyk, Anawy, później piosenek Turnaua, potem Soyki. Zresztą muzyka i poezja była dla mnie zawsze czymś nierozdzielalnym.

Jaką książkę czyta Pani obecnie?

„Bohiń” Konwickiego, w ogóle z panem Konwickim się przeprosiłam i nadrabiam zaległości kilkuletnie, łykając kolejne jego soczyste prozy. Wcześniej bardziej fascynował mnie jako zupełnie osobny twórca filmowy, kreator odrębnych światów w przestrzeni kina autorskiego, z niesamowitą atmosferą i muzyką w swoich filmach. Poza tym wspaniałą był z niego gwiazdciarz. Nie lubię czytać szybko książek, jego prozę sączę sobie cichutko i powoli, rozsmakowując się jak w dobrym winie (tak to sobie literacko teraz wyrażam, bo tak naprawdę to jestem pełnym dyletantem alkoholowym).

Jaka jest Pani domowa biblioteka, może nam Pani o niej opowiedzieć?

My tego wywiadu, Pani Jolu, chyba nigdy nie skończymy (śmiech). Chce Pani chyba wrócić dziś jeszcze do domu?

Nigdy nie liczyłam moich domowych książek, choć może powinnam, z racji mojego zawodu. Mniej więcej wiem, gdzie co leży. Co jakiś czas oddaję niektóre książki na różne akcje, typu bookcrossing, albo wprost do biblioteki, bo się po prostu nie mieszczą. Robię to z bólem serca, bo z niemal każdym tomem łączą się jakieś wspomnienia, więc często z książką równie trudno się pożegnać, jak z rodziną czy przyjacielem. Mieszkam w małym popegeerowskim bloku, więc muszę jakoś racjonalnie rozmieścić ten mój księgozbiór, który jest wszędzie, poza kuchnią, toaletą i przedpokojem.

Jak Pani pisze? W ciszy czy wręcz przeciwnie, rankiem czy raczej nocą? Na komputerze czy piórem?

W ciszy – w bloku mieszkalnym? A widziała Pani „Dzień świra” Koterskiego?

Skupiam się raczej wieczorem, najbardziej optymalną dla mnie porą pisania jest 20.00-23.00, nie dalej. Nocne pisanie w moim przypadku daje mierne efekty,

zatem zaprzestałam tego procederu. Moje pismo dla mnie samej jest ledwo czytelne, zatem zmuszona jestem korzystać z dobrodziejstw laptopa. Na początku nie mogłam się do tego przyzwyczaić, było mi ciężko w ten sposób wyrażać myśli. Teraz jest to spore udogodnienie.

Przygotowuje Pani do druku tomik wierszy. Czy może Pani o nim opowiedzieć?

Jest to zbiór moich pokonkursowych wierszy, które w większości zostały jakoś tam zauważone i docenione w różnych konkursach naszego regionu lub po prostu spodobały się nie tylko mnie. Jest też tam kilka takich, które nie podobają się nikomu, ale które uważam, że i tak warto wyjąć z szuflady. Tomik zostanie wydany w drugiej połowie tego roku. Sama jestem ciekawa, jakich kształtów to nabierze i co się z tego urodzi.

Czy może się Pani podzielić swoimi doświadczeniami w pracy w bibliotece szkolnej, może zainspirować nimi innych bibliotekarzy szkolnych?

A to, Pani Jolu, temat na kolejną wspólną pogawędkę, nie uważa Pani? :)

Otrzymała Pani wyróżnienie w V Pomorskim Konkursie Literackim dla Nauczycieli. Jakie rady dałaby Pani nauczycielom, którzy trzymają swoje teksty w szufladach albo jeszcze zamknięte w głowie?

Jeśli poczują taką potrzebę, warto skonfrontować swoją małą twórczość z innymi pisarzami, zarówno tymi zawodowymi, jak i amatorskimi. Ja piszę z potrzeby serca. Tylko wtedy daje to jakąś satysfakcję. Gdyby miały być to przymusy z zewnątrz, z pewnością bym tego nie robiła. Poza tym kwestia finansowej nagrody, zwłaszcza dla nauczyciela, też jest dobrą zachętą, by wyjść z literackiego cienia, nieprawdaż? ☺

z Magdaleną Kubiak,

nauczycielem bibliotekarzem

ze Szkoły Podstawowej im. Jana Brzechwy w Wicku

rozmawiała Jolanta Betkowska

z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Słupsku

Słoił z poezją

*wycisnę karmazyn soku
z żalu za tobą
dodam nieco uśmiechu
skrzywdzonego tęsknotą
podeprę go żerdzią pamięci
tego na zawsze co było
zakręcę słoił z wierszami
może przetrzyma do lata*

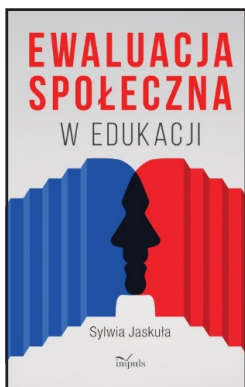
Magdalena Kubiak

PBW poleca...

Jaskuła Sylwia „Ewaluacja społeczna w edukacji”

Niniejsza książka ma za zadanie pokazać rozumienie, metodologię i możliwości wykorzystania ewaluacji społecznej w edukacji oraz drogę do wypracowania właściwej kultury ewaluacyjnej, jaka stanowi długofalowy cel jej stosowania.

Publikacja jest próbą wskazania potencjałów ewaluacji w jej uspołecznionym modelu; jest także próbą nakreślenia potrzeb wdrożenia tego typu ewaluacji, który w swoich założeniach nawiązuje do doświadczeń pedagogicznych, m.in. pedagogiki społecznej, ale także pedagogiki krytycznej.

Jaszczak-Kuźmińska Dorota, Michalska Katarzyna „ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc”

Lektura dla osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zawierająca szereg praktycznych informacji oraz odpowiedzi na najczęstsze pytania i problemy, z którymi spotykają się osoby prowadzące w środowiskach lokalnych działania na rzecz ochrony rodzin przed przemocą.

Autorki wnikliwie opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz analizują sytuację psychiczną osób doświadczających przemocy – zarówno dorosłych, jak i dzieci. Omawiają także sposób funkcjonowania sprawców przemocy. Autorki przy użyciu konkretnych przykładów podpowiadają, w jaki sposób pracować z klientami doświadczającymi przemocy i jak wzmacniać ich motywację do zmiany.

Ripp Pernille „Uczyć (się) z pasją. Jak sprawić, by uczenie (się) było fascynującą podróżą”

Pernille Ripp w książce „Uczyć się z pasją. Jak sprawić, by uczenie się było fascynującą podróżą” pokazuje początkującym oraz doświadczonym nauczycielom, jak przekształcić swoje klasy w miejsca przyjazne i sprzyjające twórczej pracy, w których uczniowie współdecydują o procesie nauczania. Proponuje wprowadzenie fundamentalnych zmian w funkcjonowaniu

klasy, dzięki którym nauka z frustrującego obowiązku zmieni się w podniecające wyzwanie.

Autorka odwołuje się w publikacji do swoich doświadczeń uczennicy, nauczycielki i matki. Otwarcie opisuje przemianę, którą sama przeszła, i dokładnie pokazuje, na czym polegają codzienne zmagania każdego pedagoga. I chociaż jest to książka dla wszystkich uczestników szkolnego życia, szczególnie skorzystają z niej właśnie nauczyciele, którzy stając każdego dnia przed swymi uczniami, próbują przekazywać wiedzę w sposób angażujący i pełen uwagi.

Rode Danuta „Psychologiczne i relacyjne wyznaczniki przemocy domowej. Charakterystyka sprawców”

W pięciu rozdziałach publikacji autorka podjęła próbę dokonania psychologicznej charakterystyki mężczyzn i kobiet dokonujących aktów przemocy w bliskich relacjach, wyróżnienia typów sprawców przemocy mężczyzn i kobiet na podstawie profilu wybranych cech osobowości i temperamentu, ukazano także motywy ich postępowania. Opisano również psychologiczne mechanizmy zachodzące w relacji sprawca – ofiara w związkach z problemem przemocy, mające często formy i cechy procesu uzależnienia.

Rozdziały to:

- Przemoc domowa. Dylematy definicyjne i ustalenia teoretyczne uwarunkowań.
- Charakterystyka sprawców przemocy domowej.
- Relacje w związku z problemem przemocy – mechanizm uzależnienia.
- Model diagnozy motywacji sprawstwa przemocy w relacjach rodzinnych.
- Konstatacje końcowe.

Dorota Czapiewska
Wydział Wspomagania Edukacji
PBW w Słupsku

❖❖ TEMATYCZNE ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE ❖❖

Na podstawie kartoteki zagadnieniowej PBW w Słupsku

PROJEKTY W EDUKACJI

- „Fascynujący Świat Nauki”, czyli praca metodą projektu dla zdolnych uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych / Bolińska Marta // Język Polski w Szkole Podstawowej. - 2018, nr 3, s.49-61
- „Port Kultury”. Pracownia edukacyjna dla dzieci i młodzieży / Golemo Sandra // Poradnik Bibliotekarza. - 2018, nr 1, s.23-25
- „Szkoła wierszy”. Scenariusz projektu edukacyjnego z przedmiotu wiedza o kulturze zrealizowanego przy współpracy z biblioteką szkolną. [Biblioteka Centrum Informacji nr 2] / Luberd Michał // Biblioteka w Szkole. - 2018, nr 5, s.23-25
- A kura stroszy pióra, projekt artystyczny dla dzieci / Klebańska Izabela // Bliżej Przedszkola. - 2018, nr 4, s.4-5
- Co ma wspólnego książka z jazdą na rowerze? Pomysł na projekt edukacyjny / Leszczyńska Barbara // Biblioteka w Szkole. - 2019, nr 4, s.23-35
- FilozofGraf, czyli jak wprowadzić młodzież w świat filozofii? / Borzyszkowska Hanna // Biblioteka w Szkole. - 2019, nr 1, s.48-50
- Jak radzić sobie z mową nienawiści? Projekt edukacyjny / Tyl Marzena // Biblioteka w Szkole. - 2018, nr 1, s.18-21
- My, ekoludki i ekologiczna żywność. Metoda projektu w przedszkolu / Stępiak Ewelina // Wychowanie w Przedszkolu. - 2017, nr 2, s.14-15
- Naukowa przygoda. Wakacyjne projekty edukacyjne - ciekawe, atrakcyjne, inspirujące / Goetz Magdalena // Głos Nauczycielski. - 2017, nr 26, s.17
- Oczytana szkoła. Ogólnopolski projekt promujący czytelnictwo / Ankiewicz-Kopicka Magdalena // Biblioteka w Szkole. - 2019, nr 4, s.33-35
- Outsiderzy i męczennicy. Bohaterowie i bohaterki w polskich i amerykańskich projektach edukacyjnych / Pogorzelska Marzanna // Głos Nauczycielski. - 2018, nr 5, s.10-11
- Pan Tadeusz Adama Mickiewicza. Projekt edukacyjny na Tydzień Języka Ojczystego / Matuszewska-Gumięga Anna // Biblioteka w Szkole. - 2019, nr 1, s.28-29
- Projekty innowacyjne we współczesnym nauczaniu / Sikorski Piotr // Informator Oświatowy. - 2017, nr 1, s.30
- Projekty w praktyce (wypowiedzi nauczycieli). [wkładka] // Biblioteka w Szkole. - 2017, nr 9, s.19
- Zarządzanie metodą projektów / Dzierzgowska Irena // Dyrektor Szkoły. - 2019, nr 4, s.33-37
- Zdrowo, antystresowo! Ogólnopolski projekt „Stres a nasz mózg - walka do wygrania” / Skrobisz Joanna // Głos Nauczycielski. - 2019, nr 6, s.13

EDUKACJA MORSKA

Wydawnictwa zwarte

- Adamowicz Tadeusz, Berkowski Marek. Komendy żeglarskie. - Warszawa : „Sport i Turystyka”, 1984. - 27 s.
- Adelt Tadeusz. Znaki żeglugowe i sygnalizacja dźwiękowa dla śródlądowych turystów wodnych. - Warszawa : „Sport i Turystyka”, 1978. - 34, [1] s.
- Dąbrowski Zbigniew. Jacht żaglowy - teoria i praktyka. - Warszawa : „Sport i Turystyka”, 1989. - 182, [2] s.
- Głowacki Włodzimierz. Wspaniały świat żeglarstwa : 2. Dzieje żeglarstwa polskiego. T. 1 / rys. Ludwik Kwiatkowski, Elżbieta Zglejc. - Gdańsk : Wydaw. Morskie, 1989. - 435 s.
- Jachting Zatoki Gdańskiej : monografia / Antoni F. Komorowski ; red. Henryk Spigarski ; aut. zdjęć: Ewa Chmura [et al.]. - Gdańsk : Fundacja Promocji Przemysłu Okrętowego i Gospodarki Morskiej, 2007. - 176 s.
- Jałoszyński Jan. Vademecum żeglarza jachtowego. - Kołobrzeg : Jan Jałoszyński, 2004. - 258 s.
- Kultura na statku morskim : rozprawy z socjologii i psychologii/ pod red. Ludwika Janiszewskiego ; Instytut Zachodniopomorski. Morski Ośrodek Metodyczno-Informacyjny. - Szczecin : IZP, 1970. - 191 s.
- Latek Stanisław. Vademecum turysty żeglarza. - Warszawa : Wydawnictwo PTTK „Kraj”, 1989. - 171 s.
- Puget Ollivier. Wielka księga żaglowców / przekł. z fr. Jacek Szadkowski. - Warszawa: „Twój Styl”, 1998. - 192 s.
- Szelestowski Jerzy. Vademecum manewrowania jachtem pod żaglami. - Warszawa : Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, 1989. - 154, [1] s.
- Wysocki Stefan. Żeglarstwo : żeglarz jachtowy. - Warszawa : „Sport i Turystyka”, 1989. - 376, [3] s.

Artykuły z czasopism

- Bliżej morza. „O polską flotę handlową” / Kowalkowski Krzysztof // Pomerania. - 2018, nr 7-8, s.15-20
- Edukacja ekologiczna w szkole - projekt Nawigacja w plecaku : zastosowanie technologii informacyjnych (ICT) w nauczaniu // Geografia w Szkole. - 2008, nr 3, s.17-18
- Edukacja marynistyczna nie tylko w artystycznym wydaniu / Miąskowska-Dusza Żaneta // Informator Oświatowy. - 2015, nr 2, s.70-71
- Edukacja morska jako ważny element wychowania dla przyszłości i integracji europejskiej / Marszałek Elżbieta // Pedagogika Pracy. - 1998, nr 32, s.179-184
- Edukacja morska w procesie rehabilitacji i wychowania / Mozel Włodzimierz // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 1999, nr 10, s.40-42
- Edukacja morska w szkołach ponadgimnazjalnych / Kloskowski Dariusz, Zakrzewska Barbara // Informator Oświatowy. - 2015, nr 1, s.27-32
- GPS w badaniach wilgotności atmosfery / Markowicz

- Krzysztof // Fizyka w Szkole. - 2016, nr 1, s.32-34
- III Pomorski Konkurs o Tytuł Mistrza Nawigacji / Kloskowski Dariusz, Poźniak Iwona // Informator Oświatowy. - 2018, nr 2, s.46-47
- Instruktor windsurfingu - próba określenia podstawowych kompetencji / Litwiniuk Piotr // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2008, nr 6, s.22-27
- Jak działa GPS? / Kurzyk Jan // Fizyka w Szkole. - 2017, nr 1, s.10-15
- Klub Żeglarski WDA BORSK / Sikora Czesław // Informator Oświatowy. - 2018, nr 2, s.22
- Mariusz Zaruski jako prekursor wychowania morskiego w Polsce / Romaniuk Miłosz Wawrzyniec // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2018, nr 9, s.3-13
- Matematyczne potyczki nawigacyjne / Kloskowski Dariusz // Informator Oświatowy. - 2016, nr 2, s.39-40
- Mistrzowie żagli i wiosł. Giżycka Spartakiada Wodna ZNP 2018 / Rusznicka Janina // Głos Nauczycielski. - 2018, nr 31-32, s.26
- Nawigacja satelitarna w życiu codziennym i pracy geografa. [GPS]/Ruman Marek, Rzętela Mariusz // Geografia w Szkole. - 2006, nr 3, s.22-25
- Piosenka turystyczna, harcerska, żeglarska i poetycka na szkolnych zajęciach artystycznych / Lis Milena // Wychowanie Muzyczne. - 2014, nr 3, s.29-48
- Pod żaglami „Zawiszy”... [o literaturze marynistycznej dla dzieci i młodzieży] / Skotnicka Gertruda // Guliwer. - 1997, nr 3, s.4-6
- Program Edukacji Morskiej „Łeba Perłą jest Bałtyku” Jak zacząć? / Barański Maciej // Informator Oświatowy. - 2018, nr 2, s.11-12
- Projekt edukacji morskiej - zajęcia, do których warto wracać. Edukacja morska. Pomorskie - dobry kurs na edukację. [Dodatek tematyczny nr 6] / (WK) // Dyrektor Szkoły. - 2013, nr 6, s.19
- Uczniowski Klub Sportowy JEDYNKA CZERSK / Sikora Czesław, Kędziński Tomasz // Informator Oświatowy. - 2018, nr 2, s.23
- Uczniowski Klub Żeglarski Lamelka / Kajeta Hanna // Informator Oświatowy. - 2018, nr 2, s.24
- Witamy nad Bałtykiem (program nauczania dla klas IV szkoły podstawowej) / Dąbrowska Genowefa // Wszystko dla szkoły. - 2009, nr 4, s.15-21
- Współpraca Pomorskiej Szkoły Żeglarstwa i Edukacji Morskiej ze szkołami / Naskręt Leopold // Informator Oświatowy. - 2018, nr 2, s.15-17
- Wychowanie przez żeglowanie i edukację morską / Grzebieniak Piotr // Informator Oświatowy. - 2018, nr 1, s.13-14
- XXII Festiwal Piosenki Marynistycznej „Łajba 2018” / Poźniak Iwona // Informator Oświatowy. - 2018, nr 2, s.43-44
- Zabawy i gry terenowe z GPS - geocaching / Tracz Mariola, Warcholik Witold // Geografia w Szkole. - 2013, nr 6, s.25-29h
- Zdolni z Pomorza pod żaglami / Olszak Aleksander // Pomorskie. - 2018, nr 4, s.22-23
- Złap wiatr w pomorskie żagle wiedzy. Edukacja morska. Pomorskie - dobry kurs na edukację. [Dodatek tematyczny nr 6] // Dyrektor Szkoły. - 2013, nr 6, s.16-17
- Żeglarz. [Krzysztof Baliński] / Lewandowski Sławomir // Pomerania. - 2018, nr 7-8, s.10-14

Wybór i opracowanie:

Jolanta Janonis

*Wydział Informacyjno-Bibliograficzny
PBW w Słupsku*

INFORMATOR OŚWIATOWY NR 2/19 ISSN 1505-0904

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: Dorota Iwanowicz, Iwona Poźniak, Bożena Żuk.

WSPÓŁPRACA: Dorota Czapiewska, Irena Czyż, Irena Drozd, Władysława Hanuszewicz, Jolanta Janonis, Joanna Kierul-Cieślak, Renata Kołosowska, Anna Kreft, Maciej Maraszkiewicz, Ewa Misiewicz, Marta Młyńska, Wioletta Pająk, Agnieszka Stolarczyk, Agata Szklarkowska, Marzena Tuliszka, Maria Grażyna Wieczorek, Elżbieta Wild, Dorota Werbińska, Marek Wróblewski.

SKŁAD KOMPUTEROWY I DRUK: Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku.

KOREKTA: Maria Grażyna Wieczorek.

WYDAWCA: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Poniatowskiego 4a, tel/fax sekretariat: 59 84-23-567, doskonalenie: 502 644 975, www.odn.slupsk.pl; e-mail: wydawnictwo@odn.slupsk.pl; kursy@odn.slupsk.pl; sekretariat@odn.slupsk.pl

NAKŁAD: 300 egz.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za poglądy i opinie autorów zamieszczonych tekstów. Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów i do nadawania im własnych tytułów. Materiały prosimy dostarczać na nośnikach elektronicznych lub e-mailem: wydawnictwo@odn.slupsk.pl

Pomorski Program Edukacji Morskiej

XXIII Festiwal Piosenki
Marynistycznej Łajba 2019

Wręczenie nagrody Joannie Lisiak
- Mistrzyni Nawigacji 2019

Rejs Finalistów IV Pomorskiego
Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji

Narodowe Centrum Żeglarstwa
w Górkach Zachodnich - zajęcia
żeglarskie uczniów Ośrodka Szkolno-
Wychowawczego nr 2 dla Nieślyszących
i Słabosłyszających w Wejherowie

Praktyczne zajęcia żeglarskie
na Stawku Łabędzim w Słupsku

Nadanie imienia Ludzi Morza
Szkoie Podstawowej w Objeździe